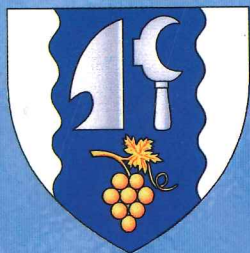

MEDLÁNKY

760 let

Pečeť krále Václava a listina, která dosvědčuje existenci Medlánek v roce 1237.

(Václav, král český, postupuje výměnnou smlouvou kostelu sv. Petra v Brně své statky v Bosonohách za příslušenství statků v Medlánkách, Březovicích a jinde. Dáno v Brně dne 14. srpna 1237)

Ve jménu svaté Trojice a nerozdílné jednoty amen. Václav, z Boží milosti čtvrtý král český, Zdislavovi, faráři kostela svatého Petra v Brně a jeho nástupcům na věky.

Nespolehlivá je lidská paměť, a trvá (co je) napsané, a to když trvá, trvá i čin, svěřený svědeckv písmu. Proto všem přítomným i budoucím, kteří budou mít možnost nahlédnout do tohoto zápisu, ať je vyhlášeno svědeckvím přítomných, že považujeme za platné: věrnému našemu knězi Zdislavovi, faráři chrámu svatého Petra v Brně, výměnnou smlouvou slavnostně a zákonitě ať je vyhlášeno, že vše, cokoliv vlastníme ve vsi Bosonohy, ať obdělané nebo neobdělané se všemi náležitostmi polí, loukami, pastvinami, lesy a ostatním jakéhokoliv jména připisujeme uvedenému kostelu a výše zmíněnému Zdislavovi a jeho nástupcům.

A poněvadž úkon výměny postupuje tak, že jeden z vlastníků touto dohodou uděluje, aby naopak druhý stejně tolik nebo ještě více dal ze svého, jestliže se to hodí, rovněž náš farář Zdislav postoupil nám ze statků v Medlánkách a Březovicích, náležejících škole při kostele svatého Petra, a ze statků ve Vážanech a Bzové, náležejících střídníkům a jiným lidem kostela, se všemi náležitostmi polí, loukami, pastvinami a lesy. Výměna bude nerovná, poněvadž víc z našich statků ke kostelu připadne než z majetků uvedeného faráře (nám). Přesto vše, co jsme měli v Bosonohách, převedli jsme do této výměny pro věrnost a služebnost jeho za škody a loupeže způsobené kostelu od našeho vojska. Jmenovaný náš kněz pro větší platnost předem oceněné výměny nás poctil dvěma koňmi v hodnotě 20 marek. Aby tato ustanovení zůstala trvale neporušena na věčné časy, dali jsme tuto listinu opatřit naší pečeti a dole podepsanými svědky, jejichž jména dále následují:

Otto, purkrabí z Donína, Arnold, hrabě z Hukvagu, Mikuláš, syn Borutův, Boruta, syn Borutův, Albert, syn Našeplukův, Zbraslav, podčíšník český, Dalibor, mladší podkomoří český, Ondřej ze Všechrom, Milič a jeho bratři Zlebor a Dyik, Přibyslav a Volkmar, Závíš z Březníka, Bohuš z Tasova, Rym ze Židlochovic, Karel a jeho bratři Benko a Luclav z Řičan, Náhrad z Ořechova, Štěpán z Troubska, Ondřej, syn krajského správce Česlava z Čech, Konrád, písař brněnský, purkmistr Štěpán z Ostopovic, Ota, kanovník boleslavský, Siro, kněz pana krále, Jindřich, farář z Kosten, Bruno, měšťan brněnský, Alrám, Peregrinus, Petr, syn Šimonův, Syfríd a jeho bratři Oldřich a Verehard, Albero z Chebu a četní jiní.

Dáno v tomto milostivém létě 1237, 9. indikce dne 14. srpna. Dáno v Brně rukou notáře Viléma.

(Z latinského originálu - v Moravském zem. archivu - přeložil prof. Vladimír Mazal)

Úvodem

Vážení čtenáři,

dostává se Vám do rukou volné pokračování Sborníku 755 let od první písemné zprávy o Medlánkách.

Autoři, využívající dalšího jubilejního roku, shromáždili doplňující údaje k některým původním kapitolám, zkoncipovali pár nových kapitol a především se soustředili na změny, k nimž v mezidobí došlo nejen v oblasti hospodářské, ale též kulturní a politické.

Upozorňujeme předem, že sborník je zpracován poněkud neformálně, není ani kronikou ani vše zachycujícím popisem událostí či místa, byť jsme se pokusili postihnout život v obci v jeho šíři a bohatosti. Chtěli jsme obrátit pozornost zejména k tomu, co je pro naší městskou část typické, dává jí neopakovatelnost a pomáhá udržovat povědomí o její existenci i dál za hranicemi jejího katastru.

Devastace životního prostředí, šířící se celým světem, nemohla obejít ani Medlánky a jejich okolí. Snahy o udržení jejich původní přirozené podoby ústí ve vyhlásování území, chráněných ze zákona.

Znalci místních poměrů si při zmínce o medláneckých kopcích a syslech snadno vybaví spojitost mezi těmito pojmy. Ano, bude samozřejmě řeč o medláneckém letišti. Tentokrát

Oslavy 755 let první písemné zmínky o Medlánkách - vystoupení žáků ZŠ Hudcova na zahájení výstavy v roce 1992

o společnostech, které zde hospodaří, vyrábí a podnikají, ale především o lidech, kteří milují svého okřídleného koníčka. Též bude řeč o klokanech a světových rekordech, čerstvě utvořených v daleké Austrálii, vše v režii pilotky z „medláneckého leteckého chovu“.

Laskavým čtenářům přiblížíme rovněž některé aktivity podnikatelské, výrobní a obslužné, zejména však ty, jež se hlásí ke spolupráci s obcí. Ty, na něž se nyní ještě nedostalo, neodmítáme, ale zařazujeme do pořadníku v příštím sborníku.

Nemůžeme se nezmínit o výhledech a plánech pro Medláanky. Na urychlení všech hodnotných projektů zatím chybí finance; získat je není v podmínkách hospodářské recese jednoduché - nemá je město, nemají je podnikatelé. Zbývá doufat, že většina záměrů, ať jsou to vodo-hospodářská díla, opravy komunikací, výstavba bytů a školy či kulturního a společenského centra, jsou natolik nosné, nutné i atraktivní, že v dohledné době na všechny dojde řada..

Rádi bychom poděkovali nestoru medláneckého kulturního a společenského dění, kronikářů obce, neúnavnému Karlu Fuchsovi. Opět se stal iniciátorem i spoluautorem této publikace. Děkujeme rovněž mnoha dalším, kteří přispěli svými náměty, podklady i prací.

Sborník se pro nás stává i doplněním výstavy, jež se u příležitosti oslav výročí zmíněného v úvodu bude pořádat v bývalé sýpce v areálu statku. Výběr tohoto místa pro její konání není náhodný. Záměrem bylo předvést dosud málo známý prostor, v němž bychom v budoucnosti rádi viděli to, co Medláankám dlouhou dobu chybí, totiž centrum pro pořádání kulturních a společenských akcí.

I. Historie

1. Medlánky zkratkou 4000 let

K jihu otevřený katastr Medlánek s hojností sprašových půd tvoří - jak dotvrzují archeologové - součást odedávna osídlené oblasti jižní Moravy.

Svědčí pro to četnost archeologických nálezů v medlánecké cihelně, zejména v r. 1905 objevenou sídlištní jámou se zdobenými zachovalými zvoncovitými poháry stejnojmenné kultury (2000 l.př.n.l.), a v letech 1935-1937 dělníky cihelny při kopání hlíny nalezeným pohřebišťem s hroby typických „skřecenců“ doby bronzové - kultury únětické (1900-1700 l.př.n.l.).

Také Archeologický ústav ČSAV při průzkumu r. 1954 a následně plánovaném záchranném výzkumu r. 1964 a 1984 na staveništích Meopty a Výzkumného ústavu energetického odkryl desítky základů kúlových domů a jámových sídlištních objektů s obilními sklípky kultury velatické (1250-1000 l.př.n.l.) a podolské (1000-700 l.př.n.l.), a doby železné - kultury horákovské (700-400 l.př.n.l.).

Stopy keltského osídlení, Germánů, (400 l.př.n.l.-400 l.n.l.) a z doby stěhování národů (400-600 l.n.l.) nebyly ve zkoumaných oblastech našeho katastru nalezeny.

Jednu odkrytou sídlištní jámu - obilnici se starobyrou keramikou - kladou archeologové do 8. stol. a dalších bezmála 70 - z toho 8 obytných kúlových, v rohu s kamennými pecemi - do 9. stol. období vzniku a rozmachu Velké Moravy.

Dějiny následných století, která zatím také nejsou sídlištními ani hrobovými nálezy v naší lokalitě dokumentována, nám ponechávají právo usuzovat, že v té době zde usídlené společenství se dotvářelo v osadu či ves přemyslovského státu - majetek panovníka, jak stroze dokumentují historické prameny.

To je také, domnívám se, doba, kdy ves žijící přírodou, si přisvojila vlastní jméno MEDLANY (latinsky prokazatelně MEDLAN).

Údajně - a není důvod tomu nevěřit - bylo vzato za kmenový základ tehdejší české či slovanské slovo MEDL (pomalý) a bylo dotvořeno do plného názvu obce dojmem pomalého toku protékajícího potoka. Tak to chápeme dodnes.

Nemůžeme mít za zlé té době, že o naši tehdejší vsi nezanechala žádný dostupný doklad o důvodech a formě první změny vlastnictví z majetku panovnického rodu na školy u sv. Petra v Brně. Byla to doba přerodu, doba dějinného kvasu a zrání budoucí podoby českého státního útvaru. Byl by ujasňujícím doplňkem k listině krále Václava I. ze 14. srpna 1237, kterou Medlánky, zdemolované svým válečným tažením, směňuje se školami při kostele sv. Petra za svůj nepoškozený majetek v Bosonohách.

Tak se stala až tato listina prvním dochovaným písemným dokumentem, prokazujícím existenci naší obce v té době.

Po roce 1237 historické prameny opět o naší obci více než 100 let mlčí. Teprve v letech 1344-1380 se připomínají jako vlastníci brněnští měšťané, 1381-1489 vladkyvové Medlanští z Medlan, 1489-1559 pánové z Pernštejna.

Toto 70 let trvající vlastnictví je pro Medlánky významné rokem 1532. Tehdejší majitel Jan z Pernštejna (byl tehdy zemským hejtmanem Markrabství moravského) osvobodil medlánecké poddané od roboty. Tato výsada trvala zhruba 100 let. Byla zrušena v době pobělohorské.

Delší dobu (1559-1588) vlastnil Medlánky ještě Petr Sádovský ze Sloupna.

I. Historie

Z dalších 6 vlastníků v běhu 60-ti let stojí za zvláštní pozornost poslední, hraběnka Jana Františka Prisca z Magni, vdova po manželovi vysokých státnických funkcí. Založila v Brně nadaci pro určený počet nemajetných bezúhonných mladých dívek z panského, rytířského a měšťanského rodu a testamentem z 29. ledna 1654 této nadaci odkázala nejen 60.000 rýnských zlatých a četné šperky a klenoty, ale i dům v Brně na rohu Koblišné ul. č. 3, dvě zahrady a svůj statek Medlánky.

Podle jejího přání se vrchními ředitelkami nadace stávaly vždy císařovny. Ony jmenovaly vedoucí nadace - byly jimi dámy šlechtických rodů - svobodné paní, hraběnky.

Počátkem 19. stol. byla nadace přeměněna na světský zaopatřovací ústav šlechtičen a v průběhu století doznala řadu změn. Od r. 1880 užívala titulu C.k. nadace šlechtičen (C.k. Adelige Stiftung). Poté se měnil statut v r. 1913 a nadace dostala nový název Adelige Stiftung Maria Schul, a pak v roce 1918 nesprávným překladem název Dámský nadační ústav Marie Školské. V Brně známý jako nadační ústav, slangově damenstift.

Majetkově přetrvávala nadace do r. 1947/49, kdy majetek v rámci pozemkové reformy převzalo Ministerstvo zemědělství ČSR a oprávněným z nadace byl vyplácen sociální důchod.

Poté byl nadační pozemkový fond a statek, s malým počtem hlavně místních převážně bezzemců, vlastnicky spravován Nadačním ústavem do roku 1949, kdy podle zákona o pozemkové reformě přešel do vlastnictví státu.

Nastalé období komunistického vzoru sovětských kolchozů se stalo vzorem kolektivizace zemědělského, rolnického hospodaření u nás formou jednotných zemědělských družstev (JZD), dobou rozorávání mezí, tvoření velkých pozemkových úhonů scelením pozemků bez ohledu na velikost a vlastnické vztahy.

V Medláncích bylo z podnětu KSČ a ONV ustaveno JZD v roce 1951. Zprvu je tvořili převážně bezzemci a kovozeďělci. Začali hospodařit v mezích svých znalostí na státním majetku bývalého Nadačního ústavu. Rolníci se do něho nepřihlásili. Ke vstupu i s majetkem je - až na jedince - donutila tech. hospodářská úprava půdního fondu zmíněným scelením pozemků, nemožnost samostatného hospodaření.

Staletý selský stav tím zanikl.

O družstevním hospodaření místního JZD viz str. 15-17 našeho sborníku MEDLÁNKY 755 LET.

Po sloučení s JZD Komín zůstal v Medláncích toliko jeho pobočný závod s ubývající rentabilitou výroby zeleniny a květinářství, končící do ztracena.

Zůstaly po něm chátrající nevyužívané budovy někdejšího statku s přilehlými pozemky bývalého družst. zahradničení, vyžadující neodkladné řešení - zůstalo jako tíže neblahého feudálního dědictví na bedrech současného místního zastupitelstva obce.

(Obsáhle s dokumentací viz statě RNDr. Rudolfa Procházky, PhDr. Miroslava Vespálce a Karla Fuchse ve sborníku MEDLÁNKY 755 LET.)

Teprve rozvoj průmyslu a pohyb obyvatel s tím spojený přinesl během třicátých let 20. století i do Medlánek zásadní změny. Medlánky už nebyly jen zemědělskou produkční oblastí, ale těž sídlem pro brněnské dělníky a úředníky. Zemědělská výroba a selský stav zde však měly zapuštěné kořeny hodně hluboko, a tak zatímco v jiných lokalitách Brna se dávno na zemědělských plochách stavělo, Medlánky odolávaly a místní (později Komínské) zemědělské družstvo přežívalo a hospodařilo zde až do nynějších let.

A tak jestli archeologické nálezy z jižních a východních částí Medlánek signalizovaly výstavbu obytnou a industriální v těchto oblastech, pak vězte, že roztroušené střepy a pozůstatky starých osídlení mnozí našli a nacházejí i v polích na sever od Medláneckého potoka, v trati zv.

„V újezdech“ i jinde. Věříme však, že i příští osídlení zůstane pouze v míře omezené a rozumné a že tradice dobrých hospodářů v Medláncích přetrvají.

2. Přemyslovci

Autoři do publikace záměrně začlenili poměrně rozsáhlou kapitolu, věnovanou životu a historickým skutečnostem, jež se odehrávaly kolem roku 1237 n.l. v českých zemích, tedy roku, z něhož je dochována první písemná zpráva o Medláncích. V té době svítilo stejné slunce na tytéž Medlánecké kopce a údolí, na něž svítí dodnes, avšak životy těch pár ztracených lidíček, hospodářčích na zdejších stráních ve 13. století, byly už tehdy ovlivňovány událostmi v dalekých končinách, neboť jejich půda pod nohama a střecha nad hlavou byly směňovány, prodávány, případně i loupeny bez toho, že by se jich někdo ptal na jejich názor. Byla to doba heroická, doba rozkvětu i ukrutností, doba dotváření české státnosti. Byla to doba značně determinované svobody, ale i tehdy měli silní, chytří a odvážní svou šanci. Co zůstalo v lidech po celé věky stejné, je touha po drobném niterném štěstí; ony známé velké ideály svobody, rovnosti a bratrství se vyvíjely a dotvářely teprve dalšími změnami společenskými a hospodářskými. Ten vyklenutý dějinný oblouk je záměrnou konfrontací tehdejších možností a poměrů se současnou drobnou prací místních občanů na zvelebení obce, s jinými pány za zády a v prostředí neporovnatelně lidštějším.

Každá historická doba měla též svá tabu, věci a zvyklosti nedotknutelné. Středověk byl zmítán určitě obrovskou směsí podivných zákazů, pozůstatků často z pohanských dob, doplněných zákazy církevními. Ale i tehdejší lidé by možná kroutili hlavou nad tím, že vyhledáme některé kopce za posvátné. Ano, Medlánecké kopce jsou nyní tabu a obě Baby rovněž - „jen“ pro pár kytiček a syslíků. Tehdy ty kopce byly dobré jen pro spásání kozami a kravičkami a z kůží syslů se šily kabátce. Časy se mění...

Přemyslovské Brno

Zánik Velkomoravské říše na počátku 10. století neznamenal zánik hospodářského života tehdejší Moravy. Moravští zemědělci a řemeslníci vyráběli dále, i když mnohem skromněji. Do jejich života podstatněji zasáhl až kníže Břetislav, který roku 1021 organizoval správu Moravy tím, že neobnovoval bývalá staroslovanská hradiště, která už nevyhovovala, ale poblíže těchto hradišť zakládal nové hrady, které měly hospodářsky, společensky, politicky i vojensky odpovídat požadavkům jeho doby. Totéž učinil i v Brně a založil pravděpodobně v letech 1021-1034 na skalnatém ostrohu Petrova hrad, který nazval Brno, podle vesnice položené na území dnešního Starého Brna.

Brněnský hrad se nelišil od ostatních moravských hradů postavených v 11. století a byl podobný hradům v Olomouci a Znojmě. Vnitřní hrad stál na skalnatém ostrohu Petrova, který spadal příkře na tři strany. Byl spojen úzkou šjí s náhorní rovinkou východně od Špilberku, kde se rozkládal vnější hrad neboli předhradí. Kníže Břetislav zasáhl i do osudů Moravy a roku 1054 ji rozdělil na tzv. úděl. Zatímco nejstarší syn Spytihněv se stal českým knížetem, druhorozený Vratislav vládl v údělu olomouckém, třetí syn Konrád, ovládající němčinu, byl úředníkem brněnským a čtvrtý syn Ota byl úředním knížetem ve Znojmě. Až od roku 1197 byla celá Morava spravována jedním markrabětem.

I. Historie

Společnost úřednímu knížeti tvořila na brněnském hradě jeho družina a dvořané. Sem patřili dvorní kaplani a různí úředníci, i když o nich prameny mlčí. Je velmi pravděpodobné, že dvůr úředníka byl organizován stejně jako knížecí dvůr v Praze. O věci finanční se staral komorník, maršálek byl správcem koníren a velitelem ozbrojenců, dále zde žil stolník, číšník, lovcí a řada dalších služebníků. Brněnský hrad, ihned od svého založení, byl střediskem správy brněnského hradského obvodu - provincie. Správu tohoto území - provincie - vedl úředník zvaný kastelán nebo purkrabí s družinou. K dispozici mu byl vladař pro věci hospodářské, sudí neboli cůdař pro záležitosti soudní, komorník pro věci finanční, často také písař a prokurátor.

Už ve 2. polovině 11. století razila brněnská knížata svoje vlastní mince, což bylo důležité pro hospodářský rozvoj. Za nejstarší jsou považovány společné denáry brněnského knížete Konráda I. a Oty I. Znojemského z roku 1054. Brněnská mincovna, pracující až do poloviny 12. století, byla umístěna na knížecím sídelním hradě na Petrově. S činností brněnské mincovny lze počítat i na počátku 13. století, protože hospodářské změny si větší spotřebu peněz vyžadovaly. Konkrétní údaje o mincovně máme až ze 30-tých let. Dva roky po první písemné zmínce o Medláncích je uváděn královský mincmistr Brumo, roku 1239 mincmistr Wigand a roku 1241 Alram, který byl i brněnským rychtářem. V této době už byl brněnský hrad opuštěn a lze se domnívat, že mincovna byla umístěna v mincmistrově domě na bývalém Rybném trhu (Dominikánské nám. č.p. 2). Zde byly raženy denáry a po mincovní reformě Přemysla Otakara I. roku 1210 brakteáty - jednostranné mince z tenkého stříbrného plechu s různými obrazy, ale bez nápisu.

Jestliže byl brněnský hrad sídlem úředního knížete a jeho družiny, středem politické a soudní správy a současně i centrem knížecího velkostatku, působily tyto okolnosti velmi příznivě na osídlení v blízkosti hradu. Z několika listin, vydaných ve 12. století, vyplývá, že u brněnského hradu byla osada s tržištěm a značně vysokou hospodářskou úrovní. Jádrem této osady leželo na Starém Brně od kostela Panny Marie k někdejší kapli sv. Prokopa (dnešní Křížová ul. č.p. 49 a 51). Hospodářský vývoj na počátku 13. století byl tak rychlý, že starobrněnská osada se nazývá burgus Brunensis, t.j. Brněnská trhová ves - Brněnský městyš. Takový název označoval tehdy neopevňenou ves s tržištěm, kde se prodávalo jednak zboží dovážené cizími kupci, jednak vyrobené místními řemeslníky. Výroba zemědělská a řemeslná byla od sebe už důsledně oddělena, a tak brněnské tržiště bylo důležitým střediskem domácího i dováženého zboží.

Syn Přemysla Otakara I., moravský markrabě Vladislav Jindřich (1197-1222), povolával cizí kolonisty a výsledky jeho snah se začaly projevovat i na území dnešního vnitřního Brna. Cizí kolonisté byli především získávání vidinou snadnějšího živobytí. A tak přibývali k původnímu českému obyvatelstvu i na brněnské půdě. Vytvořili ulici zvanou platea Letorum (dnešní Česká) a osídlili ulici nazvanou platea Renensis (Rýnská ulice, dnešní Běhounská). Křížením cest na počátku dnešní Masarykovy třídy vzniklo tržiště nazývané forum Inferius - Dolní trh. Tento název později zanikl. To znamená, že ve 30-tých letech 13. století existovaly blízko sebe dvě trhové vsi. Jedna starší na dnešním Starém Brně v okolí kaple sv. Prokopa a kostela P. Marie, druhá, novější, v blízkosti chrámů sv. Jakuba a Mikuláše. Protože bylo třeba rozlišení, starší trhové osadě se začalo říkat Staré Brno. Téměř současně však vznikala i osada židovská v nynější ulici Josefské a v dolní části Masarykovy třídy. Na místě starého chrámu Maří Magdaleny, při Židovském náměstí, byla vystavěna synagoga. Byla tedy na úpatí brněnského hradu v první čtvrtině 13. století tři sídliště.

Cizí kolonisté v trhové vsi u Jakuba a Mikuláše tvořili velmi pestrou směsici. Byli to přede-

vším Němci, z nichž většina přišla z rakouského území, Flandrové od dolního Rýna (podle nich ulice Rýnská-Běhounská) a Valoni kolem kaple svatého Mikuláše. Přemysl I. se k těmto cizincům choval velkoryse. Patronátní práva kostela sv. Jakuba daroval roku 1228 oslavan-skému klášteru cisterciáků. Olomoucký biskup Robert toto už po smrti Přemysla Otakara I. potvrdil, udělil kostelu farní právo a přiřadil k němu všechny Němce a Flandry. Valonům vyšel vsťříc tím, že jim dal valonského kněze, aby je zpovídal a konal bohoslužby. České obyvatel-stvo spadalo pod duchovní správu sv. Petra.

Události dalších let nejsou příliš jasné. Od roku 1234 až do roku 1277 chybí zmínka o hradu na Petrově. Při popisu událostí roku 1237, tedy událostí nám občanům Medlánek velmi blízkých, dozvídáme se pouze o dobytí města a zpusťování Moravy. Ve 2. polovině 13. století už je doložen hrad na Špilberku. Dokumenty z roku 1243 a 1247 hovoří výslovně o opevnění - hradbách města Brna. To už byla vyměřena dvě nová tržiště. Horní trh (dnešní Zelný) na východním svahu bývalého vnějšího hradu a na svahu před předhradím Rybný trh (Dominikánské nám.). Hradby tvořily nepravidelný ovál. Vedly od dnešního Šilingrova náměstí pod Husovou třídou k Solniční, přes Moravské náměstí do Roosewellovy ulice, po ní ke konci Kobližné, ke konci Orlí, po Benešově třídě a Denisovými sady směřovaly opět na Šilingrovo náměstí. Do města byl možný přístup pěti branami. Na Šilingrově náměstí stávala brána Brněnská, brána Veselá v ústí ulice Veselá a České, Běhounská brána na konci stejno-jmenné ulice, Měniná brána, která dosud stojí, a Židovská na konci Masarykovy třídy. Co tedy bylo uvnitř, se počítalo jako Brno. Nebyla sem pojata původní Brněnská trhová ves na území Starého Brna. Její význam tím značně utrpěl.

Vznik města nemohl zůstat bez vlivu na církevní instituce. Z mnišských řádů se zde usadili dominikáni a minorité, dále byl založen klášter augustiánek a špitál. Dominikánský klášter zřídil v letech 1228-1238 markrabě Přemysl a daroval mu kostel sv. Michala. Minority přivedl do Brna už Václav I. (1230) a Jan Velen Černo-horský z Boskovic. Tyto klášterní budovy dosud stojí. Zakladatelem kláštera augustiánek (Jezuitská ulice) byl roku 1241 významný brněnský občan Oldřich Černý - Niger. V povědomí starších brněnských občanů ještě přežívá název „herburský“ podle prvního převora Herburga. Chovankyně tohoto kláštera zajišťovaly klášterní jmění mimo jiné i paděláním listin včetně privilegia Václava I. z roku 1241. Na vybudování špitálu pro nemocné měl zásluhu brněnský měšťan Rudger čili Rudlin se svou manželkou Hodavou. Zakoupili místo na dolní části Pekařské ulice k rohu Úvozu a kus sousedního úbočí Špilberku a péči o nemocné svěřili měšťanskému bratrstvu svatého Ducha, do jehož čela se sám Rudlin postavil.

Ve 13. století dosáhl růst města Brna takového stupně, že bylo třeba dosažené postavení všech obyvatel, bez rozdílu národností, zajistit zeměpanským privilegiem. Situace se k tomu zdála velmi vhodná. Hovořily pro to faktory hospodářské, politické, právní, správní i vojens-ké, v neposlední řadě velmi dobrý poměr českého krále Václava I. (1230-1253) k Brnu. A jsme zde znovu u roku 1237, kdy město bylo v létě dobyté královským vojskem, které zde způsobilo značné škody a ty se cítil král povinnován nějakým způsobem nahradit. A pak přišel leden 1243, kdy král Václav I. udělil Brnu první privilegium. Královský notář Reinboto, kterému je diktoval, neměl k dispozici tak velký kus pergamenové blány, na kterou by mohly být zapsány všechny svobody, zákony a práva, a tak známe privilegium větší a menší. Oba perga-meny však tvoří jeden celek a jsou stvrzeny pečeti vydavatele.

Svobody, zákony a práva, které privilegium obsahuje, svěřují správu města 24 konšelům. Jejich rozhodnutí nesmí odporovat ani rychtář, ani měšťané, ani kdokoliv jiný. Páni a nižší šlechta neměli v Brně žádnou výkonnou moc. Na míli od města nesměly být hospody. Kdo žil

I. Historie

v Brně, podléhal městskému soudu a platil městu daně, byl však osvobozen od placení mýta. Tři neděle před sv. Duchem a tři neděle po něm se konal v Brně výroční trh, otevřený pro cizí kupce (jakýsi zárodek BVV?). Také v civilním právu byly pozoruhodné pasáže. Hovořily o placení dluhů, o dědictví a o sporech cizích kupců s měšťany. Kdyby cizí kupec v Brně zemřel, pozůstalým byl zaručen nárok na dědictví.

Velmi zajímavé i pro současnost jsou některé normy trestního práva. Bohatí měšťané, kteří měli určité jmění nebo našli za sebe ručitele - i při obvinění z vraždy - mohli zůstat na svobodě, kdežto jiní byli v takovém případě obviněni. Za trestný čin spáchaný na bohatém byl vyšší trest než za stejný skutek proti chudobnému. Nejvíce pozornosti je věnováno trestům za vraždy, násilné vpády do domu, poranění, nošení zbraně, pobítní kyjem, políčky, znásilnění a únos žen a panen. Svoje místo zde měly tresty za křivá svědectví, krádeže, špatné míry a váhy a za hry v kostky.

Jistěže první brněnské privilegium neobsahovalo všechno, co by postihovalo všestranný život ve městě. Ale i současník musí říci, že to, co bylo dáno, vytvořilo velmi dobré právní předpoklady pro hospodářský, společenský, politický a správní vývoj rozvíjejícího se města.

Morava za posledních Přemyslovců

Milevský opat Jarloch, jeden z tak zvaných pokračovatelů Kosmových, zaměřil se ve své kronice zejména na popis nesváru mezi přemyslovskými knížaty v poslední čtvrtině 12. století. Idyllickým způsobem popisuje usmíření Vladislava (Jindřicha) se svým starším bratrem Přemyslem „tak, že budou panovat zároveň oba, onen na Moravě, tento v Čechách a že oba jako jednoho ducha budou mít a jedno knížectví“ (Jarloch). Vladislav Jindřich se tak stal prvním moravským markrabětem a jeho potomci měli na Moravě vládnout dědičně. Spolu s českými velmoži uznal dědičnou vládu potomků Přemysla Otakara I. v Čechách.

Za jeden z nejvýznamnějších dokumentů českého státu je považována Zlatá bula sicilská z roku 1212, která nejen vzala na vědomí ujednání obou bratrů, ale upravila vztahy státu Přemysla Otakara I. (1197-1230) k říši. Tímto dokumentem byl český stát prohlášen za dědičné volební království. Císař neměl právo zasahovat do poměrů uvnitř hranic, jak byly smlouvou potvrzeny, pouze volbu potvrdil a od českého krále přijal lenní závazek. Pokud by se konal říšský sněm poblíž říšských hranic, byl český král povinen se jej účastnit. Pro císařovu korunovační jízdu do Říma měl vyslat 300 oděnců nebo nahradit jejich neúčast 300 hřivnami stříbra. O Moravě se ve Zlaté bule sicilské přímo nemluví. Ovšem stejného data - 26. září 1212 - obdržel i moravský markrabě Vladislav Jindřich listinu, kterou mu uděluje Fridrich II. za jeho služby do dědičného užívání „Mocran et Mocran“. Čeští historikové si dlouho nevěděli s tímto dokumentem rady. Moravský Němec B. Bretholz tím chtěl dokonce dokázat, že Morava je říšským lénem stejně jako Čechy.

Vznikem markrabství zanikly úděly a politické sjednocení země jako markrabství mělo pro osud Moravy i českého státu dalekosáhlý význam. Morava tím vlastně vstoupila do dějin českého státu i celé Evropy jako země, jako politicko-správní útvar. Její politické a státní dějiny měly často velmi variabilní charakter, ale bylo tu už pevné historické vědomí. Morava měla, a to nejen v rámci přemyslovského státu, ale i později, vlastní markrabskou dynastii, měla vlastní právo, vlastní úřady, především ale vlastní obyvatele a hranice. V období 13. a dalších století zejména šlechta a církve vytvořily tzv. zemskou obec, jejímiž nositeli byly zemské instituce, ale i vzrůstající zemské vědomí podpořené zemskými symboly. Bohužel

o vládě moravských markrabat této doby příliš nevíme. Je pravdou, že Přemysl Otakar II. zde velmi často pobýval. Markrabský dvůr měl podobné hodnostáře jako dvůr pražský, jeho kancelář počala vydávat první listiny, i když Přemysl Otakar I. svoji suverenitu na Moravě nadále projevoval různými diplomatickými akty. Markrabský dvůr Vladislavův soustřeďoval první představitele významných panských rodů na Moravě. Po smrti Vladislavově (1222) převzal vládu na Moravě sám a po dvou letech dosadil na Moravu svého druhorozeného syna Vladislava (1224-1227). Ten ovšem také zemřel ještě dříve, než mohl obnovit markraběcí dynastii, a tak na jeho místo nastoupil nejmladší syn Přemysla Otakara I. - Přemysl (1228-1239).

Na uprázdněný trůn českého krále dosedl Václav I. (1230-1253). Jako jedenáctiletý byl korunován ještě za života svého otce. Převzal po něm dobré dědictví - bohužel neměl jeho vládařské vlastnosti. Zejména v počátku jeho vlády uplatňovala ještě silný vliv královská vdova Kunhuta. Jako vdovské věno vlastnila statky na Moravě. Břeclavsko, Hodonínsko, Bzeneccko a Kunovice na jihovýchodní Moravě, Přibyslavicko a Moravské Budějovice na Moravě západní. Na soutoku říčky Loučky se Svratkou u Tišnova založila s markrabětem Přemyslem ženský cisterciácký klášter „Porta coeli“ (Brána nebes), kde byla také uložena ke svému poslednímu odpočinku.

V prvé polovině třicátých let 13. století dochází k událostem, které nás dovedou až k první historické zmínce o Medláncích. Psal se rok 1233, když Fridrich Bojovný vpadl v čele početného vojska na Moravu a dobyl hrad Bítov. Moravský markrabě Přemysl stál na jeho straně. Jeho bratr - český král Václav I. - zjednal na Moravě pořádek vojensky. Odbojného Přemysla však potvrdil v jeho funkci. To asi neměl. Roku 1237 se postavil znovu Přemysl vojensky proti královské moci. Opět následoval vojenský zákrok Václava I., po kterém uprchl Přemysl do Uher. (Bližší popis těchto událostí je ve sborníku „Medlánci 755 let“ na str.29). Smíření obou bratří vzal na sebe uherský král Bela IV. Přemyslova vláda byla tentokrát už ale omezena. Za této situace moravský markrabě Přemysl - bratr českého krále Václava I. - roku 1239 zemřel. Spolu se svou matkou, královnou Kunhutou, která jej přežila o rok, je pochován v tišnovském klášteře Porta coeli.

I když po roce 1237 nenacházíme po téměř 100 let jméno Medlánek v některém písemném dokumentu, dějiny Moravy jsou velmi pestré. Roku 1241 vpadli na naše území Tataři, a také o jejich asi čtrnáctidenním pobytu máme málo zpráv. Po smrti olomouckého biskupa Roberta dosedla na uprázdněný stolec opravdu významná osobnost - Bruno ze Schauenburka (1245-1281), který často představoval nejvyšší autoritu a oporu královské moci. Ke změně došlo i na markrabském stolci. Za zemřelého Vladislava dosadil Václav I. dalšího svého syna, roku 1246 teprve čtrnáctiletého Přemysla (Otakara II.). Ten se stal, pro svoje mládí a nezkušenost, častým nástrojem šlechty, která vstupovala na politické kolbiště, aby vytvořila protiváhu královské moci. To už přišla 50. léta 13. století, kdy po smrti Fridricha II. došlo k zápasu o rakouské země. Tehdy 19-ti letý Přemysl posílil svoje nároky na uprázdněný trůn tím, že uzavřel sňatek s téměř padesátiletou Markétou Babenberskou. Válečné události se odehrávaly v Rakousích a poté se přenesly na Moravu. Za této situace zemřel v září 1253 v Praze král Václav I. Otázka nástupnická byla bez problémů. Na trůn českých králů usedl jeho syn Přemysl Otakar II. Ponechal si vládu i na Moravě a tím dal podnět na tři čtvrtiny století, kdy na Moravě přímo vládl český král - pochopitelně prostřednictvím svých správců.

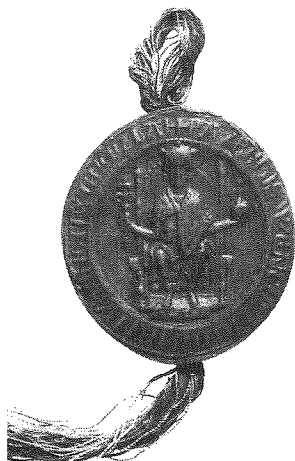
Přemysl Otakar II. (1253-1278) byl kandidátem i na římský trůn. Po papežském souhlase se rozešel se svou ženou Markétou a vzal si příbuznou uherského krále Kunhutu, která mu dala dědice trůnu. O Přemyslově vládě je známo, že měla mnoho nepřátel v řadách mocné, zejména jihočeské nejvyšší šlechty, ale i mimo hranice českého království. Soupeřem mimo-

I. Historie

řádně silným byl Rudolf Habsburský. Přemysl v polovině roku 1278 shromáždil v okolí Brna silné vojsko a vytáhl s ním do Rakous. V bitvě u Suchých Krůt na Moravském poli byl 26. srpna 1278 král železný a zlatý zradou šlechty poražen a na útěku zabit. Vítězný Rudolf nechal mrtvolu svého velkého soupeře převézt do Vídně, poté do Znojma a roku 1297 bylo jeho tělo převezeno do Prahy a pohřbeno ve Svatovítské katedrále. Rudolfovo vojsko začalo pustošit zejména jižní Moravu a protože Rudolf téměř nikde nenarazil na odpor, celou zemi ovládl. V Čechách, ale i na Moravě se rozpoutala loupeživá válka šlechtických klanů a nastal všeobecný rozklad státní správy. Kronikář Řehoř Heimburský o tom napsal: „Léta 1282, když se byl hlad zmáhal a loupeže přibývaly, zemřelo takové množství ubohých lidí na Moravě, že ani všichni nemohli být pochováni, nýbrž že těla mrtvých na polích a ve vsích nalezená do velikých jam se házela, a když tyto naplněny byly, konečně se země pokrývala. „(ŘH FRB 3, str. 319).

Území Čech plnil se svou soldateskou Ota Braniborský. Za velké odstupné, v polovině roku 1283, propustil bezdězského vězně Václava, který se pod jménem Václav II. (1283-1305) ujal vlády v Čechách a na Moravě. Moravská země prožívala krušné chvíle. Hrady předních moravských pánů, ale i šlechty méně významné, se staly centry lapkovství. Připomeňme si jen předka pánů z Kunštátu - Gerharta z Obřan - který postavil nad řekou Svitavou nedaleko Brna obřanský hrad, ze kterého sužoval celé okolí. Na řece Dyji, nedaleko zeměpanského Bítova, byl postaven loupežný hrad Frejštejn. Lapkové dokonce obsadili rajhradský klášter a opevnili se v něm. Na počátku roku 1286 se vypravil tedy král Václav II. vojensky na Moravu, aby přinutil pány k poslušnosti. Při tom přijal v Brně slib poslušnosti Moravanů. Svoji trestnou výpravu na Moravu v průběhu roku 1286 opakoval.

Vrchol Václavovy moci byl na přelomu století, kolem roku 1300. V celé zemi platily tzv. české groše (grossus - tlustý), které byly jednou z nejhodnotnějších měn v Evropě. Roku 1300 byl korunován v Hnězdně na polského krále a aby otevřel cestu svému synu Václavovi III. na osiřelý uherský trůn, zasnoubil jej s uherskou Arpádovnou. V té době měl Václav 11 roků. Události se však začaly v Uhrách i Polsku vyostřovat proti Václavovi II. a ten za této situace 21. června 1305 jako čtyřiatřicetiletý umírá. Po něm okamžitě nastoupil syn Václav III., který při přípravách na polské tažení byl v Olomouci 4. srpna 1306 úkladně zavražděn. Tím vymřel po meči přemyslovský rod.

3. Demokratická správa obce

Nová etapa dějin obce, započatá obecními volbami 25. listopadu 1990, tkví svými kořeny v hnutí odporu, reprezentovanému veřejně před 20 roky Chartou 77, dále Výborem na ochranu nespravedlivě stíhaných (VONS) a dalšími patnácti, postupně do roku 1989 ustavovanými iniciativami.

K dosažení cíle prošla trnitou cestou, v našem Sborníku a Zpravodajích nezaznamenanou. Věnujeme jí proto, i následnému politickému vývoji, zaslouženou pozornost na tomto místě.

Ve snaze bez násilí nastolit demokratické principy občanské svobody a dodržovat lidská práva podle Československem přijatých závazků, mezinárodních smluv, paktů a dohod, vydala tato uskupení řadu dokumentů, peticí a svědectví. Veřejnými výzvami se obrátila na parlament, Ústřední výbor KSC, prezidenta republiky G. Husáka.

Odpovědí bylo zatýkání a věznění mluvčích a představitelů těchto hnutí vrcholící 15. ledna 1989 policejním zásahem a zatýkáním při vzpomínkovém aktu k výročí smrti Jana Palacha.

Nejbrutálnější policejní zásah 17. listopadu 1989 při pokojné manifestaci studentstva v Praze, který oťrásl celým národem a světem, spojil všechny složky opozice do společného útvaru jako protipól vládnoucí moci.

Stalo se jím 19. listopadu 1989 Občanské fórum (OF), na Slovensku sesterská iniciativa Veřejnost proti násilí (VPN).

Souběžně probíhala stávka studentů vysokých škol, protestovala a nehrála divadla, protestovala v zahraničí dlejší Česká filharmonie. V přípravě byla protestní stávka pracujících (uskutečněna 27. listopadu).

Takový vývoj nemohla KSC a komunistická vláda nevzít na vědomí a musela z něho vyvodit jediný možný závěr - vzdát se moci. Dne 24. listopadu 1989 odstoupil generální sekretář Miloš Jakeš se sekretariátem KSC a po složitých a dramatických jednáních kapitulovala vláda.

Sestavením nové vlády pověřil Gustáv Husák designovaného Mariána Čalfu a 10. prosince 1989, po přijetí jejího slibu, se písemně vzdal presidentské funkce.

Tato nová vláda, zvaná vládou porozumění, měla 20 členů, z toho 9 KSC, 2 ČSS (Čs. strana socialistická), 2 ČSL (Čs. strana lidová) a 7 bez politické příslušnosti.

Důstojný závěr těchto bouřlivých dnů tvořilo 16.12.1989 věčné, hodnotící vystoupení Václava Havla, končící osobními podmínkami možného přijetí funkce presidenta republiky. Byl do ní navrhován OF i VPN a 29. prosince 1989 zvolen.

Toto převratné dění mělo odezvu v celém Československu ustavováním center a místních útvarů OF a VPN.

Občanské fórum, jako politické hnutí, vytyčilo svůj cíl v programu a zásadách 26. listopadu 1989 a včlenilo je do stanov.

Základním jeho posláním byl odpor proti jakékoliv formě totality a tyto další programové cíle:

- vytvoření právního státu v duchu tradic československé státnosti a mezinárodně platných zásad, prosazení nové ústavy
- obnovení a rozvinutí demokratických a samosprávných institucí umožňujících účast všech občanů na řízení věcí veřejných
- začlenění Československa do procesu evropské integrace a realizace ideí evropského domu při zachování státní svrchovanosti
- rozvinutí tržního mechanismu a postupné otevírání čs. ekonomiky vůči světu
- vytvoření spravedlivého systému sociálního zabezpečení ve stáří, nemoci a při svízelných životních situacích

I. Historie

- zabezpečení ochrany přírody, přírodních zdrojů a čistého ovzduší
- svobodný umělecký projev, publikační možnosti, nezávislost akademické půdy.

Ustavené brněnské OF v Brně na Mečové ulici se mimo vlastního poslání stalo informačním centrem pro široké okolí. Rozmnožovalo tiskoviny pražského centra OF a vydávalo vlastní Zpravodaj.

V Medlánkách bylo místní OF iniciováno Aloisem Faberem a Karlem Fuchsem a na svolaném setkání 19. prosince 1989, spolu s dalšími - Františkem Filípkem, Jiřím Egnerem, Petrem Lehečkou, Ing. Vlast. Maršou bylo rozhodnuto o jeho založení.

Stalo se tak na veřejném shromáždění občanů v sále TJ Jiskra 27. prosince 1989. Tam byli veřejným hlasováním zvoleni jeho mluvčí: Ing. Vlastislav Marša, Irena Úlehlová, František Filípek, Petr Lehečka, Josef Sedláček a Jaroslav Mucha.

Jar. Mucha, pro narušení součinnosti OF s obč. výborem, byl funkce mluvčího zbaven, Josef Sedláček, Petr Lehečka a Ing. Vlast. Marša se v průběhu času funkce vzdali. Hlavním mluvčím se stal František Filípek.

V souběhu s prováděnými personálními změnami v orgánech obvodního národního výboru byli za odvolané poslance KSČ navrženi a na veřej. shromáždění schváleni za OF Ing. Jiří Kučera a Eva Baráková. Oba byli delegováni také do občanského výboru. Mimo ně byla na funkci poslance ObNV schválena Irena Úlehlová - ta se při volbách kandidatury vzdala.

Z dosavadních poslanců obv. nár. výboru zůstali členové KSČ Oldřich Ferdus, Karel Mokřý, Milan Fasora a bezpartijní Miroslav Jelínek.

Všech těchto 6 poslanců bylo nově zvoleno na plenárním zasedání obv. nár. výboru 20. března 1990.

Do Zastupitelstva města Brna byli za obvod Brno V na plenárním zasedání 27. února 1990 zvoleni z Medláněk PhDr. Tomáš Tieber (ČSSD) a Vladimír Machač (KSČ).

Doplňený občanský výbor, v čele s dosavadním bezpartijním předsedou Lad. Pirklem spolu s mluvčími Občanského fóra, usilovali o vrácení budovy zámku obci k účelu kultury ve smyslu přidělovacího ministerského dekretu.

Občanský výbor, dopisy z 19. června 1990 a po veřejném shromáždění znovu 14. srpna 1990, žádal ObNV v Král. Poli osamostatnění Medláněk jako samosprávné obce ustavením místního národního výboru v rámci připravovaného nového členění města Brna, s respektováním historických hranic katastru obce.

Tento požadavek místní samosprávy uspokojil zákon o volbách do zastupitelstev v obcích, přijatý ČNR 5. září 1990 pod č. 368/1990 Sb. Dnem voleb byl stanoven 24. listopad 1990. Tímto dnem končilo volební období národních výborů, bylo jim však uloženo zajistit přípravu a důstojný průběh voleb. Stejným dnem končila také pravomoc občanských výborů.

Při této příležitosti budiž tolerováno odbočení a připomenutí, že občanský výbor neměl na různých ustláno. Činnost začal v Kulturním domě, Kytnerova ul. (býv. hostinec u Pláteníků). Ten byl v r. 1975 z havarijních důvodů uzavřen, následovala na čas restaurace na Kytnerově ul. 4 (U Němců), poté klubovna na hřišti TJ Jiskra. Trvalejší prostory pro svou činnost získal OV v budově zámku. Nákladné úpravy hradil ObNV Kr. Pole. Místnosti pak posloužily následně zvolenému místnímu orgánu státní správy - Zastupitelstvu MČ Medlánky.

Vraťme se tedy do varu voleb.

Město Brno vyhovělo žádostem obcí a v souladu se zájmovým zákonem o obcích rozhodlo o svém rozčlenění na 29 měst. částí. Pro volby stanovilo počet členů zastupitelstva. Medlánkám určených 7 na žádost obč. výboru zvýšilo na 15, aby bylo možno zvolit radu.

Z místního občanského fóra se vylčnila promoravská skupina a k volbám ustavila Moravskoslezský demokratický blok (MDB), sdružující Hnutí za samosprávnou demokracii - Spo-

lečnost pro Moravu a Slezsko (HSD-SMS), Čs stranu socialistickou (ČSS), Čs. sociální demokracii (ČSSD) a Čs. stranu lidovou (ČSL).

V přípravě voleb zřejmý soulad názorů přiměl představitel obou hnutí k setkání a diskusi o problémech obce, jež má budoucí zastupitelstvo řešit.

Uskutečnilo se 21. září 1990 s účastí za OF: Frant. Filípek, Jiří Egner, Karel Fuchs, Ing. Miroslav Filip.

Za HSD-SMS: Vratislav Marša, Milan Šmerda, Roman Okřina, Irena Úlehlová.

Z jednání vyplynul závěr:

Obě strany - OF a MDB

- postaví samostatné kandidátky tak, aby na prvních osmi místech byli přijatelní kandidáti pro obě strany

- na kandidátní listiny zařadí občany pracovitě, čestně a odborně na vyšší, se zájmem o věci obce, příp. i bývalé členy KSČ, kteří splňují tyto požadavky

- budou iniciovat zastupitelstvo obce k podpoře zájmů o obnovu zemského zřízení

- vyzvou své voliče, aby využili možnosti dané zákonem o volbách, a to tak, aby volili osobnosti a své hlasy rozdělili mezi kandidáty obou jmenovaných hnutí

- za prioritní považují obnovu historických hranic katastru obce a vrácení obecního majetku do správy obce. 24. září na veřejném shromáždění OF byli občané seznámeni s obsahem hořejší dohody, představeno jim bylo a hlasováním schváleno 15 navržených zastupitelských kandidátů OF. Bylo také představeno a bez námitek odouhlaseno 15 kandidátů MDB.

Do Zastupitelstva města Brna prosazovalo OF Ing. Danu Nevřivovou a Dem. blok Jiřího Svobodu - při volbách neuspěli.

Do místního zastupitelstva kandidovala také KSČM svými 5 kandidáty. Předvolební kampaň vedla samostatně.

Probíhala občanská předvolební informační shromáždění, ustavení a školení volebních komisí a 24. a 25. listopadu 1990 v prostorách Základní školy proběhly volby. Ve volebních seznámech bylo zapsáno 1779 voličů, volilo 1279, t.j. 71,9 %.

Odevzdáno bylo 15 129 hlasů, z toho pro Občanské fórum 4861 - 32,13 %, Moravskoslezský blok 9808 - 64,33 %, Komunistickou stranu Čech a Moravy 460 - 3,04 %.

Do zastupitelstva obce byli podle počtu dosažených hlasů a jejich přepočtu podle klíče, určeného volebním zákonem, zvoleni poslanci v tomto pořadí:

MUDr. Jiří Fiala	/HSD-SMS/	Náhradníci za:
František Filípek	/OF/	
Milan Šmerda	/HSD-SMS/	- Občanské fórum
Vladimír Pírk	/ČSSD/	Ladislav Jelínek
Ing. Petr Bartl	/OF/	Ing. Miroslav Filip
Oldřich Zpěváček	/ČSL/	Jiří Egner
MVDr. Jaroslav Palásek	/HSD-SMS/	Jindřich Fiala
Ing. arch. Eva Rozehnalová	/OF/	Zdeněk Žerovnický
Ing. Jan Vencálek	/ČSS/	
RNDr. Zdeněk Novák	/ČSS/	- Moravskoslezský dem. blok
Ing. Jiří Kučera	/OF/	Svatopluk Župka
Mgr. Eva Slavíková	/HSD-SMS/	Ing. Vlastimil Marša
Mgr. Eva Baráková	/OF/	Bohumila Chalupníková
Roman Okřina	/HSD-SMS/	Vladimír Vacovský

Zahajovací zasedání zastupitelstva zvoleného v listopadu 1994

Starosta František Filípek a místostarosta Ing. Jan Vencálek

V průběhu volebního období vystřídal Romana Okřinu zvolený náhradník téže strany, Svatopluk Župka.

Komunistická strana Čech a Moravy (KSČM) šla do voleb s 5 kandidáty: Janem Škramlíkem, Bohumilem Příkrylem, Milanem Fasorou, Karlem Mokřým a Jiřím Čoupkem.

Před volbami 2 kandidáty z kandidátky stáhla a se zbylými 3 neuspěla.

Na ustavujícím zasedání, svolaném radou obv. nár. výboru na 10. prosince 1990, zvolili zastupitelé starostou Františka Filipka, jeho zástupcem Ing. Jana Vencálka a další členy rady: MUDr. Jiřího Fialu, Vladimíra Pirkla a RNDr. Zdeňka Nováka.

Pro funkci tajemnice byla již před volbami získána a po návrhu rady MČ radou města Brna schválena Marie Kalová, zkušená a problémů Medláněk znalá, působící dosud na ObNV v Král. Poli.

Všichni vkročili do neznámá forem řešení a rozhodování v nově tvořeném politickém systému.

Čtyřleté volební období jim vnutilo četné příležitosti tvrdě prověřit svoje osobní znalosti, odvahu, vytrvalost a vůli úspěšně plnit povinnosti při správě a budování obce.

Sžili se jako dobrý kolektiv a výsledky jejich práce jsou občany vděčně kvitovány. S čistým štítem se mohli rozhodnout pokračovat v práci a kandidovat do dalších komunálních voleb 1994.

Dnem voleb se stal 18. a 19. listopad 1994

Své kandidáty přihlásila - podle voleb. pořadí:

Moravská národní strana (MNS)

Občanská demokratická aliance (ODA)

Křesťanská demokratická unie - Česká strana lidová (KDÚ-ČSL)

Volební místnosti se zavřely a nastává počítání hlasů

I. Historie

Koalice demokratických stran a nezávislých kandidátů (DS)

Občanská demokratická strana (ODS)

Voleb se účastnilo 72,6 % občanů zapsaných ve voličských seznamech.

O mandát do zastupitelstva MČ se ucházelo celkem 60 uchazečů, z toho MNS 15 - zvoleni 2, ODA 2 - zvolen 1, KDU-ČSL 15 - zvoleni 2, DS 14 - zvoleni 4, ODS 14 - zvoleno 6. Jména všech byla uveřejněna v 5. čísle našeho Zpravodaje r. 1994.

Z dosavadních členů byli do zastupitelstva zvoleni:

František Filípek	ODS s počtem hlasů	1001
Vencálek Jan, Ing.	DS	760
Rozehnalová Eva, Ing.arch.	ODS	703
Baráková Eva, Mgr.	ODS	657
Bartl Petr, Ing.	ODS	631
Pirkl Vladimír	DS	553
Fiala Jiří, MUDr.	DS	547
Palásek Jaroslav, MVDr.	DS	535
Zpěváček Oldřich	KDÚ-ČSL	465

Nově byli zvoleni:

Šachl Libor, Ing.	ODS	451
Netrefa Milan	ODS	434
Žuja Ladislav, PhDr.	ODA	348
Lehečka Miroslav	KDÚ-ČSL	296
Fučík Jan	MNS	276
Vespalec Miroslav, PhDr.	MNS	256

Jak z uvedeného zřejmo, k získání místa v zastupitelstvu potřebovaly různé strany a seskupení různý počet hlasů. Tuto metodiku stanovil volební zákon. Zajistil tím potenciální možnost získání mandátů všem volebním seskupením.

28. listopadu 1994 na ustavujícím zasedání složilo nové zastupitelstvo slib a zvolilo starostou Františka Filípka, místostarostou Ing. Jana Vencálka a členy rady Ing.arch. Evu Rozehnalovou, Ing. Petra Bartla a MUDr. Jiřího Fialu.

Prvním pracovním dnem nově zvolených zástupců bylo zasedání rady a zastupitelstva MČ 19. prosince 1994. Pro mnohé z nich to bylo první vzájemné poznání. Vstoupili do spolupráce se skupinou již zkušených členů a funkcionářů zastupitelstva, která před čtyřmi roky takovou výhodu neměla.

4. Místní politická scéna

Nedá se říci, že by neexistovala, ale ani že by se projevovala jindy, než v souvislosti s přípravou voleb.

Velmi zjednodušeně se dá dokonce říci, že ve volbách do zastupitelstva místního jsou poslanci voleni napříč stranami, podle jmen a dosavadního působení v obci, ale už ve volbách do zastupitelstva městského se preference přibližují obecným prognózám a celorepublikovým statistickým údajům.

Stranické zázemí v podobě místních organizací mají v obci jen ODS, MNS, KSČ a nyní i KDÚ-ČSL. V současnou chvíli nejsilnější strana v ČR (květen 1997), kterou je ČSSD, se o ustanovení medlánecké organizace dosud jen pokouší.

5. Vztah k městu Brnu

Snadněji se rozbíjí než tvoří, povzdychne si občas každý, utírajíce slzy nad rozbitým krajá-
čem mléka.

Takto oplakávali v r. 1990 mnozí z nás končící existenci krajských národních výborů, jež se od té doby marně snaží vzkřísit různé skupiny lidí ať s národnostním zabarvením nebo ekonomicky a samosprávným podtextem a třeba v jiném počtu a v jiných hranicích.

Takto oplakávali mnozí úředníci i politikové města Brna jeho dosavadní formu řízení a členění na pět obvodních národních výborů tvrdíce, že rozdrobení řídicích center nepřinese nic dobrého. Znam osobně mnohé z nich a většiny si vážím jako výborných pracovníků magistrátu, tak jak jimi byli i před rokem 1990 ve službách národního výboru města Brna. Jsem přesvědčen, že k jejich názoru je vedla a dosud vede jen a jen obava o kvalitu prováděných úkonů na nově vznikajících státních správách, protože kvalifikovaných pracovníků nebylo nikdy dost. Jenže systém drobení na prvočinitele byl uveden v roce 1990 do chodu a děl se celostátně, v jednotlivých oborech činností a sférách výroby či obchodu, stavebnictví i zemědělství. Byla to cesta ke kořenům společnosti, cesta vytváření nových vlastnických pocitů i pocitů nezávislosti v obecné rovině, tedy cesta k demokracii. Proč by se tento proces, který byl velmi spontánní, měl vyhnout právě sféře státní správy!!

Počáteční rozjezd nového systému městského řízení byl chaotický jen mírně. Zaběhnutý aparát města i aparáty na bývalých ObNV pomáhaly vybudovat nové úřady, do nichž přešlo dostačující množství zkušených úředníků, takže už po prvním roce se dalo mluvit o stabilizaci nových poměrů. Hektická doba přetrvávala všeobecně ještě asi jeden rok. Poté už byla většina úřadů vybavena a usídlena ve vyhovujících prostorách nebo si takové dotvářela. Některé městské části začaly budovat nová, reprezentativní sídla, jiné dávaly přednost řešení obecnějších problémů. Začaly privatizace, začaly úvahy o městském bytovém fondu i jiném majetku, různí lidé - věci znali - začali tušit možnosti.

Úvahy a rozvojové plány dostávaly konkrétnější podoby nebo zanikaly jako neperspektivní či chimérické. Obecně lze říci, že se rozhodně ničím nešetřilo: ani fantazií ani penězi. Dále se ve městě pokračuje na dobudování oblastního Vírského vodovodu, i když spotřeba vody rapidně klesala - (zřejmě vlivem poklesu výroby), takže v posledních letech pro zásobování pitnou vodou stačí voda z Březové. Megalomanský projekt Jižního města se stal příležitostí pro různé spekulace, i když celé to území je závislé na definitivním rozhodnutí o budování Nového nádraží, mezinárodní velkoletišť v Brně je rovněž vědný námět k diskusi i k zakládání společností, hrad Špilberk dostává nové dimenze, bourá se Špalíček. Vypisují se různé urbanistické soutěže, na jejichž realizaci nejsou peníze, staví se unikátní trolejbusová vozovna a mnozí poslanci a radní města se chovají tak, jakoby svá místa měli na doživotí.

Medlánek se dotýká projekt Technoparku - záměr určitě dobrý, ale od počátku provázený mnohými omyly. Duchovní a finanční potenciál města nebyl na takový nápor aktivit připraven, prakticky není možné tak rozsáhlé projekty zvládnout bez součinnosti s celým regionem. To neznamená odsávání zdrojů, ale vytvoření ekonomických a podpůrných řetězců v širokém okolí města. Spolupráce v tomto směru byla zredukována, zpřetrhána a není jí nakloněna ani

legislativa, město samo se nesnaží o zaujmutí dominantního postavení, naopak se potýká se svými vnitřními problémy, zejména špatnou ekonomikou, založenou na plýtvání prostředky, bez kontroly jejich vynakládání. Protože si úředníci ani radní nevědí s tímto problémem rady, hledají příčiny na různých místech. V současné době se soustřeďují na redukci aparátu městských částí. V těch však je již několik let stav pracovníků stabilizován a držen na nejnižší úrovni, zatímco aparát magistrátu dále roste.

6. Úcta k minulosti

Máme svůj znak

Znaky od pradávna rozlišovaly jejich výhradní držitele, uživatele, počínaje státy - např. na aversní straně platidel - a pečeti obcí konče.

Vyjadřovaly identitu držitelů, majitelů, odvozenou od historických událostí, stejně jako symboliku běžného života.

Formou erbů se rozlišovaly významné rody, obsahem znaku podle převahy obchodu, výroby či významných staveb se pyšnila města, znak pečeti obcí symbolizoval jejich denní život - zemědělství, řemesla, životní prostředí.

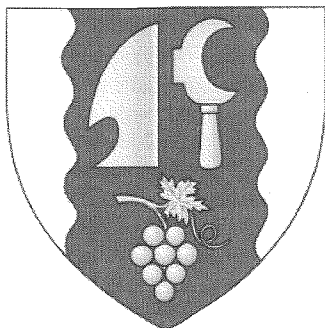
Medlánky, zemědělská obec, zvolily roku 1638 do znaku své pečeti radlici jako dominantní symbol zemědělství a kosíř s vinným hroznem, symbolizující vinařství.

Pečeť, nahraděna zubem času, byla nahrazena běžným razítkem a se zánikem správní samostatnosti obce v roce 1919 připojením k městu Brnu upadla v zapomenutí.

Ožila ve formě archivního otisku v roce 1991 u příležitosti příprav oslavy výročí 755 let písemně doložené existence obce a vešla v obecnou známost v roce 1992 ve vydaném Sborníku a v záhlaví titulní strany průběžně vydávaného Zpravodaje.

Nemohla nebýt předmětem úvah Zastupitelstva MČ při výběru a rozhodování o znaku naší městské části. Přestože se zdála pro současnost již odezdnělá, historizující, při srovnání s vícero současnými náměty, konzultována s památkáři a heraldiky a viděna v barvách budoucího znaku, svými pregnančními symboly v modrém poli stala se pro něj vzorem.

Heraldické ztvárnění bylo zadáno fundovanému znalci panu Dr. Ivanu Koláčnému. Konzultované provedení považujeme za zdařilé a je zpodobněno na vyobrazení. Citujeme autora

Znak Medlánek vytvořený v roce 1996

návrhu: „Znak tvoří stříbrný gotický štít, na jehož středu je položen modrý kůl o šíři 6/10, okraje kůlu zvlněny. V horní části kůlu svisele vedle sebe stříbrná radlice a stříbrný srpovitý kosíř, oboje bříty vně. Pod nimi uprostřed vinný hrozen s listem a úponem, oboje zlaté. Tyto symboly byly převzaty a stylizovány z historické pečeti obce Medláanky z roku 1638“.

Heraldické stříbro ve znaku připomíná ocel pracovních nástrojů, zlato plody jejich práce a modrá, v okrajích zvlněná, zrcadlí se modrý obzor na zvlněné ploše někdejšího rybníka a potoka.

Zatím co kosíř s vinným hroznem nám zůstanou již trvalým symbolem někdejšího medláneckého rozvinutého vinařství 14. až 16. století, kdy medlánecké bílé bylo v Brně hodnoceno jako nejkvalitnější měšní víno, radlici máme na očích dosud.

Nadále bude rozorávat, obracet a zušlechťovat půdu, dárkyni života veškeré vegetace a bude nám připomínat zemědělský původ naší obce.

Památník odboje

V první světové válce zahynula na evropských bojištích řada medláneckých občanů. Postavením památníku v roce 1928 uctila obec důstojně jejich památku.

Ve druhé světové válce byl pomník odstraněn a nedochoval se.

V roce 1945 byl sice ustaven výbor pro obnovu pomníku k uctění padlých v první i ve druhé světové válce, ale prostředky a politická vůle chyběly.

Příprava medláneckého Sborníku v roce 1992 oživila vzpomínky na válečná léta a umocnila rozhodnutí Zastupitelstva na obnovu památníku. Byla soustředěna řada dobových fotografií i vzpomínek současníků a padaly první náměty na jeho podobu.

Odhalení znovuobnoveného památníku odboje 28. října 1993

I. Historie

Poklep starosty na základní kámen, položený 27. října 1992 na místo původního pomníku, potvrdil definitivní zahájení práce na obnově.

Návrhy byly různé, od ustalování úplné repliky původního pomníku po prostý kámen se jmény padlých. Nakonec byl přijat návrh architekta Ing. Karla Volavého.

Památník je proveden ze žulových leštěných desek na zděném jádru a osazen na původním upraveném základu. Jména obětí obou válek jsou provedena tesaným písmem. Zhlaví pylonu je žulový monoblok, na něm umístěné znaky Čech a Moravy jsou z bronzu.

Opracované prvky mrákotínské žuly dodala firma KAVEX, s.r.o. Mrákotín.

Stavební práce provedla firma IMOS HOLDING Medlánky, montáž obkladových žulových desek byla svěřena panu Sirkovi z Mrákotína.

Koordinaci prací prováděli autor návrhu pan K. Volavý a místostarosta J. Vencálek. Díky sponzorské spolupráci různých firem byla celá stavba pořízena za 120 tis. Kč, což odpovídalo i původním předpokladům o ceně díla.

Prozatímně byl upraven okolní parčík. Slavnost odhalení 28. října 1993 byla zahájena v 10.30 hod. žesťovým kvintetem brněnské Konzervatoře. Po odhalení památníku a úvodním projevem starosty Františka Filípka přednesl hlavní projev o historických souvislostech Jaromír Procházka, člen Masarykovy společnosti. Legionářů, jako inspirátorů budování prvního památníku padlým v I. světové válce a jmenovitě obětí nacismu a II. světové války vzpomenul pamětník těch dob Karel Fuchs.

Projevy doplňovalo účinkování žáků místní ZŠ, zmíněné žesťové kvinteto a dílčí soubor Brněnského akademického sboru. Čestnou stráž stáli Žokolové a Skautky z Král. Pole.

Důstojným pokračováním a zakončením byla odpolední mše Církve československé husitské k uctění památky obětí obou světových válek, sloužená v prostředí zámeckého parku, farářem Mgr. Jiřím Bednaříkem.

(Obsáhle viz Sborník 755 let a Zpravodaj zastupitelstva s fotodokumentací č. 5, 6, 7/1993).

Na závěr uvádíme jména obětí I. a II. sv. války:

I. sv. válka - František Bařša, František Břenek, Gustav Cimbálník, Josef Cimbálník, Pavel Ciprych, František Drdla, Jindřich Kratochvíl, Matěj Krejča, Karel Kužela, Richard Matal, Jaroslav Metelák, František Pokora, František Pejchal, Karel Peška, Eduard Sedláček, Jindřich Stodůlka, František Svoboda, Josef Tajovský, František Tříška, František Tulis.

II. sv. válka - Alois Horák, Karel Hudec, František Hujíček, František Kolařík, Leopold Kytner, František Lukášek, Josef Mašek, František Rys, Josef Slovák, Alois Suchý, Karel Vaněk.

Pamětní deska Dr. Ing. Rudolfo Spazierovi

Mezi významné společenské události, které se v minulém období konaly v Medlánkách, lze jistě zařadit odhalení pamětní desky starostovi města Brna z let 1935-1939, Dr. Ing. Rudolfo Spazierovi.

Na iniciaci a realizaci této trvalé připomínky se podíleli členové bývalé Československé strany socialistické ve spolupráci s místním zastupitelstvem.

Odhalení desky 22. června 1992 se zúčastnili rovněž příbuzní Dr. Spaziera a zástupci úřadů z Králova Pole a Řečkovic. O významu medláneckého rodáka Dr. Spaziera pro město Brno a jeho pevných postojích v období okupace promluvil tehdejší primátor města Brna Ing. Václav Mencl.

V letošním roce si 2. července připomeneme 110. výročí narození Dr. Ing. Rudolfa Spaziera.

Pamětní deska Ing. Rudolfu Spazierovi

Odhalení pamětní desky

I. Historie

Dvůr bývalého statku

Jedná se o zemědělské budovy - konírny, stáje a sýpku uprostřed bývalé obce, jež sloužily hospodaření správců statku Nadace Marie Školské a později zemědělskému družstvu. Ve sborníku 755 let je uvedena datace dostavby objektů k roku 1766. Nyní víme, že budovy existovaly a byly zaknihovány již v roce 1654. Zejména objekt, nyní zvaný sýpka, byl postaven velice masivně a má šanci na přetrvání dalších několik staletí. Jedná se o bývalou konírnu s dochovanými křížovými klenbami, se střechou v roce 1953 dodatečně upravovanou na sýpku, což je rovněž unikátní prostor, překlenutý půlkruhovými dřevěnými vazníky.

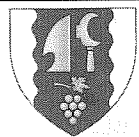
Ostatní prostory statku mají pronajaty firmy EKO-stavatelství a Reming. Obě již zahájily přestavbu dalších budov, často velice zchátralých a poničených. Přesto se začíná ze zapomenutého koutu Medlánek klubat zajímavý prostor, zatím sice jen vzdáleně odpovídající představám centra městské části, ale tato perspektiva již není tak vzdálená, jak se jevila před šesti lety, v době odchodu zemědělského družstva.

Objekt sýpky chce zastupitelstvo po nezbytných opravách a po vyklizení předvést veřejnosti, podnikatelům i pracovníkům kultury. K tomu byla nalezena vhodná příležitost právě v souvislosti s pořádáním oslav 760 let od první písemné zprávy o Medlánkách, do nichž zapadá i vydání tohoto sborníku.

Stav sýpky ve statku v březnu 1997

II. Společenský život

1. Občanské záležitosti

Vítání občánků

Po vzniku samostatné městské části Medlánky mělo zdejší zastupitelstvo zájem na tom, aby nově narozené medlánecké děti byly slavnostně uvítány do života obce.

První obřad se v Medláncích konal 7. května 1994. Od té doby do dneška se uskutečnil ještě sedmkrát. Zastupitelstvo nechalo vytvořit pamětní listy, které rodina dostává s pozvánkou. Slovo k rodičům i příbuzným pronáší starosta, dětem zní do oušek jemná hudba a verše. Vítané děti jsou zapsány do pamětní knihy a dostávají dárky na památku. Celkem bylo přivítáno 65 dětí z 96 narozených. To se dá již považovat za výraz zájmu rodičů o tuto formu vzájemných vztahů.

Zastupitelstvo bude ve vítání občánků pokračovat i přesto, že v Medláncích nejsou dosud prostory důstojné tak, jak by si všichni představovali. Věří, že v průběhu dalšího budování obce se podaří zabezpečit obřadní síň, jež se bude zamlouvat rodičům i těm maličkým, kteří se začínají rozhlížet po světě.

Místostarosta Ing. Jan Vencálek blahopřeje rodičům nového medláneckého obyvatele - vítání občánků

Tohle dítě už nyní neskrývá svůj budoucí talent

Takto se naši senioři bavívají na setkáních generací

Setkání generací

Vzhledem k tomu, že v Medláncích nepracuje žádný seniorský spolek či klub důchodců, dohodlo se již v r. 1991 místní zastupitelstvo na pravidelných setkáních s našimi dříve narozenými spoluobčany. Těmto schůzkám se začalo říkat „Setkání generací“, protože se na nich většinou opravdu setkávají tři i čtyři generace: ti nejstarší v roli obecního, o něco mladší z řad zastupitelstva jako informátoři a pořadatelé, a ti ještě mladší a nejmladší z naší základní a mateřské školy, kteří se zúčastňují jako účinkující a doplňují obvykle nosný kulturní program Setkání.

Duší těchto schůzek bývala paní Irena Úlchlová, členka medláneckého zastupitelstva v letech 1990-94, která působila jako předsedkyně kulturní komise, starala se o blahopřání pro naše starší občany a se zápallem vždy chystala Setkání generací s pěkným programem. Dnes se podobným způsobem o tyto schůzky stará Mgr. Naďa Kuklínková, pracovnice ÚMČ Medlánky na úseku školství, kultury a sociálních věcí.

I dnes se setkání zúčastňují naši nejmenší, kteří s babičkami a dědečky prožívají zvlášť intenzívně vánoce.

Jen je škoda, že v zastupitelstvu ani mezi občany Medlánec se nenašel nikdo, kdo by organizoval činnost klubu seniorů, aby tato aktivita nebyla omezena pouze blahopřáními k narozeninám a Setkáními generací.

Hodové slavnosti v Medláncích

Jak je psáno v minulé části Sborníku, medlánecké hody byly tak jako dožínky a „ostatky“ velice oblíbenou a hojně navštěvovanou zábavou. Na přípravě hodových slavností se podílela spousta místních občanů, zvláště pak mládež, která pilně nacvičovala úvodní tanec „besedu“

Průvod stárků v roce 1994

II. Společenský život

a při hodech udržovala veselí. Bylo opravdu málo domácností, jichž se hody nedotkly - buď byl někdo z rodiny v přípravném výboru nebo hrál či tančil, určitě se však všude před hody uklízelo, pekly se koláče a zvali se hosté. Málokdo z domácích i přespolních si nechal ujít pestrý hodový průvod. V jeho čele šly obvykle krojované děti a za nimi pro Medláňky typická a nezbytná „vrchnost“, totiž pan správce ze zámku, kterého první stárek musel pěkně o vydání „hodového práva“ požádat. Následovala chasa oblečená do kyjovských krojů, ve kterých se beseda nejlépe vyjímá. Průvodu se zúčastňovaly „medlánecké panímámy“, které se nosily v „selském“: bílé tuhé spodnice, svrchní sukně sametové nebo hedvábné, tmavé vestičky vyšívané prýmky a penízky, bílé zástěrky s krajkami, na hlavách vyšívané šátky.

V sedmdesátých letech se hody přestaly pořádat. Do této doby se nácvičku hodových tanců věnovala paní Emílie Suchá, bez jejíž obětavé pomoci se neobešly snad ani jedny medlánecké hody. Po „sametové revoluci“ a obnoveném zřízení samostatnosti Medlánek jak po stránce samosprávy, tak státní správy, rozhodlo se tehdejší zastupitelstvo, že součástí oslav 755 let od první písemné zmínky o Medláňkách budou i hody. Oslavy byly pořádány 20. září 1992. Tento termín, totiž září, je i dobou, kdy se hody v Medláňkách v minulých dobách pořádaly. Od onoho data zde tedy byla obnovena tradice zářijových hodových slavností. Nadšení, které pro hody měly minulé generace, už sice v dnešních mladých lidech není tak veliké, ale přece se vždy najde nemálo těch, kteří si uvědomují, že zachování určitých lidových prvků, zvyků a tradic je i pro dnešní život a identitu každé obce a každého kraje důležité.

A tak od roku 1992 vždy v září soustředí kolem sebe paní Egnerová a Vespalcová - aktérky hodů z let minulých - skupinu mladých lidí a nacvičují úvodní besedu, střídavě českou a moravskou. Těch nejmenších se ujala paní Mazačová a všechny se snaží vštípit nové medlánecké generaci smysl pro krásu lidových písniček, tanců, krojů. Duší celých hodů je tajemnice

Nástup nové generace hodových tanečnic v roce 1993

medláneckého úřadu paní Kalová, pod jejímž vedením se zapojí do přípravy všichni pracovníci úřadu i část zastupitelstva a místních občanů. Medlánecká tradice - příjezd vrchnosti na místní zámek - se zachovává. A jako příslovečná červená nit se celými hodovými slavnostmi táhne nevyslovená, ale silná myšlenka, aby všichni, kdo s elánem hody chystají, přenesli své nadšení na ostatní spoluobčany. Aby všichni pochopili, že naše hody nejsou jen zábavou a pestrou podívanou, ale že jako každá lidová slavnost mají hlubší podtext, že lidová písnička a tanec, krojová výšivka i vůně chvojí z májkového věnce a rozmarýny člověka zavazuje a vychovává: k citu, lásce, lidské pospolitosti, trpělivosti a pokoře - tedy k vlastnostem, které v dnešní „supertechické“ době nám všem tolik chybějí. A tak doufejme, že bude-li se za několik let psát pokračování tohoto Sborníku, bude opět zařazena kapitolka o medláneckých hodech, že bude pořád dost mladých na besedu, medláneckých krojovaných panímám, nejmenších tanečnicků a nadšených organizátorů. Že věta, znějící nad oběma dny hodů „Čí só hode? Naše!“ nezůstane jen větou.

Plesy

Součástí společenského života v Medláncích se od roku 1993 stal - dnes již tradiční - ples Místního zastupitelstva a medláneckých podnikatelů. I touto nově založenou tradicí se snaží naše radnice posílit medláneckou identitu, občanskou společenskou soudržnost a v neposlední řadě význam drobného i většího podnikání ve vztahu k obci. První společenský ples byl pořádán 22. ledna 1993 ve velkém sále hotelu IMOS. Měl veliký úspěch a zaznamenal kladnou odezvu všech účastníků, což bylo samozřejmě podnětem k vytvoření této plesové tradice. Součástí plesů je zahajovací tanec v provedení medlánecké mládeže, který jim dává punc opravdové společenské události. Mladí střídají provedení polonézy, mazurky, polky atd. Ke cti některým - bohužel jen některým - podnikatelům a firmám z Medlánek slouží to, že se podílejí na finančních výdajích plesu (ale i hodů), ať již částkou na účet či darem do tomboly. Právě u těchto podnikatelů a firem se projevuje původní záměr Místního zastupitelstva: zdůraznit souvislost mezi podnikáním v obci a obcí jako takovou, pokud se podnikatel či firma stará o identitu místa svého podnikání, může na druhé straně od obce čekat vstřícnost a dle možnosti také podporu. Spolupráce s podnikateli si zastupitelstvo Medlánek nesmírně váží, jen je škoda, že naše městská část postrádá tolik potřebný víceúčelový sál. Velký sál hotelu IMOS již dávno slouží komerčním účelům a jen díky vstřícnosti vedoucích hotelu, pánů Řičánka a Kříže, je možné v den plesu obsadit všechny společenské prostory hotelu. Nu, snad se jednou i Medlánci dočkají, třeba se najde i tzv. „mecenáš“, který se chopí myšlenky na úspěšná společenská setkání lidí (dnes tolik potřebná) a bude mít chuť do takové stavby investovat. O konkrétní podobě záměru píšeme na jiném místě.

Ostatky

Medlánecké „ostatky“ jsou další ze společenských událostí naší městské části. Z mnoha míst našeho kraje již tato čistá lidová tradice vymizela. V Medláncích setrvala díky ochotě a trošce zdravého patriotismu několika lidí, vesměs žen. Medlánecké ostatky byly totiž vždy tzv. „babskou“ zábavou. Tato skupina, střídající se v generacích, se snaží uchovat tradici ostatkové zábavy, t.j. lidové veselice na ukončení doby veselí před popeleční středou a šestitýden-

II. Společenský život

ním postem před velikonoce, jak se v dřívějších dobách podle církevních i občanských zákonů zachovával. Medlánecké panímámy, oblečené do selských krojů, používaných v naší oblasti v minulosti, udržují zvyky ostatků včetně tzv. „pochovávání basy“, doplněné i zvyky místními - šátečkovým a ostatkovým tancem a pod. Autorem mnoha místních písniček a tanců je pan Vlastík Krmíček, medlánecký oblíbený a talentovaný muzikant. Všichni si můžeme jen přát, aby medlánecké panímámy dál udržovaly své krásné kroje, tance a písně a aby měly možnost předávat dál tento lidový půvab dalším generacím.

2. Spolky a kluby

Občanská společenství

Občanská společenství vyrůstala a tvořila se z původních sousedských vztahů, podvečerních posezení na zápraží, na lavičkách před domy, v zahrádkách, často s harmonikou a zpěvem.

Mladé vlákal do kupy tanec, chlapy posezení u piva, také u karet - mariáš, taroky. Měli v Medláncích k dispozici dva hostince, horní U Pláteníků s posezením v zahradě, dolní U Pulkrábků s kuželnou - a bývalo v ní živo - nyní restaurace U Němců.

Upřímně vzato, mnoho času na to neměli. Z fabrik se vraceli až večer, pracovalo se i v sobotu a sedláci, až se vrátili z pole a doma, jak se říkalo, popravili. Zbývaly hlavně neděle. Tak nějak to bývalo na vesnicích všude.

Přesto však stoletou cestu lemují sdružení lidí ustavená podle zájmů ve spolky, žijící v generační obměně plným životem dodnes, ale také ony, jejichž momentální důvod ustavení pomínil nebo byly nepříznivě dotčeny generačním, občanským či politickým vývojem - ne-daří se jim, ba zanikají.

Ty i ony v dané mentalitě doby spoluvytvářely a utužovaly mnohotvárný společenský život obce. Ony to byly, které každá po svém rozvíjely činnost a tím přispívaly k šíření různorodosti zájmů obyvatel, sdružovaly je a vedle toho společně udržovaly a spoluvytvářely tradice kulturního života celé obce.

Zavzpomínejme alespoň letmo, jak již před stoletím, o významných dnech či výročích vojenš-
tí vysloužilci ve stejnokrojích se zúčastňovali bohoslužeb a stříleli z mozdířů; byl to kolorit doby. Hasiči také od té doby požárními cvičeními nepřímo varují před požáry a připomínají svoji nezbytnost humanitárním posláním. Podobně časově později tělovýchovné organizace a sportovní kluby svými veřejnými vystoupeními a soutěžemi nabádají k pravidelnému pohybu pro zdraví. Ochetnické divadlo zpríjemňovalo dospělým chvíle oddechu a dětem rozdávalo radost. Stejně byly společné vzpomínkové oslavy významných výročí, radostí byly vlastní HODY pod májí na návsi, v hostinské zahradě U Pláteníků, na hřišti, v zámecké zahradě, (také na zasypaném rybníce) a PLESY - i maškarní - ve vyzdobených hostinských sálech. V Medláncích, svým významem obec přesahující, bývaly po desetiletí DOŽÍNKY, organizované divadelnickým Sjednocením, později Osvětovou besedou. Bývaly svátkem celého obvodu.

Přežitím v čase, organizačními změnami a politicko - hospodářským vývojem zanikly v Medláncích Vojenští vysloužilci, Pohřební a podpůrný spolek Svatopluk, Místní jednota Čs. Obce legionářské, Červený kříž, Ochetnické divadlo, Junáci - skauti, Osvětová beseda a restitučním odebráním hasičské zbrojnice ztratil možnost aktivní činnosti i Sbor dobrovolných hasičů. Jak v úvodu napovězeno, zmínili jsme se informativně jen o podstatě jejich činnosti, aby neupadla v zapomenutí. Ochetný čtenář se s jejich obsáhlou činností může seznámit na

50-ti stránkách námi vydaného Sborníku z r. 1992. Vznikaly však spolky jiné, na jiné úrovni, s jinými možnostmi společenského využití. O některých blíže v následujících kapitolách.

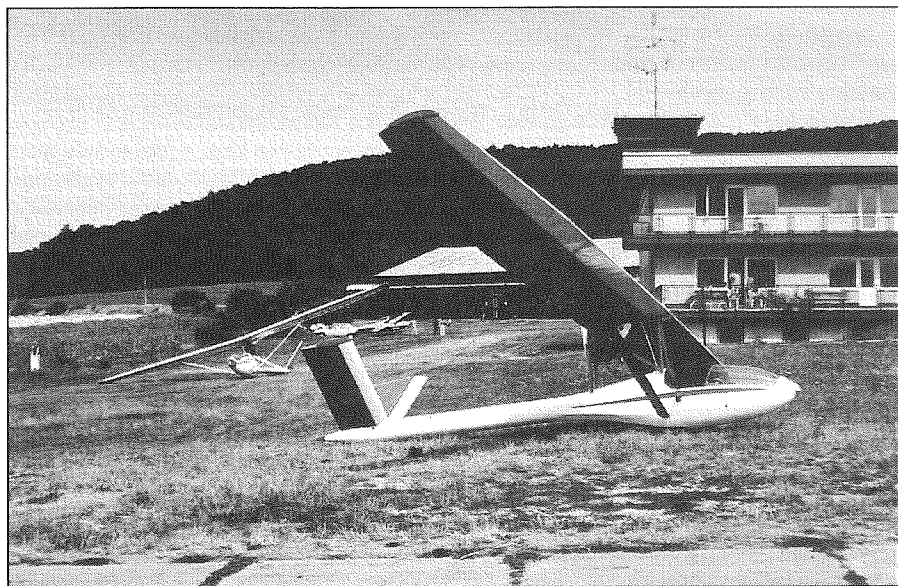
Aeroklub Medlánky

Když v roce 1990 bylo založeno občanské sdružení Aeroklub Medlánky, málokdo ze stávajících členů si uvědomil, co práce bude nutno vykonat, aby se mohlo pokračovat v činnosti bývalého Aeroklubu Svazarmu. Tehdy byla nová rada Aeroklubu, složená pouze z aktivistů a vedená Ing. S. Kubíčkem, pověřena členskou schůzí Aeroklubu vypracováním základních pravidel a směrnic nového sdružení v rámci Aeroklubu České republiky. Na tomto základě byl postaven nový provoz Aeroklubu.

Dalším úkolem bylo zajistit finanční zdroje pro provoz. To bylo částečně vyřešeno pronájemem prostor Aeroklubu, zbytek byl uhrazen z příspěvků členů.

Jedním z prvních úkolů bylo vyřešení minimalizace provozní plochy letiště na základě projektu firmy Stavba letišť. Na podzim 1992 byla nová plocha letiště vytyčena a po jednání se Státní leteckou inspekcí i schválena. V prostoru areálu Aeroklubu byla postavena panelová cesta k hornímu hangáru, přestavěny betonové garáže a ve spolupráci s dodavatelem byl rozšířen spodní hangár o 20 m. Na všech pracích se podíleli členové Aeroklubu formou brigád.

Byl získán a po generální revizi uveden do provozu druhý vlečný letoun ve spolupráci s firmou Stavex. Stav bezmotorových letadel byl zvýšen o zbytek přidělu z AČR včetně motorizovaného kluzáku Vivat. Dále byly provedeny revize starších vyřazených kluzáků a po imatrikulaci SLI uvedeny do provozu. Další skupinou létajících kluzáků jsou větroně ze začátku 50-tých let, které zrenovovala skupina nadšenců ve spolupráci s podnikem Aeron a.s.

Část plochy medláneckého letiště s provozní budovou

II. Společenský život

V roce 1993 zrušil Aeroklub hangárování soukromých ultralehkých letadel a omezil jejich provoz na medláneckém letišti z důvodu nedodržování letových provozních směrnic.

Členská základna čítá v průměru 90-110 členů, z toho 15 pilotních žáků. Ročně bylo provedeno 2500-3000 startů při náletu 1200-1600 letových hodin a na přeletech 22.000-30.000 km. Vlečné letouny nalétaly 85-110 hodin ročně a motorové kluzáky 160-220 hodin za rok. Těmito výsledky se zařadil Aeroklub Medlánky mezi přední v České republice.

Ze sportovních výkonů je nutno vyzdvihnout splněné přelety: 72 nad 300 km, 4 nad 400 km, 17 nad 500 km, 1 let nad 600 km a 2 lety nad 750 km. V uvedeném období splnilo celkem 18 členů podmínky pro udělení stříbrného, 7 členů pro udělení zlatého odznaku mezinárodní letecké organizace FAI. Rovněž v uvedené době bylo splněno 13 podmínek k udělení diamantu ke zlatému odznaku FAI.

Závěrem lze konstatovat, že přechod Aeroklubu Medlánky na nový způsob řízení tohoto náročného sportu - bezmotorového létání - se zdařil a lze si jen přát, aby další vývoj zdárně pokračoval. Rozsahem činnosti, materiálním vybavením a vybudováním ekonomického zázemí se medlánecký Aeroklub zařadil mezi přední v ČR.

Z medlánecké letecké láně

Brněnští letci významně přispívali k bohaté historii a slavným tradicím československého letectví. Byly to právě Medlánky a jejich letiště, které se stalo jedním z nejnámějších hned v začátcích bezmotorového létání ve dvacátých letech. Dnes již nikdo nespočítá, kolik pilotů zde bylo vycvičeno a kolika vynikajících sportovních výkonů dosaženo. Letiště Medlánky poutalo mladé lidi z Brna i dalekého okolí a plnilo tak po dlouhá desetiletí důležitou funkci v polytechnické výchově naší mládeže.

Je potěšitelné, že všechny světové rekordy v bezmotorovém létání, dosažené pro naši zemi, byly vytvořeny právě odchovanci Medlánek. Tím vzrůstal význam tohoto místa, ozdobeného gloriolou světové proslulosti.

V nezdolné touze jít dál vznikla po roce 1989 Expedice Kangaroo (klokan), jejímž cílem je navázat na naše slavné tradice v letectví a pomoci překonat současnou krizi, v jaké se naše sportovní letectví nachází a o které věříme, že je jen dočasná. Této nové doby využíváme k tomu, abychom se za vskutku světovými výkony vypravili tam, kde jsou k nim dobré podmínky.

Vybrali jsme si Austrálii, kde jsme se zúčastnili první expedice na přelomu let 1990-91 a od té doby, mimo sezónu 1993-94, se pravidelně zúčastňujeme průzkumu, jehož vyvrcholením by měl být průkopnický přelet největší australské Gibsonovy pouště na vzdálenost 1.500 - 1.600 km, a to ženskou posádkou. Naše expedice předpokládá svou prezentaci na Olympijských hrách v Sydney roku 2.000.

Náš dosavadní průzkum se vyznačuje vedle přípravy našeho budoucího programu i neobvyklými světovými úspěchy. Expedice Kangaroo tak bez jakýchkoliv nadsázek vstupuje do vědomí světa již dnes jako jedna z nejúspěšnějších expedic, jaké kdy byly na světě v tomto sportu zorganizovány. Přitom všechny dosavadní úspěchy byly dosaženy v přípravné části a hlavní výkon má Expedice Kangaroo teprve před sebou. Naše pilotka Hana Zejdová většinu svých světových rekordů dosahuje na průměrné výkonnostní technice, jakou námi používaný větroň LAK-12 je. K plnění hlavního programu se však zaškolila na nejmodernější současnou plachtařskou techniku.

Průkopnické výkony, které má Expedice Kangaroo v Austrálii v programu, jsou silně nad-

časové a odborníky jsou označovány jako výkony příštího tisíciletí, a to ještě jen pro muže. Naše expedice tyto průkopnické výkony připravuje a podle dosud zvládnutého průzkumného programu je schopna tento neobvyklý projekt realizovat ještě na konci tohoto století. Neobvyklá ženská posádka hodnotu výkonů ještě zvyšuje.

Pilotka Hana Zejdová na expedici Kangaroo v Austrálii v roce 1996

Pokus o přelet největší australské nehostinné pouště by se tak mohl zařadit po bok velkým a odvážným činům, jako byl přelet Atlantiku balonem Američany nebo oblet země motorovým letadlem bez mezipřistání či neúspěšný pokus obletět zemi balonem. Česká republika se tak staví na roveň velmocem, které historii obohatily o nové objevy a velké průkopnické činy.

Jsmeme velice zavázáni brněnské firmě VYMYSLICKY s.r.o., která nadčasový projekt naší poslední expedice podpořila. Významné zásluhy na úspěšných výpravách v zimě 96/97 má starosta MČ Medlánky František Filípek, sám bývalý aktivní plachtař, který je jedním z jednatelů expedice. Jeho podíl na organizační přípravě a sponzorském zajištění je značný a přispěl k úspěchu expedice. Chceme se rovněž zmínit i spolupráci BVV (Brněnské výstavy a veletrhy), byt se jednalo o pomoc symbolickou. Výsledkem jsou světové výkony, které v současné době udivují letecký svět a nemají obdoby v celé historii bezmotorového létání. Snímek rekordního větroně LAK-12 s logem firmy VYMYSLICKY obletěl svět a věříme, že spolupráce bude pokračovat i nadále.

Příští expedice odstartuje svůj program na podzim tohoto roku s hlavním zaměřením na dálkový let přes 1.300 km a na závěrečný průzkum trasy budoucího dálkového rekordního letu k překonání absolutního dálkového světového rekordu.

II. Společenský život

Největším dosavadním úspěchem naší pilotky Hany Zejdové v rámci programu Expedice Kangaroo je bezesporu dosažení vzdálenosti 1.025,1 km. Je to první ženská tisícovka na australském kontinentu a vůbec první tisícovka pro naši zemi. Česká republika se tak stává i první zemí, kde tuto bájnou hranici překonává jako první pilot žena.

Přehled dosavadních výkonů pilotky Hany Zejdové během průzkumu:

1990-91	12 čs. rekordů
1991-92	18 čs. rekordů
1992-93	12 čs. rekordů
1994-95	2 světové rekordy a 18 čs. rekordů
1995-96	3 světové rekordy (dalších 5 neuznáno vinou nezodpovědných úředníků), z toho jeden absolutní světový rekord, 18 čs. rekordů
1996-97	přihlášeno 30 světových rekordů ke schválení u mezin. letecké federace FAI, z toho 4 absolutní světové rekordy a kolem 80 čs. rekordů

Některé české rekordy byly během jedné sezony několikrát překonány, ke schválení Mezinárodní letecké sportovní komise FAI v Paříži byl nahlášen až poslední, nejlepší výkon.

Někoho možná napadne otázka, zda nejde o inflaci těchto rekordů, která jejich hodnotu snižuje. Můžeme zodpovědně prohlásit, že nikoliv. To, čeho Hana Zejdová, rodačka z Brna dosáhla a nadále dosahuje, je výsledkem jejího mnohaletého úsilí s vydatným přispěním jejího otce. Ten jí předal zkušenosti, jež sám při sportovním létání získal. Společně vytvořili metodu, jak se k výjimečným výkonům dopracovat a výsledky, celosvětově ojedinělé, jsou potvrzením její úspěšnosti.

Tábornický klub BÝDR Brno

Tábornický klub BÝDR Brno vznikl v roce 1990, kdy se parta nadšenců, působících v té době na 79. pionýrské skupině Družba při základní škole na Plovdivské ulici v Brně-Žabovřeskách, rozhodla odejít od zmatené a zprofanované pionýrské organizace. Při hledání nové organizace padla volba starších na Českou tábornickou unii, která v té době byla nejbližší našim představám o práci s dětmi. Umožňuje totiž členství bez věkového omezení. Nesvazuje žádnou povinnou programovou náplň a předpisovou uniformitou. Nabízí program a pomoc všem svým členům, kteří se mohou sdružovat v tábornických klubech a trampských osadách nebo zůstat jako samotáři. Mnoho o širokém spektru možných zájmů členů ČTU napoví text, který každý „uniák“ nosí na svém členském průkazu: „My, členové České tábornické unie, milujeme přírodu, chceme vnikat do jejích zákonů, být jejími důvěrnými znalci a ochránci a věst i ostatní k poznání přírody a vážnosti, které si zaslouhuje. Naši přírodou není jen les a volnost, ale také vše krásné, co vytvořil člověk. Milujeme přírodu takovou, jak nám ji ukázal J. J. Rousseau, H. Thoreau, E. T. Seton, věčný tulák Jack London, naši cestovatelé Dr. E. Holub, F. A. Elstner, ing. Hanzelka a ing. Zikmund, polárníci Amundsen, Byrd a Scott, přemožitelé střechy světa sir Hillary a Tenzing, dobyvatelé výšek a hlubin otec a syn Piccardové, badatel T. Heyerdahl a další, k jejichž odkazu se hlásíme. Všichni tito lidé jsou nám příkladem vytrvalostí, houževnatostí, odvahou a silou ducha. Chceme jít důstojně v jejich stopách“.

Příroda, volnost, kamarádství,..... To je jen stručný výčet toho, co nás všechny v ČTU spojuje. V našem klubu navíc společná práce s dětmi. Poněkud tajemný název BÝDR - BÝvalá DRuž-

ba - dává všem jasně najevo, že se hlásíme k tomu, co jsme dělali pod hlavičkou pionýrské organizace bez jakékoliv závislosti na tehdejšímu režimu. Vždyť co je na světě krásnějšího než kamarádky podání ruky a „zalomení“ palce, výpravy do tajemného lůna přírody, pozorování šlehajících plamenů z táborového ohně. Chceme umožnit dětem prožít vysněná dobrodružství, o kterých zatím mohli pouze číst v knihách, a povznést se nad problémy všedních dnů.

Lidé, kteří T. K. Býdr založili, už v něm z mnoha různých příčin nejsou. Mnozí ale z povzdálí, ve shonu dnešní doby, sledují naši činnost a podle svých možností pomáhají. Jejich nadšení, s kterým klub zakládali, zde zůstalo i přes mnoho počátečních problémů. Jedním z nich byla otázka klubových prostor. Po dvou letech hledání, stěhování, jednání, nadějí a zklamání, kdy jsme prošli Žabiny, Jundrov, Kr. Pole i Řečkovice, jsme našli zcela ojedinělé pochopení pro naši práci v Medlánkách. Od roku 1992 tedy máme stále sídlo, původně v bývalé cihelně, nyní v prostorách zámečku. Velký dík všem našich členů zde patří představitelům místní radnice, kteří nám vyšli vstříc a stále naši činnost podporují. Děkujeme pane Filípku, pane ing. Vencálku a paní Kalová. I vaší zásluhou můžeme dělat to, co děláme.

A co vlastně děláme? Jsme dětský Tábornický klub. Pod touto hlavičkou funguje několik oddílů, které pracují celoročně. Schází se každý týden v klubovně na zámečku, jezdí na jednodenní či vícedenní výpravy. Děti zde poznávají nové kamarády, učí se vzájemně učit a spolupracovat, pronikají do tajů tábornických znalostí a dovedností, hrají množství her a soutěží. V posledních dvou letech se ale stále více potýkáme s celospolečenským jevem, který zasáhl všechny dětské organizace, přišel i do Medlánek, odvádí nám staré členy z oddílů a nepřivádí nové. Je to zapomenutí rodičů, co to je kamarádství a romantika. Jejich snaha mít z dětí genie, nebo naopak ponechání dětí na výchovu ulici nebo počítači a videu. Že na chození do nějakého takového oddílu už nezbyvá čas? Nebo proč by tam vůbec chodili? Jen si draží rodičové vzpomeňte na své mládí. Nechybí náhodou vašim dětem vedle neustálého šprtání, dřiny a cvičení nebo naopak bezcílného bloumání a vymýšlení různých lotrovinek něco? Třeba aktivní odpočinek, rozvíjení tvůrčích a poznávacích schopností, možnost uvolnění a seberealizace při zábavě a hrách v partě dobrých kamarádů pod vedením starších - vedoucích? Pokuste se zamyslet, prosím.

Vyvrcholením celoroční činnosti klubu je letní tábor. Od roku 1993 máme stálou základnu v Plačkově u Humpolce, malebném to koutě Českomoravské vrchoviny. Po tři týdny se zde děti mohou zdokonalit ve všem, co se naučily v průběhu roku, získat větší samostatnost, změnit si síly jak s kamarády z oddílů, tak i s jinými dětmi. Nejsme totiž do sebe uzavřená organizace a pokud se tábor nenaplní členy oddílů, otevíráme ho pro veřejnost, stejně jako další akce, které náš klub pořádá, např. Majáles, Mikulášskou, Maškarní sáňkování. Při pořádání těchto a dalších menších akcí úzce spolupracujeme s ÚMČ Brno-Medlánky.

Závěrem už jenom krátce. Jsme rádi, že můžeme pracovat právě v Medlánkách. Snažíme se vyvíjet pestrou činnost pro děti a rádi přivítáme ve svých oddílech nové kamarády.

Sokol

Po společenských a politických změnách v naší zemi v roce 1989 ožila i tradice Sokola a ten se přihlásil o svůj původní majetek. Také medlánecký oddíl ZRTV (základní a rekreační tělovýchova) jako součást tělovýchovné jednoty Jiskra Medlánky se v květnu 1990 na plenárním zasedání znovu přihlásil k tradici Sokola, přerušené na dlouhá léta sjednocením tělesné výchovy po roce 1948.

II. Společenský život

Po zdoluhavější proceduře se obnovenému Sokolu navrácí pozemek ve sportovním areálu o výměře 7.000 m². Budova areálu se sálem, restaurací a šatnami, ač rovněž zakoupena Sokolem, už navrácena nebyla, neboť byla smontována až po datu rozhodném pro navrácení majetku.

Od té doby Sokol Medlánky působí sice bez tradičního stánku sokolů - sokolovny, nachází ovšem přátelské prostředí v budově medlánecké školy za podpory zdejšího obecního úřadu. Sokol Medlánky má dnes asi 120 členů a vedle tělocvičny využívá i antukový kurt a čerstvě i hřiště pro plážový volejbal. V oddílech všestranného tělocviku a sportu soustřeďuje přes 150 zájemců.

Ženské složky začínají věkově nejmladšími - dva oddíly předškolního žactva, po 10 ve 2 odděleních, vede Sylva Hudcová. Dále 15 - 20 dorostenek a mladších žen cvičí v aerobiku a kalanetice Gábina Všeticková a zdravotní a rekreační tělocvik, vedený Sylvou Hudcovou navštěvuje 10 žen.

Mužské složky se věnují sportovním disciplínám. Zhruba 50 žáků za vedení Pavla Nekvapila trénuje karate, dvě 15-ti členná družstva mužů hrají volejbal - vede je Stanislav Davídek - a nohejbal s vedením Jana Nevřivy.

Do soutěžení se dala malá kopaná, vedená Josefem Ptáčkem. V župní sokolské soutěži v r. 1995 se umístila na II. místě, v roce 1997 se připravuje na soutěž celostátní.

Smíšené družstvo volejbalu, pod vedením Bohuslava Grošova, získalo v celostátní sokolské soutěži v Přerově v letech 1994 a 1995 I. místo. Každoročně pořádají místní turnaj trojic.

Za povšimnutí také stojí, že medlánecký Ondřej Ptáček se účastnil za Vaníčkovu župu v roce 1994 a 1995 sokolských lyžařských závodů v Krkonoších a Tatrách a umístil se na 3. místě.

Sokol se stal součástí života medlánecké společnosti, sdružuje obyvatele od předškolních dětí až po seniory ve více než důchodovém věku a zařadil se mezi ostatní organizace naší obce.

Fotbalový klub

Fotbal, ekonomicky závislý na sponzorech, hrál pod názvem Jiskra-Medlánky ještě v roce 1991.

S ekonomickým zajištěním sponzora pana Cupáka změnil název na Transelba Medlánky - do roku 1995, kdy pana Cupáka sponzorsky vystřídal Miloslav Pazdera. Převzal řízení restaurace na hřišti, zrenovoval ji a spolu s dalšími sponzory zajišťuje chod klubu. Ten se přejmenoval a hraje pod novým názvem FC Medlánky.

Muži, hrající do r. 1995 v župním přeboru, sestoupili do I.A třídy a bojují o návrat. B mužstvo hraje v popředí tabulky městského přeboru, dorost - věkově mladší - hraje v župním přeboru a snaží se v něm udržet. Žáci hrají I. třídu na 3. - 4. místě tabulky. Žákovská příprava hraje zhruba v polovině tabulek městské soutěže.

Dámský fotbalový klub při FC Medlánky

V červnu 1994 se aktivity FC Medlánky rozšířily o činnost dívčí fotbalové jedenáctky. Oddíl kopané žen, založený v r. 1984 při TJ Lokomotiva Ingstav Brno prošel za deset let své existence anabází změn provozovatelů, až v onom 94. roce zakotvil v Medláncích, kde působí dosud.

Od roku 1984 se klub zapojil do soutěže Moravská liga a skončil na 3. místě. V následujících ročnících se oddíl vždy dobře umístil. Od ročníku 1989-90 se začala hrát neoficiálně

I. českomoravská liga, v níž startovalo 8 družstev z Čech a Moravy. Stále se zlepšující výkony vedly až k 2. místu v ročnících 93-94 a 94-95, kdy oddíl již jako DFC Medlánský skončil na druhém místě.

Mimo mistrovská utkání sehrál oddíl celou řadu přátelských zápasů a pohárových turnajů jak halových, tak i na otevřených hřištích, a zúčastnil se několika zájezdů do Polska, Maďarska, Rakouska, SRN a dalších zemí.

V řadách členek DFC Medlánský jsou i reprezentantky ČR, a to v kádru „A“ družstva ČR Hana Vymolová, Petra Čerepušáková, Zuzana Zimová, Kamila Valková a Helena Mahrová. V juniorském týmu ČR jsou Petra Kneslová a Tereza Zimová.

Tenisový klub Medlánský

Tento sportovní klub vznikl v roce 1994 na základě příslibu vhodných prostor ze strany úřadu MČ Medlánský pro postavení hodnotného hřiště. Protože pořádání není schválena územně plánovací dokumentace Medlánský, panuje při tomto umístění nejistota. Klub proto stále ještě působí v areálu na Střední ulici a netrpělivě očekává konečné řešení. S nimi určitě i mnoho medlánských příznivců bílého sportu. Zatím se podařilo aspoň postavit tréninkovou zeď na hřišti při ulici Jabloňové.

Zahrádkáři

Kořeny zahrádkářského sdružení v Medlánských sahají přibližně do přelomu třicátých a čtyřicátých let, kdy se dále prohloubilo oddělování zahrádkářství od zemědělství a kultivace zahrádek se stala zálibou či přirozenou potřebou milovníků přírody, a to zvláště pod vlivem bohatšího objemu volného času. Jmenovitě v Medlánských bylo toto dění značně ovlivněno a lze říci, že i urychleno sdružovacími snahami na Brněnsku, či v sousedním Králově Poli. Ušlechtilé zájmy o přírodu a společná záliba v pěstování květin, zeleniny a ovoce vyvrcholily založením Svazu zahrádkářů a přátel přírody v Brně 18. prosince 1932. Jeho spoluzakladateli byli také občané Medlánský a Řečkovice.

Rozvinuté zahrádkářství brněnské okolí si vynutilo zakládání jeho poboček. V Řečkovicích byla založena 20. května 1940 a do ní přešli řečkovičtí a medlánský zahrádkáři již organizovaní v brněnské Svazu. V roce 1943 za okupace byla činnost přerušena.

Intenzivně se rozvinula hned v roce 1945 postupným přístupem členů z obou obcí. Zájem o kvalifikované odborné přednášky, kursy, moštování a možnost zvýhodněného nákupu zahrádkářských potřeb zvedl jejich stav z počátečních 33 do roku 1989 na 310.

Po událostech na přelomu let 1989-90 došlo ke změnám i v samé organizaci, sdružené do té doby v Českém zahrádkářském svazu. Jako reakce na tuhý centralismus, prosazovaný i v zájmových organizacích, vznikaly postupně tendence k osamostatnění, protože dlouhodobá zkušenost ukázala, že vyšší centrální orgány nepotřebujeme. K přelomu došlo na výroční schůzi 26.2.1995 závažným rozhodnutím - ukončit členství v Českém zahrádkářském svazu, organizaci zrušit a založit novou pod názvem HORTUS, sdružení zahrádkářů Řečkovice a Medlánský. Tato změna je příležitostí zveřejnit z řady organizátorů práce alespoň jména bývalých dlouhodobých předsedů: Jaroslava Němce, Eduarda Kazdy, Josefa Čecha, Karla Huťky, převážně rodáků - občanů z Medlánský.

II. Společenský život

Nová forma sdružení plně osvědčila oprávnění organizační samostatnosti. Nevázaní výkaznickou administrativou pokračujeme v osvědčených odborných zájmových kursech, exkurzích, výstavách, kolportujeme odborné časopisy, publikujeme ve Zpravodajích obou našich MČ, informujeme veřejnost ve 3 vývěskách.

Sdružení však po vypovězení nájemní smlouvy Farním úřadem v Řečkoviciích přišlo v roce 1990 o svoje za léta vybudované zázemí, t.j. místnost pro výborové schůze, knihovnu a archív, moštárnu a sklad, a inventář je v důsledku toho dočasně uložen v místnosti poskytnuté ÚMČ Řečkovice. Od té doby výbor marně usiluje o koupi či nájem nemovitosti nebo stavebního místa. Teprve v loňském roce vyvstala před námi naděje v podobě slibu ÚMČ v Medlánkách, že pro moštárnu (a snad i pro ostatní inventář sdružení) nám bude s dlouhodobým výhledem pronajata vhodná místnost v objektu bývalého zemědělského družstva. V případě naplnění tohoto slibu rádi uděláme vše pro to, aby se v Medlánkách opět začalo moštovat jak pro naše členy, tak i pro ostatní veřejnost.

Stále se nám nedaří zastavit trvalý úbytek členstva. Přitom mnozí pamatují až 436 členů v roce 1969. Po tomto roce však nastal pokles, k 1.1.1997 má sdružení jen 215 členů. Z těchto čísel jednoznačně vyplývá, že stará generace odchází a mezi mladými není zájem o spolkovou činnost.

Tento úbytek a vysoký věkový průměr členů omezuje realizaci některých záměrů a plánů.

Poděkování za rozvoj zahrádkářského hnutí i za jeho popularizaci zasluhují medlánečtí občané, kteří příkladně a iniciativně působí v našem sdružení, především přátelé Naděžda Kroupová, Zdeněk Svoboda, Pavel Vlk, Vladimír Roučka, Oldřich Kazda i další nejmenovaní zasloužili členové zahrádkářského sdružení Hortus.

Myslivost v Medlánecké kotlině

Myslivost v Medlánkách má historickou tradici. Od nepaměti se v obci myslivecky hospodařilo s volně žijící lovnou zvěří. Bylo tomu tak především proto, že kotlina, na jejímž dně tekla Medlánecký potok, poskytovala zvěři vše, co potřebovala k rozmnožování: úživnost hojně se střídajících zemědělských kultur, klid pro hnízdění a kladení mládat a potok jako zdroj vody pro přežití.

V současné době se úživnost snížila monokulturním zemědělstvím, klid je porušen turistikou a chovem domácích psů a deficit spodní vody omezil funkci potoka jen na několik měsíců v roce.

Přes nepříznivé podmínky se skladba zvěře prakticky nezměnila, jen její stavy klesly až na téměř nelovitelnou úroveň. V Medlánkách se z lovné zvěře vyskytuje: zajíc polní (*Lepus europaeus* Pal.), bažant obecný (*Phasianus colchicus* L.), králík divoký (*Oryctolagus cuniculus* L.), srnec obecný (*Capreolus capreolus* L.), kachna divoká - březňačka (*Anas platyrhynchos* L.), mimořádně daněk skvrnitý (*Dama dama* L.) a prase divoké (*Sus scrofa* L.). Ještě vzácnější je setkání se slukou lesní (*Scolopax rusticola* L.) a husou (*Anser anser* L.) na tahu.

V roce 1992 přijala Česká národní rada novelu zákona o myslivosti, která podstatným způsobem změnila vykonávání práva myslivosti. Výkon práva myslivosti a vznik honitby se podle této novely odvozuje od vlastnického vztahu k pozemkům.

V Medlánkách vznikla honitba s názvem Borky a právo myslivosti v této honitbě vykonává honební společenstvo ve vlastní režii. Zvěř je v době zimního strádání příkrmována. Odlov zvěře je organizován velmi šetrně. Honební společenstvo si dává za úkol zvěř především za-

chovat. Snad přijde opět doba, kdy i spoluobčané z nemyslivecké veřejnosti začnou doceňovat pole a lesy plné krásné zvěře a budou pro to vytvářet svým chováním v přírodě příznivé podmínky.

Ústřední řízení myslivosti v České republice přísluší ministerstvu zemědělství České republiky a v okresech potom okresním úřadům. Z přijatých novel zákona o myslivosti a trestního řádu je znát, že stát si uvědomuje důležitost péče o zvěř. Opětné zařazení pytláctví mezi trestné činy a postih uživatele honitby do výše 100 tis. Kč za špatné myslivecké hospodaření to jasně dokazuje.

Honební společenstvo Borky v Medlánkách je občanskou aktivitou, která chce přispět k obohacení života obce a pomoci zachovat v přírodě to, co do ní patří - lovnou zvěř.

Šachový klub

Vznik šachového klubu v roce 1995 byl iniciován členem zastupitelstva Dr. L. Žujou a byl to dobrý počín. Tato hra vychovává ke kombinačnímu myšlení, soustředění i úctě k soupeři. Družstvo hraje nejnižší městskou soutěž, jak také po několika měsících jinak, ale mladí se již v klubu zabydleli a jsou perspektivou družstva.

III. Rozvoj obce

1. Územní a stavební rozvoj v letech 1992-1997

Ve sborníku, vydaném v roce 1992, byl přehledně shrnut nejen dosavadní vývoj Medláněk, ale byly zde i zachyceny představy, přání a požadavky občanů a Zastupitelstva, formulující cíle dlouhodobého rozvoje i nutné bezprostřední kroky k uskutečnění zamýšlených stavebních akcí nebo k nápravě dosud zanedbaných, avšak aktuálních problémů.

Od té doby uplynulo z hlediska stavebních a zejména urbanistických záměrů sice málo času, aby bylo možno hodnotit dosažené výsledky (vždyť urbanistická struktura sídel je formována po staletí), avšak je možno rozhodně již posoudit, zda nastoupená cesta k realizaci rozvojových záměrů směřuje - i když mnohdy s oklikami - k vytčeným cílům.

Územně plánovací dokumentace

Příznivým začátkem nastoupené cesty je nesporně zodpovědný a důsledný přístup k zajištění aktuální platné územně plánovací dokumentace. Obec v návaznosti na schválený územní plán města Brna soustavně a promyšleně prohlubuje znalosti o svém území a přistupuje k pořizování navazujících obecných územně plánovacích i oborově specializovaných dokumentů, s vědomím jejich výhod a významu pro rychlejší a odbornější postup uskutečňování záměrů.

Při přípravě těchto dokumentů se projevila upřímná snaha zastupitelstva i státní správy spolupracovat s občany již od zadání dokumentů a průběžně veřejnost informovat o všech zásadních krocích jak ve Zpravodaji, tak na veřejných schůzích a besedách. Řada odborníků z řad medláneckých občanů se účastní práce v komisí výstavby, kde přímo ovlivňuje navržená řešení a uplatňuje své odborné zkušenosti i podrobné znalosti místních poměrů.

Výsledkem této činnosti je v současnosti urbanistická studie území městské části Medlánky, řešící území i v jeho širších návaznostech na území sousedních městských částí. Studii zpracoval Atelier ERA s využitím všech předchozích zpracovaných dokumentů, pořízených pro Medlánky. Studie byla projednána s dotčenými orgány státní správy, organizacemi a veřejností a tím nahrazuje koncept územního plánu zóny (ÚPNZ). Po dopracování do fáze návrhu a schválení bude mít obec územně plánovací dokument, který v souladu s územním plánem města Brna bude zajišťovat stabilitu území obce, bude zárukou jeho žádoucího a účelného využití a rozvoje a sníží rizika investorů.

Zásady, stanovené pro řešení již v zadání urbanistické studie, zůstávají neměnné - Medlánky musí zůstat územím souladu mezi okolní přírodou a obytným prostředím, zajišťovat svým obyvatelům zejména kvalitní bydlení, rekreaci, avšak i služby a občanské vybavení v přiměřeném rozsahu, s respektováním představy místních občanů o zachování a vytváření harmonického životního prostředí (zejména v souvislosti s koncipováním dopravy).

III. Rozvoj obce

Realizované a připravované akce

Ve sledovaném období byly realizovány a uvedeny do provozu některé akce, z nichž nejvýznamnější je Domov - penzion pro seniory, jehož obyvatelé se již účastní společného života obce.

Byla zahájena výstavba SOS dětské vesničky.

Rozestavěný je bytový dům s prodejnou Billa, který slibuje mimořádně kvalitní bydlení a kde je rovněž plánováno rehabilitační centrum pro občany. Tento objekt dotváří náměstí u ulice Jabloňové a stane se významným vstupním prostorem pro návštěvníky Medlánek.

Připravena je výstavba v území naproti Dopravnímu podniku, kde se předpokládá situování administrativních a podnikatelských aktivit v kombinaci s bydlením. Akce je ve fázi vydaného územního rozhodnutí a dokončuje se projektová příprava.

Byl vybudován a je využíván park podél ulice Jabloňové s upraveným prostorem kolem přírodního jezírka a dokončuje se hřiště pro děti, vybavené stoly pro stolní tenis, hrací tréninkovou stěnou pro malé naděje tenisu, je zde i hřiště pro plážový volejbal.

Zanedbaná plocha na ulici Jabloňová, na níž se vystřídaly stavební dvory mnoha firem, byla upravena v letech 1992-94 na půvabný parčík

V poslední fázi příprav je přístavba školy, která se přes veškerou usilovnou snahu protahuje zejména pro potíže se zabezpečením finančních prostředků. Zahájení výstavby se však předpokládá ještě v letošním roce.

Byl připraven projekt rekonstrukce a údržby zámeckého parku, který se postupně realizuje. Významným krokem pro zachování a ochranu tohoto medláneckými obyvateli vysoce ceně-

ného území bylo rozhodnutí požádat o zařazení areálu zámku a zámeckého parku do Ústředního seznamu kulturních památek. Po provedeném posouzení hodnoty tohoto území bylo toto zařazení orgány památkové péče města Brna doporučeno Ministerstvu kultury ČR.

Průběžně probíhají rekonstrukce ulic a inženýrských sítí a postupně se ulice Medláněk mění v krásnou a udržovanou část města.

Dokončuje se výstavba objektů pro bydlení v ulici Turistické, v nichž jsou rovněž dva pohořlostní byty pro potřeby obce.

Velká péče je věnována areálu statku, který je nejstarší dochovanou urbanistickou strukturou v území. Je postupně upravován a bude začleněn do plánovaného nového centra obce s tím, že se hledá jeho vhodné a důstojné využití, odpovídající jeho kulturnímu a společenskému významu.

Podarilo se rovněž zajistit vybudování kompresorovny v areálu Dopravního podniku, která zlepšuje - zejména v zimních měsících - životní podmínky v okolí, narušované provozem a startováním autobusových linek.

Plánovaný rozvoj

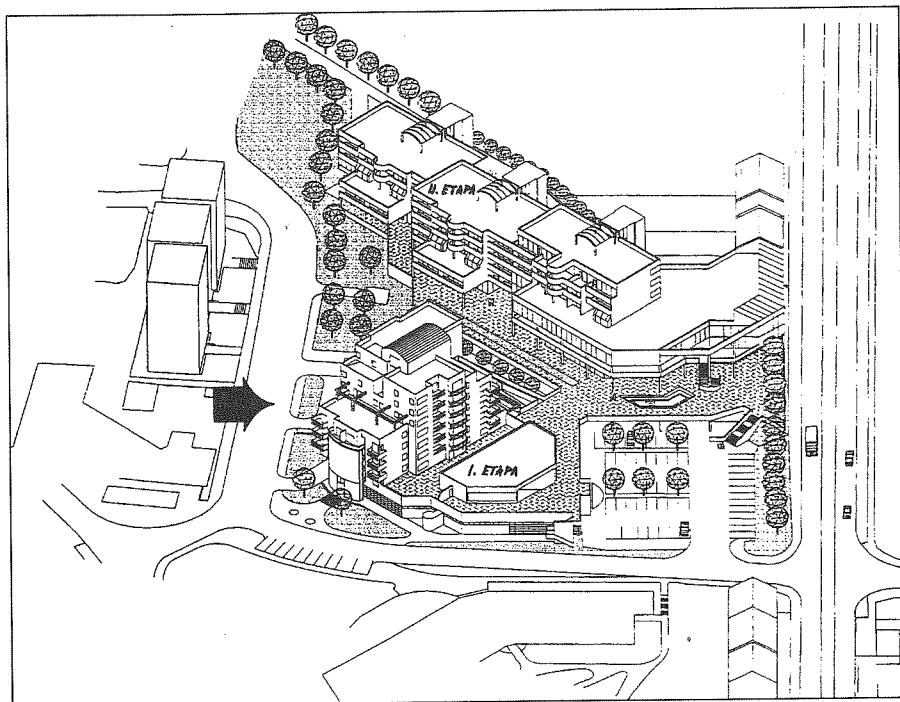
Nejvýznamnějším rozvojovým záměrem, řešeným v rámci připravované územně plánovací dokumentace, je lokalita „V újezdech“, kde se předpokládá výstavba rodinných domků a nízkopodlažních bytových objektů. Součástí této lokality je i území, určené pro dostavbu centra obce, kde se předpokládá situování občanského vybavení a služeb, společenských

Rozestavěný bytový dům s prodejnou Billa - rok 1996

POLYFUNKČNÍ DŮM

„NAD PENZIONEM“ 1. ETAPA

Lokalita: rozhraní katastru Brno - Medlánky a Brno - Řečkovice

Investor: Mittag spol.s.r.o.

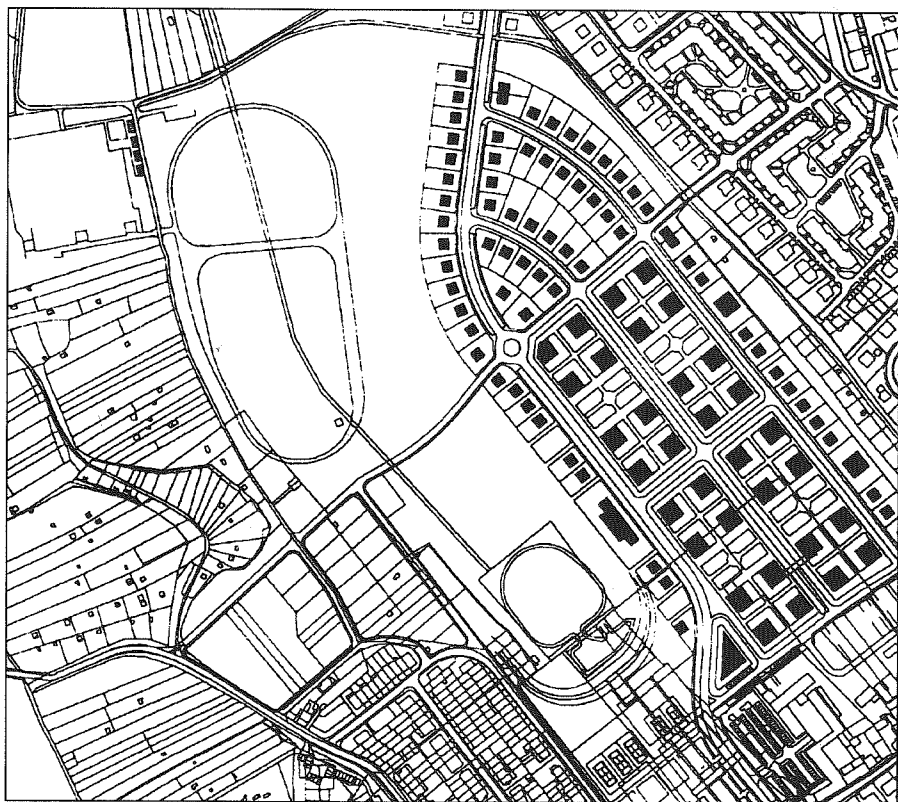
Popis projektu: objekt nabízí 56 bytových jednotek a 56 podzemních garážových stání, 1500m² prodejní plochy - BILLA, 400 m² komerčních ploch a k tomu venkovní parkoviště s 90 parkovacími místy pro komerční jednotky, dva výtahy Duplex.

Termín výstavby: 06/1996 - 12/1997

Prezentace: Urbis Brno 1997

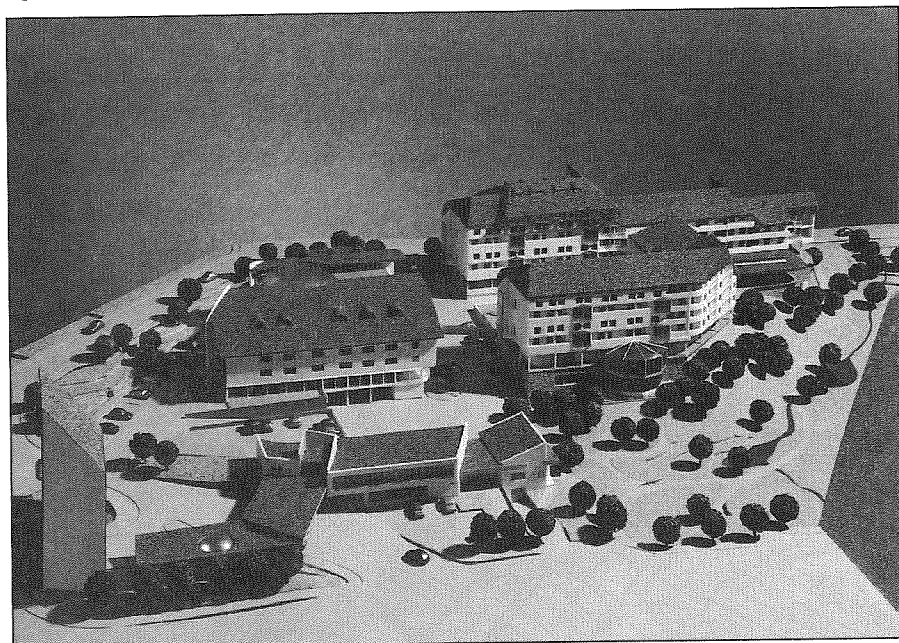
OBYTNÝ SOUBOR

„ V ÚJEZDECH“

- Lokalita:* Brno - městská část Medlánky
- Zpracovatel projektu:* Atelier ERA - Ing. arch. Jiří Fixel, Ing. arch. Zbyněk Pech
- Popis projektu:* v lokalitě se plánuje výstavba bytových domů (cca 340 byt.j.)
a rodinných domů (cca 88 byt.j.)
- Termín výstavby:* výstavba je podmíněna realizací infrastruktury
- Prezentace:* Urbis Brno 1997

CENTRUM ASTERIA

Lokalita: Brno - městská část Medlánky vymezená ulicemi Kuřimská a Jabloňová, ze severní strany biokoridorem.

Investor: ASTERIA spol. s.r.o.

Dodavatel: Průmyslové stavitelství s.r.o.

Popis projektu: komplex Centrum Asteria nabízí do osobního vlastnictví 100 bytů v moderním polyfunkčním objektu, bezproblémové parkování a překrásné obchodní prostory včetně skladů. Celý areál uzavírají dvě kancelářské budovy, které mají opět k dispozici sklady a obchodní prostory.

Centrum Asteria bude moderní komplex v příjemném prostředí, avšak v bezprostřední blízkosti MHD.

Investor je připraven vyjít vstříc klientům a upravit prostory dle jejich individuálních potřeb.

Termín výstavby: srpen 1997 - září 1999

Prezentace: Urbis Brno 1997

a administrativních zařízení. Jsou zde rovněž plochy pro sport a rekreaci (tenisová škola) a současné vodní nádrže jsou začleněny do zeleně, přecházející do překrásné krajiny a lesů.

Přípravována je komplexní rekonstrukce ulice Hudcovy a Kytnerovy, rovněž postup výstavby v Technoparku se bezprostředně dotýká naší městské části.

Příprava využití území bývalé Medlánecké cihelny, ležící nyní na katastru Řečkovic, je s územím Medláněk těsně spjata a dotkne se jich svým provozem i architektonickým řešením.

Je obtížné hodnotit, zda dosavadní rozsah a tempo postupu realizace vyčtených cílů jsou dostatečné.

Je řada problémů, jejichž řešení by podle našich představ mělo probíhat jinak, je nutno přistupovat na řadu kompromisů. Je mnoho nutných administrativních kroků, které nelze pomínout a které se někdy zdají zdoluhavé. Je obtížné mnohdy se shodnout na stejném názoru, uvážit nové a neobvyklé přístupy k řešení problémů.

Při společném postupu a s využitím zkušeností a odborných znalostí občanů Medláněk i v rámci práce Zastupitelstva a jeho komisí bude jistě nastoupená cesta k rozvoji a krásě Medláněk kratší a snadnější.

Penzion

V závěru osmdesátých let byl v rámci komplexní bytové výstavby koncipován do Medláněk panelový dům s malometrážními byty - penzion pro důchodce. Nově zvolené medlánecké zastupitelstvo hned po svém ustavení v roce 1990 zahájilo proti tomuto záměru tažení. Ne proto, že by bylo proti myšlence penzionu, ale proto, že projektovaný objekt byl usazen do bažin při ulici Jabloňové a jednalo se o kasárenský objekt, neútluný až deprimující. Příprava stavby byla opravdu zastavena a dále se už v návrzích na dokončení sídliště na tomto místě žádná podobná neobjevila.

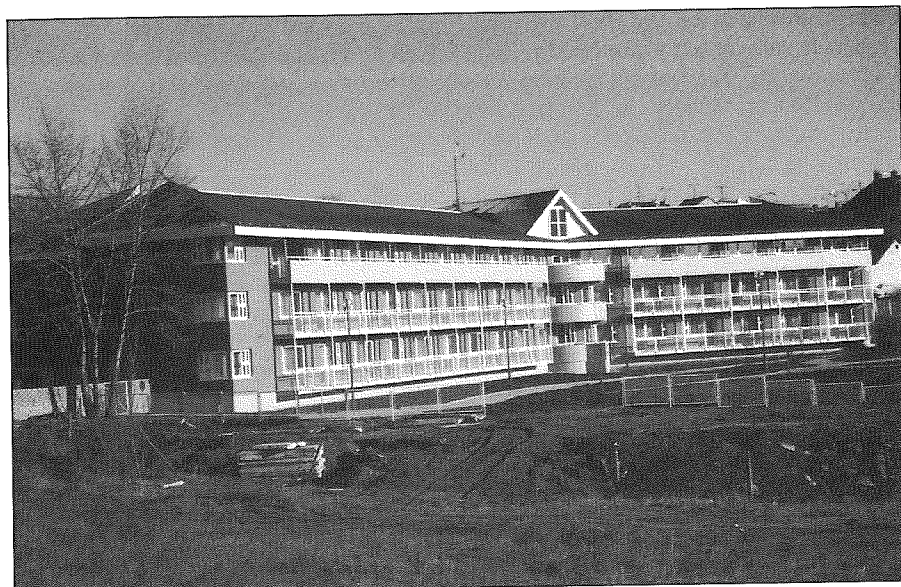
Ovšem myšlenka na umístění penzionu v Medláncích nezapadla. Při prověřování vhodných městských pozemků se skloubilo několik iniciativ dohromady, zejména bylo využito návrhů Ing. arch. Adama, který zpracoval oblast Medlánecké cihelny a přilehlých pozemků mezi ulicemi Banskobystrickou a Podpěrovou (viz studie v příloze). Podnět k řešení tohoto tzv. „Areálu zdraví a pomoci“ dala Nadace R+H. Námět byl konzultován se zastupiteli Medláněk a Řečkovic a přijat tehdy s minimálními výhradami.

Práce Ing. arch. Adama, i když nedošla naplnění v původní podobě, se stala smysluplným východiskem pro další návrhy. První stavbou v tomto prostoru byl právě penzion pro důchodce.

Díky předchozí ideové přípravě a takřka vyjasněným vlastnickým vztahům bylo možno Magistrátu města Brna předložit definitivní návrh na výstavbu v únoru 1994. Pak se už nebyvale rozhýbala mašinerie, již samotná „Nadace“ mohla dál předkládat podněty či názory, ale realizace stavby byla závislá jen na možnostech financování ze strany města Brna, respektive odboru sociálních věcí, odboru výstavby a Městského ústavu sociálních služeb.

V té době byl zrovna dokončován penzion pro důchodce na Lesné - ten, kolem jehož přípravy se děly podivuhodné akce, plné nesnášenlivosti až zloby. Podobní lidé, kteří tyto aktivity podporovali, bohudík chyběli v Medláncích a Řečkovicích.

Na Lesné byla stavba po své realizaci shledána jako poměrně zdařilá, což při výběru návrhů sehrálo význačnou roli. Dalším důležitým aspektem pro stavbu v Medláncích se stala územní a projektová připravenost. Zájemců o tento druh sociální výstavby bylo v té době v brněnských městských částech více, m.j. Bohunice, Starý Lískovec, Slatina, Líšeň a sedm

Penzion pro důchodce těsně před dokončením na podzim roku 1995

dalších. Městská komise se v únoru 1994 rozhodla pro Medláňky. Rychlost celé akce byla určena příslibem státní dotace pro město Brno pro rok 1994 ve výši 25 mil. Kč. Proto architektonická soutěž k určení projektanta, soutěž na výběr dodavatele a všechny další přípravné kroky následovaly po sobě neobvyklou rychlostí - 16. srpna 1994 bylo vydáno stavební povolení, 20. září 1994 byl na stavbě první kontrolní den. Vybraná dodavatelská firma MITTaG odevzdala v termínu kvalitní práci, takže po nezbytném dovybavení místností a prostor se na jaře r. 1996 mohli první obyvatelé již stěhovat.

Při slavnostním otevření Penzionu jsme mohli v kuloárech mezi řečí odposlechnout, že dotace na tato zařízení již více nebudou udělovány. Tato stavba byla jednou z posledních tohoto druhu v celé republice.

Jedná se o zařízení celoměstské, jež má ve správě Městský ústav sociálních služeb. O umístění zájemců rozhoduje odbor sociální péče Magistrátu města Brna.

V penzionu je 57 garsoniér pro jednotlivce a 6 bytů pro manželské dvojice. Kapacita je tedy 69 lidí. Zařízení má 18 zaměstnanců, z toho 6 zajišťuje provoz kuchyně. Ta nabízí obědy nejen obyvatelům penzionu, ale i důchodcům z okolí. Součástí služeb penzionu je i poskytování zdravotní péče - jedenkrát týdně dochází lékař, jsou zajištěny služby zdravotních sester, rehabilitace. V budově je knihovna, společenská místnost.

SOS dětská vesnička

Mnozí z nás si ještě pamatují, jak se na televizních obrazovkách v závěru let šedesátých objevilo **KONTO 777** - scházely se na něm finanční dary pro SOS dětské vesničky - první nestátní humanitární organizaci té doby. Protože však nastupující normalizační režim myšlen-

ce SOS dětských vesniček nakloněn nebyl, nemohla už veřejnost sledovat zahájení provozu prvních vesniček - v Doubí a ve Chvalčově - a začátek výstavby SOS dětské vesničky v Brně-Medlánkách.

Je jistě dobré připomenout i to, že SOS dětské vesničky vznikly v roce 1949 v Rakousku a dnes je tato forma pomoci dětem bez rodinného zázemí rozšířena ve 113 zemích světa. Mezinárodní organizace SOS Kinderdorf International, která je zastřešující organizací všech národních sdružení, rozvíjí jako přidružený člen UNESCO i další humanitární činnost na pomoc dětem.

SOS dětské vesničky let devadesátých navazují u nás na základní myšlenku - rozšířit možnost náhradní rodinné péče a umožnit dalším dětem, které nemohou vyrůstat ve své vlastní rodině, najít trvalý domov a mateřskou lásku.

S přípravou pokračování výstavby SOS dětské vesničky v Brně-Medlánkách započalo sdružení hned po roce 1989 a s velkým úsilím a pomocí jak Magistrátu města Brna, tak i Úřadu městské části Brno-Medlánky, se podařilo získat zpět původní stavební pozemek.

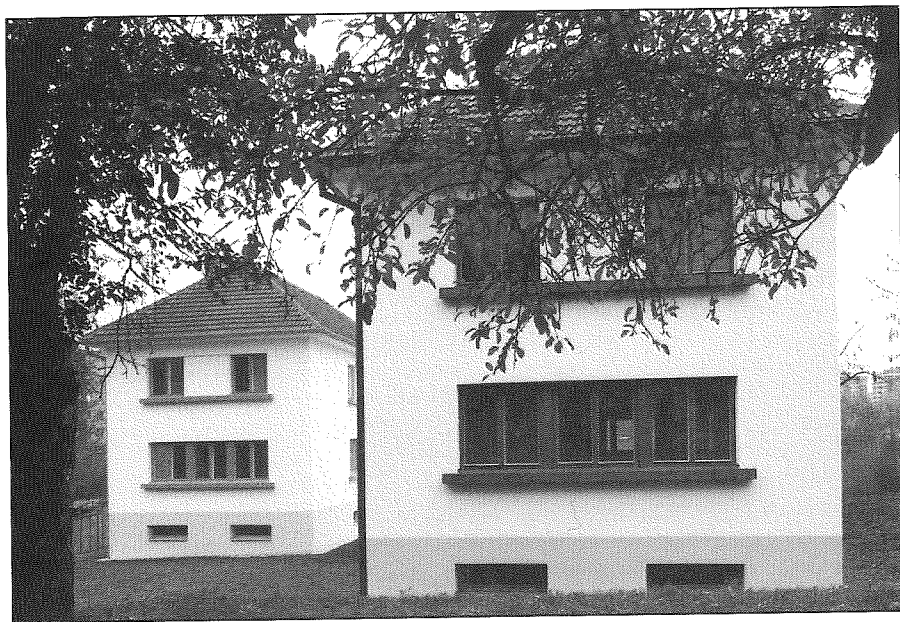
Počáteční etapa obnovené činnosti byla spojena s velkou činnorodostí, elánem a plány. Představa, že se může sdružení vrátit tam, kde před skoro 20 lety skončilo, se však ukázala nereálnou. Přerušení práce způsobilo, že postupem času se z obou vesniček vytratila původní sociální a pedagogická koncepce a v domečcích zůstaly bez opory a pomoci maminky-pěstounky se svými dětmi. Jen jejich nezměrná trpělivost a úsilí dokázaly odrazit všechna nebezpečí, přestat tuto těžkou dobu a vychovat svěřené děti.

Také kombinace několika typů náhradní rodinné péče „pod jednou střechou“ způsobila odlišnost podmínek a velké množství již dospělých „dětí“ představoval vážný problém, který bylo nutno řešit. Není divu, že nestačily síly na nové projekty a že také zájem uchazeček o posláním matky-pěstounky byl v té době mizivý. Za těchto podmínek bylo nereálné pouštět se do tak velikého úkolu, kterým výstavba SOS dětské vesničky a uvedení do provozu bezesporu je.

Proto rozhodla valná hromada Sdružení SOS dětských vesniček na jaře 1995 o zahájení pouze I. etapy výstavby s využitím finančních prostředků, které se sešly na kontě výstavby SOS dětské vesničky v Brně-Medlánkách. Byly to peníze především od drobných dárců, firem a sponzorů, kteří se chtěli na této humanitární aktivitě podílet. Významnou měrou přispěl také výtěžek sbírky pod šesti vánočními stromy na brněnském Náměstí Svobody.

A tak mohla v polovině září zahájit stavební firma MITTaG, vybraná ve veřejném výběrovém řízení, stavební práce. V souladu s uzavřenou smlouvou byla I. etapa výstavby ukončena v létě 1996 a v září byla zkolaudována. Po celou dobu výstavby byla stavba sledována ze strany Sdružení a spolupráce se stavební firmou byla výborná. Její zásluhou se podařilo v průběhu stavby získat z řad subdodavatelských firem další sponzory a tak ještě snížit finanční náklady, navíc darovala firma MITTaG kompletní vybavení kuchyní v obou rodinných domečcích. Ocenění patří také všem obyvatelům Medlánek, kterým stavební práce v blízkosti jejich bydliště jistě někdy komplikovaly život.

Již v říjnu se nastěhovali do domků první obyvatelé - zatím to byly kandidátky - budoucí maminky-pěstounky, které v Brně absolvovaly povinný přípravný kurz. Jejich pobyt skončil počátkem února složením závěrečných zkoušek a už nyní některé z nich působí jako maminky-pěstounky v Doubí a ve Chvalčově, a ty další ještě praktikují v roli „tet“. V květnu byl v Medlánkách zahájen další přípravný kurz, ve kterém se připravují nové kandidátky a jak to prozatím vypadá, některé z nich by velmi rády našly své budoucí působiště právě tady, v Medlánkách.

První dva domky budoucí vesničky byly hotovy v roce 1996

Všechny nás těší také to, že některé maminky z Chvalčova už našly do Medlánek cestu a tak v jednom z domečků trávil s dětmi jarní prázdniny, několik víkendů, které věnovaly prohlídce města a návštěvě divadel, a už nyní tu plánují své prázdninové pobyty. Oceňují především to, že v Medláncích se spojují výhody příměstského prostředí pro bydlení s výhodami městského prostředí s jeho nepřehlednou škálou možností vzdělání, kultury a ostatních služeb.

V současné době se předsednictvo Sdružení zabývá podmínkami pro pokračování výstavby medlánecké vesničky tak, aby mohla nejpozději do tří let plně sloužit dětem. K tomu je však zapotřebí nejen zajistit vše pro další stavební práce, včetně finančních prostředků, ale především připravit dostatek nových maminek, bez kterých to v žádné SOS dětské vesničce opravdu nejde.

A na tom se už nyní intenzivně pracuje, stejně jako na přípravě podmínek pro dostavbu vesničky, jejichž deset domků by mělo být domovem a nadějí pro dnes ještě opuštěné děti.

2. Areál zdraví a pomoci

Vznik záměru výstavby Areálu zdraví a pomoci

Na území Brna - Medlánek byla plánována výstavba sociálních objektů pro starší občany, eventuelně sociálně slabší občany již v průběhu minulých let. Pro tento účel byly již dokonce vyčleněny finanční prostředky. Projekt byl však nevhodně koncipován, a tak byla jeho příprava přerušena v roce 1990.

Shodou okolností byla obdobná problematika modelu Areálu zdraví a pomoci řešena jako státní úkol v Praze. Řešitelem této problematiky, která byla v roce 1992 obhájena před příslušným odborem Federálního výboru životního prostředí, byl MUDr. Jiří Fiala, ředitel Centra medicíny katastrof, který se po volbách v r. 1990 stal i členem Rady městské části Medlánky.

V roce 1992 však řešení této problematiky přešlo do kompetence ministerstva zdravotnictví, které nemělo zájem řešit obdobné problémy. Projekt Areálu zdraví a pomoci tak byl ohrožen. Zájem o realizaci obdobného projektu však trval ze strany Zastupitelstva a Rady MČ Brno - Medlánky. V téže době také vznikla, jako podpůrný program prevence vzniku a následků havárií ve zdravotní a sociální oblasti, *Nadace Risk and Hazard Management* (dále jen Nadace RHM). Zřizovateli Nadace se stali MUDr. Jiří Fiala, MUDr. Josef Štorek a Ing. Jiří Starý, z jejichž středu byl prezidentem Nadace zvolen MUDr. Jiří Fiala. Jako nejvhodnější lokalita pro řešení *modelové situace Areálu zdraví a pomoci* byl vybrán brněnský region (konkrétně MČ Brno - Medlánky) a Nadace byla zaregistrována v Brně. Prioritou její činnosti se stala právě realizace Areálu zdraví a pomoci. Výrazným přínosem pro realizaci tohoto bodu i činnosti celé Nadace byla spolupráce s Ing. arch. Evou Rozehnalovou, členkou zastupitelstva MČ Medlánky, která se později stala členkou správní rady Nadace.

V průběhu činnosti Nadace se dalšími členy správní rady, po odchodu MUDr. Jiřího Štorka, stali dále RNDr. Zdeněk Novák (v té době taktéž člen rady MČ Brno - Medlánky), Doc. Ing. Jiří Sedlák, CSc. a Mgr. Naďa Kuklínková. Spolupráce Nadace a zastupitelstev městských částí Medlánky a Řečkovice umožnila společně prohlásit tento region za *území usilující o zdravý způsob života a bydlení*. V Medláncích bylo možno zahájit realizaci projektu Areálu zdraví a pomoci ve skutečně komplexním řešení. Toto pojetí navíc dobře koresponduje s evropskou variantou programu Světové zdravotnické organizace (WHO) „*Zdraví pro všechny do roku 2000*“.

Základní filosofie Areálu zdraví a pomoci

Projekt Areálu zdraví a pomoci ve svém záměru vychází z definice zdraví WHO, podle které zdraví nepředstavuje pouze absenci choroby, jde o *stav úplné fyzické, duševní a sociální pohody každého jedince*. Zdraví není pouze samoučelným cílem, ale prostředkem k naplnění skutečně harmonického života. Je zrcadlem zdravé společnosti, společenského systému, životního a obytného prostředí, každodenního života rodiny, bydliště i pracoviště, protože většina nejrozšířenějších chorobných stavů je v příčinné souvislosti s faktory prostředí a životního stylu lidí.

Péče o zdraví je tedy věcí každého jedince. Ne všichni občané však mají stejné možnosti v této péči. Jedná se zejména o občany staré a občany s postižením tělesným, mentálním nebo sociálním. Úroveň pomoci a způsob péče o tyto občany, jejich bydlení, obsluhu, rehabilitaci a rekondici a začlenění do aktivního života společnosti vypovídá o kulturní a morální úrovni jejich spoluobčanů i celé společnosti.

Projekt Areálu zdraví a pomoci je *komplexním řešením této problematiky* v tom, že pojímá péči o osoby staré a osoby s postižením jako nedílnou součást rozvoje daného regionu.

Prioritním cílem projektu je umožnit těmto osobám takový způsob bydlení, poskytování služeb, rekondice a rehabilitace, které jim zajistí zachování relativně dobrého fyzického a psychického zdraví, aktivity a zapojení do společenského a pracovního života společnosti. Tomu odpovídá urbanistické, architektonické a provozní řešení Areálu (především důsledné zajištění

III. Rozvoj obce

bezbariérovosti všech objektů i celého areálu) a komplexnost služeb, která umožňuje provázání aktivit osob, žijících v tomto areálu i v okolních oblastech, a rovněž vytvoření prostředí srovnatelného s úrovní obdobných zařízení ve vyspělých evropských zemích. Poskytuje tak současné modelové řešení pro obdobná zařízení v dalších městech a obcích. Pro komplexnost pohledu je tato problematika také přednášena MUDr. Fialou v rámci předmětu „neziskový sektor“ studentům Fakulty zdravotně-sociální Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Tato koncepce se stala pro Zastupitelstvo MČ Medlánky výchozím bodem snah o podporu projektů sociální výstavby v Medláncích. Odráží se ve znovuvzkříšení 20 let zasunuté myšlenky výstavby SOS dětské vesničky, umístění penzionu pro důchodce, ve snaze získat pro MČ Medlánky malometrážní byty k sociálním účelům v bytovém domě nad prodejnou Billa. Ovlivnila i následnou podporu záměru vybudovat v Medláncích domov pro penzionované umělce.

Jedním z východisek filozofie tohoto areálu je provázání aktivit všech subjektů, které se podílejí na utváření zdravotních a sociálních služeb v daném regionu. Jde především o propojení aktivit neziskových organizací, podnikatelských subjektů a orgánů státní správy a místní samosprávy i o provázání aktivit neziskových organizací navzájem. Jako příklad je možno uvést výstavbu vesničky SOS, o které je pojednáno na jiném místě tohoto Sborníku.

Koncem roku 1992 byl pro územní řešení areálu zdraví vybrán Ing. arch. Jiří Adam, který dle předběžného záměru doporučil, aby bylo při výstavbě sociálního bydlení částečně využito také území, spadající do k.ú. sousedních Řečkovic. Lokalita poblíž ulice Banskobystrické byla pro tento záměr vybrána především díky své klidové poloze. Vedle vlastních bytových jednotek obsahoval návrh také zařízení sloužící nejen obyvatelům Medlánek, ale i přilehlých městských částí (pečovatelská služba, rehabilitační středisko, gerontologické pracoviště, ordinace praktických lékařů apod. vč. realizace řemeslnické a výtvarné uličky). Sporným bodem studie se ale stal požadavek sousedních Řečkovic na přímé dopravní napojení do této oblasti.

Centrum rekondice, rehabilitace a resocializace

V další fázi realizace aktivit plánovaných v rámci tohoto Areálu byl ve spolupráci s MUDr. Holoubkem navržen a v komisi bytové, sociální a zdravotní projednán záměr vybudování Centra rekondice, rehabilitace a resocializace na území Medlánek. Byly také vytypovány vhodné objekty k realizaci tohoto záměru a jako jedno z plánovaných satelitních pracovišť po zvážení vybrán Bytový dům nad BILLOU, jehož investorem je firma MITTaG, která vyjádřila souhlas s tímto záměrem. Tak mohla začít další konkrétní jednání.

Prvním krokem k realizaci tohoto záměru bylo vytvoření *obecně prospěšné společnosti Centrum rekondice, rehabilitace a resocializace* (zkráceně C3R, o.p.s.). Jejím zřizovatelem se stala Nadace RHM. Důvodem tohoto kroku byl fakt, že podle platných právních norem ČR nadace nemohou podnikat. Navíc podle připravovaných legislativních změn jsou plánovány změny především v tom smyslu, že nadace by měly pouze přerozdělovat majetek ve vztahu k dalším subjektům a fyzickým osobám, kdežto obecně prospěšné společnosti mohou obecně prospěšné služby přímo vykonávat.

Ve spolupráci s MUDr. Vladimírem Holoubkem, který se později stal výkonným ředitelem této společnosti, byla dotvořena celková koncepce činnosti Centra, které bude zaměřeno především na *primární a sekundární prevenci civilizačních onemocnění* (zejména onemocnění kardiovaskulárního aparátu, onkologických onemocnění a funkčních poruch pohybového apa-

rátu a také poúrazových stavů). V praxi tato formulace znamená, že činnost Centra bude zaměřena jak na zabránění samotného vzniku těchto onemocnění (primární prevence), zejména cílenou a účinnou změnou životního stylu, a dále na prevenci zdravotních a sociálních důsledků a komplikací těchto poruch (sekundární prevence).

Činnost Centra by v první fázi měla být rozdělena mezi dvě pracoviště - Rehabilitační oddělení polikliniky Vránova a pracoviště Kuřimská v bytovém domě nad Billou.

Pracoviště Vránova by mělo být využíváno především k fyzioterapeutickým procedurám, léčebné tělesné výchově a dále by zde mělo být pracoviště lékaře - funkčního diagnostika.

Po dokončení výstavby *bytového domu nad BILLOU* bude činnost tohoto Centra rozšířena o další pracoviště a další prováděné procedury. Na tomto pracovišti by měla být ordinace rehabilitačního lékaře, měly by zde být prováděny především vodoléčebné procedury a některé nadstandardní, rekondiční procedury.

V současné době již bylo vyvoláno jednání s okolními úřady městských částí (zejména ÚMČ Řečkovice) o možné spolupráci při realizaci tohoto záměru. Tato jednání se stanou podkladem pro získání dalších finančních zdrojů, zejména zdravotních pojišťoven. Důležitým momentem se stalo také to, že se podařilo získat zástupce ÚMČ Řečkovice pro práci v dozorčí radě společnosti.

Ve spolupráci s ředitelem společnosti, MUDr. V. Holoubkem, byl vypracován základní marketingový plán činnosti Centra a také plán získávání finančních zdrojů.

Koncepce *Centra rekondice, rehabilitace a resocializace* vychází nejen z programu Areálu zdraví a pomoci v Brně - Medláncích, ale především z toho, že vzhledem k současnému systému zdravotního pojištění v ČR, které limituje počet poskytovaných rehabilitačních a rekondičních procedur, jsou značně omezeny možnosti subjektů, které poskytují preventivní péči. Přitom je jasné, že nejen sekundární prevence (tj. aktivity zabraňující zdravotním a sociálním důsledkům onemocnění) onemocnění kardiovaskulárního aparátu a funkčních poruch pohybového aparátu a onkologických chorob, ale především prevence primární (tj. u osob, které jsou v přímém ohrožení těmito poruchami, zabránění jejich vzniku), je výraznou úsporou pro stát a zdravotní pojišťovny, protože umožňuje úplnou reintegraci a resocializaci těchto osob a jejich návrat do produktivního života, tedy i pracovního procesu.

V každé společnosti však existují osoby, které se ocitly v obtížné sociální situaci a nemohou se proto do těchto procedur zapojit. Současný legislativní a právní systém (především přetrvávající absence zákona o sociální pomoci, tj. zákona řešícího problematiku osob ve stavu hmotné a sociální nouze) tyto případy nepokrývá. Jako možné řešení nabízí Centrum rekondice, rehabilitace a resocializace sociální program, v jehož rámci by pro financování péče o tyto klienty nad rámec plateb hrazených pojišťovnami byly hledány jiné zdroje. Jedná se především o programy velkých nadnárodních nadací a rovněž Evropského společenství.

3. Rekonstrukce, investice, opravy v letech 1991-1996

Jednou z praktických činností medláneckého zastupitelstva v uplynulém mezidobí byla příprava a realizace celé řady rekonstrukcí a oprav. Hlavní náplní byly rekonstrukce komunikací a technických sítí, později přibýly i opravy ve škole i mateřské škole, přestavba domu na Hudcově č. 7 na radnici a další.

Opravy a rekonstrukce komunikací

Zanedbanost zejména starších komunikací a chodníků byla značná, což občanům přinášelo svízele, protože mnohde už neexistoval povrch vozovky, který by bylo možno označit za sjízdný. Takový stav v tuto chvíli trvá již jen na Hudcově ulici v části zvané Prumperk a na ulici Kytnerově.

Místní zastupitelstvo nemá zájem uchovat tyto ulice pro památkový úřad a doufá, že takovéto relikvie nechtějí pěstovat pro budoucí věky ani úředníci Velkého Brna, ani jeho zastupitelé, odpovědní za přidělované finanční prostředky.

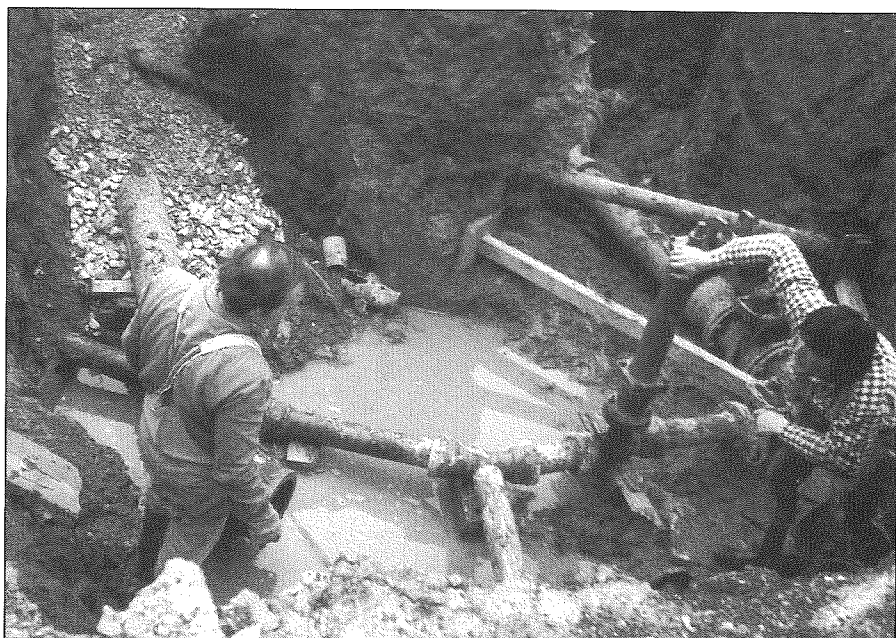
První velkou akcí se už v roce 1991 stala rekonstrukce **Hudcovy** ulice před Zámkem. Tato stavba se stala i prubířským kamenem schopností nově budovaného aparátu městské části, jak takovýto úkol zvládne a bude-li se moci pouštět do dalších podobných prací i samostatně, protože na přípravě a realizaci rekonstrukce Hudcovy ulice se tehdy podílela ještě Brnoinvesta, inženýrská organizace města. Díky této poměrně dost komplikované stavbě byly získány důležité kontakty na vlivné osobnosti ve vodárnách, plynárnách, brněnských komunikacích (MSK) a podobně. S vybraným dodavatelem - Inženýrskými stavbami z Medláněk - byla navázána dobrá součinnost, která pak pokračovala a osvědčila se i na dalších stavbách. Rovněž projektanti byli později vícekrát osloveni, zejména pan Ing. Zábršša coby vodařský odborník, než se však nechal přemluvit na práci v zahraničí.

Rekonstrukce ulice Hudcovy se neobešla bez komplikací a změn. Uprostřed prací na kanalizaci došlo k významnému výronu pramene z prostoru pod Zámkem, což si vyžádalo urychlené zpracování posudků a následně vícepráce se zabezpečením stavby před poškozením. Pozitivní víceprací pak byla výměna starého vodovodního potrubí za profil o větší dimenzi. Akce byla dovedena do závěrečných prací a zkolaudována, leč zůstala nepředána Brněnským vodárnám a vodoprávně neuzavřena. Tento rest Brnoinvesty byl zřejmě způsoben restrukturalizací podniku a odchodem řady pracovníků.

Mezitím byly již místním úřadem chystány v rychlém sledu rekonstrukce ulic **Suchého**, **Kuřimská** a **Obůrky**, tentokrát ve spolupráci s inženýrskou organizací MaKaM. Obůrky projektovaly ještě Průmyslové stavby, t.j. Ing. Zábršša a Ing. Beránek, u ulic Suchého a Kuřimská nastupují noví projektanti - vodařské záležitosti byly zadány projekci Brněnských vodáren a komunikační část projekční kanceláři Ing. Matuly. Tato spolupráce se pak opakovala u všech dalších akcí tohoto druhu a pokračuje dodnes.

Ze tří jmenovaných staveb byla relativně nejjednodušší ulice Suchého. Zde bylo nutno řešit jen nenormový souběh plynovodu s novou kanalizací, a tak kromě jednoho vystrašeného prasátka ve chlívku, na který spadl kousek lžící bagru shozeného komínku, stavba v uzounké uličce proběhla v klidu. Ulice Kuřimská, její boční snížená ulička, přinesla problémů více. Ani jsme se nedivili, že ač dlouhodobě urgována, zůstávala ze strany úředníků z Králova Pole bez povšimnutí. Hlavním požadavkem, kromě rozbité ulice, zde byla ze strany obyvatel avizovaná nedostatečná kanalizace a celkové odvodnění. Na této akci je velmi pikantní, že hranice území mezi Medláňkami a Řečkovickými jde v lici rodinných domů. Medláňky tedy na svůj náklad spravovaly řečkovickou ulici. Snad nám jednou někdo tento administrativní přehmat nevyčte!

Obůrky byly oříškem daleko komplikovanějším. Příprava této akce a následná realizace odhalila celou řadu zajímavých otázek a naznačila, že problémy v této oblasti teprve na své řešení čekají. Bylo zde nutno oddělit kanalizaci splaškovou od vody potoční, bylo nutno sem zaústit kanalizace z ulice Kytnerovy, odvodnit zahrady, přeložit kabely vysokého napětí, vyrovnat se s minimálním spádem potoka a jeho nedostatečným krytím, položit vodu a plyn, a to

Hudcova ulice v roce 1992 - samá voda

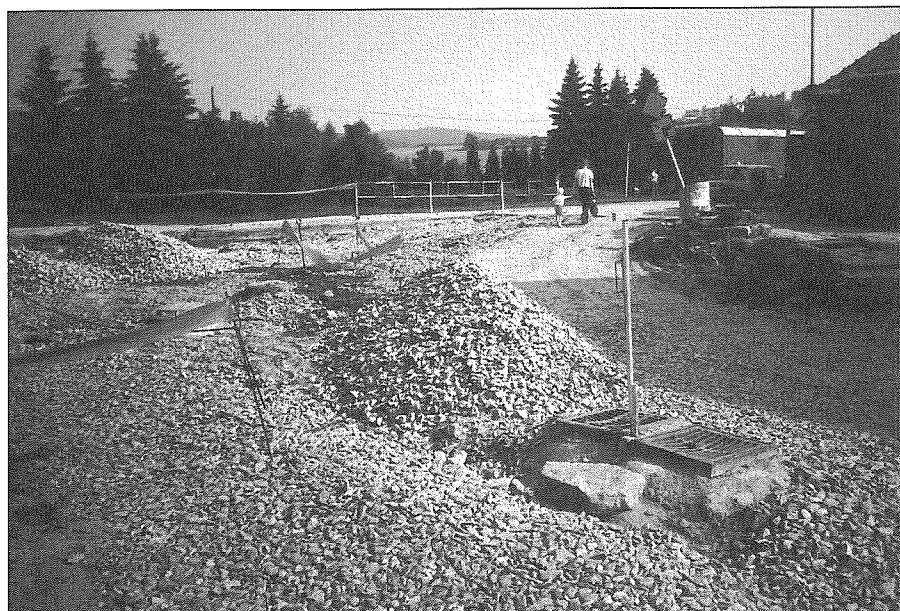
vše na úzkém, nepohodlném prostoru. Na tomto místě je nanejvýš vhodné ocenit dobrou práci dodavatele, již zmíněných Inženýrských staveb. Natrvalo se všem zúčastněným určitě zapsala do paměti klání s panem Fryčem z JME kolem vysokonapěťového kabelu, který - jak to bývá, nebyl uložen, kam by podle všech předpokladů měl být. Velmi nám v této fázi pomohli externisté, které jsme požádali o pomoc, zejména pan Voříšek z Řečkovic a paní Ing. Zdražilová z Medlánek, ale i další.

Poprvé jsme u této akce byli vmanévrováni do problematiky Medláneckého potoka, která, jak jsme byli odpovědnými pracovníky poučováni, nekončí Ponávkou, ale minimálně až Modřickou čistírnou. To jsme ale netušili, že to může být problém zatraceně miliónový.

Další voda se nám nechtěla přizpůsobit v ulici **Rysově**. Zaplavované sklepy, pytle s pískem připravované při každé bouřce a z toho špatné spaní mnoha místních obyvatel a následná vysvětlovací akce na brněnských vodárnách nakonec přispěly k zařazení akce do plánu vodo-hospodářských opatření v obci. Vlastně to byl jeden z nedodělků Brnoinvesty, neboť nárůst rodinných domů na ulici Rysově po tomto řešení volal - jen se jaksi pozapomnělo, vytratilo z plánů... Stavbu prováděla firma IMOS - a tady stojí za zmínku, že stavbyvedoucí, pan Ing. Karol Schneider, asi častým stykem se zdejším starostou a místostarostou, se nechal inspirovat a stal se na jistou dobu sám starostou v Kohoutovicích. Pokračováním této rekonstrukce byla oprava zbytku ulice **Palírenské**, což byl výsledek obratné diplomacie výše zmíněných našich představitelů. To se podařilo jaksi mimochodem navíc.

Ona každá snaha o zařazení takovýchto staveb do celoměstských plánů je souhrnem obdobných diplomatických tahů. Důležitý je i postup přípravy a prezentace. Bylo dobře, že v přípravě akcí byl místní úřad vždy o krůček vpředu, byl prostě připraven akce zahájit

III. Rozvoj obce

Hudcova ulice v roce 1992 - ještě město nebo už kamenolom?

Hudcova ulice v roce 1996

v požadovaném rozsahu a postupně tak, aby nedošlo ke zbytečným kolizím či dokonce k znepřístupnění některých částí ulic. To můžeme dokumentovat na komplexu **Turistická, Jasmínová, Žebětínek, Hujíčkovka** a **Náměstí Odboje**. Uzounké uličky, hluboko uložená kanalizace, nepříjemné spády (kde si jen ti lidé vyhlédli své bydlení?!) byly pro vybraného dodavatele, tentokrát EKO-stavitelství, krušným oříškem. Není se co divit, že ze strany obyvatel byla k postupujícím pracem často nedůvěra, že zdánlivě byly některé úseky pracovně opuštěny a jiné zahájeny, ale mělo to celé jistý řád nakonec. Dokonce bylo možné vyspravit i přístupové uličky na Žebětínku ke čtyřdomkům, málo známé to brněnské exkluzivitě z dvacátých let, a posléze i nejstrmější část Žebětínku, jednu z neprudších, ne-li vůbec nejštěchovitějších ulic v Brně, provedených ze zámkové dlažby.

V době vydání této publikace by měly končit práce na ulici Turistické u křižovatky s ulicí Jasmínovou. Na závěr akce bude upravena zbývající část ulice směrem ke křížku a letišti. Dovoďte teď jedno malé osobní vyznání autorovo. Ulice Turistická mi „padla do oka“ už v letech sedmdesátých, záhy po mém přistěhování do Medláněk, a to jako ulice půvabná, ale přitom nebezpečná; měla nevhodné chodníky, oplývala výmoly, byla nepřiměřeně rozbitá, a hlavně bezprizorní, neboť se o její neduhy nikdo po léta nestaral. Nedoufal jsem, že mi bude jednou umožněno se na této nápravě podílet, ale podařilo se.

Tímto výčtem jsme příznali, že hlavní pozornost zastupitelstva byla po celou dobu upřena na starší obytnou část. Někteří tvrdí, že je tomu tak proto, že tam bydlí starosta. Já tvrdím nikoli. Ta oblast si to vskutku zasloužila. V sídlišti se za tu dobu sice opravila jen nejrozbitější část ulice **Jabloňové** podél hřiště. Ale pozor, další opravy se již chystají. A též se konečně připravuje i směrové značení jednotlivých ulic, jedna z často připomínaných vad tohoto jinak velmi zdařilého obytného celku.

Na tomto místě považuji za vhodné zmínit se o akci „Cable Plus“. Zapadá to do prováděných oprav chodníků a komunikací ve starší zástavbě, ale věc má i širší souvislosti.

Mnohá místa v Medláncích jsou v tzv. „stínu“ klasickým způsobem přenášených televizních signálů. Řadu let se s tím nedalo mnoho dělat, a tak, když se začátkem devadesátých let rozmnožili dealeri různých provozovatelů různých systémů, považovalo zastupitelstvo za vhodné zareagovat. Na místním úřadě se vystřídala řada firem, všechny jmenovat není třeba, ale mezi prvními to byl Cabel Net. Jenže v počátcích neměl ještě připravenu odpovídající přenosovou techniku a ani organizačně to nějak uvnitř firmy neklapalo, takže vyklidil pole, do něhož v r. 1994 násilně vplul Cable Plus. A protože se chystalo velké kopání ulic v oblasti Turistické, byla dohodnuta spolupráce s Telecomem na připoložení Cabelu Plus s následným pokládáním kabelů v sídlišti Jabloňová.

Jenže to už se široce rozvinul a ujal vzdušný kabelový systém místních skupin televizních odborníků a celá nabídková akce Cable Plus dostala vážné trhliny. Dokonalou ránu pak způsobil perfektně vmlouvavý dealer přeorganizovaného Cabelu Net, který v krátké době úspěšně oslovil desítky obyvatel sídliště. Pečlivě se přitom vyhnul místům, kam ani teď systém Cabelu Net nedosáhne, pečlivě se též vyhnul onomu faktu, že celý systém je jen přechodný a čeká na inovaci. Byl však úspěšný a téměř udolal konkurenci. Názorný příklad, pro naši dobu a společnost typický, že si ze záplavy informací neumíme dosud vybrat. Orientovat se v reklamě je někdy nad naše síly.

III. Rozvoj obce

Žebětín před rekonstrukcí - srpen 1994

Přestavba kanalizace a vodovodu ve spojení ulic Turistická a Žebětín v březnu 1995

Žebětíněk v listopadu 1995

Dokončovací práce v ulici Jasmínová v září 1995

III. Rozvoj obce

Rekonstrukce radnice

Nelze opomenout zřízení sídla místního úřadu, obvykleji „radnice“ na Hudcově č. 7.

Prostory, zapůjčené družstvem KOVO na Zámku, stačily úřadu v prvních měsících po volbách 1990 k uvedení chodu aparátu do života, avšak vyhovujícím řešením to nebylo možné nazvat. Vhodným objektem se jevil jediný dům v Medláncích, který byl v držení Správy nemovitostí města Brna, ovšem byl zanedbaný a malý. I když aparát města souhlasil se záměrem a Správa nemovitostí rovněž vycházela vstříc, nebylo možno k potřebné rekonstrukci přistoupit ihned. Jeden z podivuhodných kotrmelců transformačního procesu převedl tento majetek do vlastnictví státu, a to ihned, ale cesta k oprávněnému majiteli, t.j. městu Brnu, trvala tři roky!

Když bylo aspoň trochu nadějnější a reálnější, že nebude objektu vládnout nikdo jiný, nastěhovala se do několika místností část úřadu a bylo možno zvažovat i využití půdních prostor. Studii celkového řešení vypracoval projektant Ing. Jaroslav Kratochvíl a tady je nutno konstatovat, že to bylo zpracování velmi výstižné a ani následný projekt tuto studii nijak dále neupravoval co do náplně a řešení.

Výběrové řízení na dodavatele přivedlo do Medlánek firmu Komfort. Stavba byla zahájena v červnu 1994 a dokončena v říjnu 1994 k plné spokojenosti úřadu. Za zaznamenání z průběhu přestavby stojí snad jen poznatek, že průzkumy starých krovů jsou k ničemu. Stejně vám při stavbě vždycky spadnou.

Medlánecká radnice není žádný přepychový palác. Zastupitelstvo volilo variantu úspornou při volbě objektu i při řešení úprav a dalo hlavně přednost tomu, aby dostupnost úřadu byla přijatelná pro místní obyvatele.

Dělej co dělej, krov vždycky spadne - rekonstrukce Hudcovy 7 - budoucí „radnice“ v létě 1994

Konečná podoba průčelí „radnice“

Přístavba a rekonstrukce školy

Myšlenka medlánecké školy jako dvoutřídky se rodila od r. 1907 a již v r. 1908 v ní, pod moudrým vedením správce školy, nadučitele Šimona Hradila a učitele Antonína Valouška, nabíralo rozum 117 žáků, z toho 58 v I. třídě a 59 ve třídě II. Děvčata učila ručním pracím učitelka Emilie Lotocká.

Ve třicátých letech, po výstavbě rodinných domů Na trávníkách a Za palírou, byla škola rozšířena přístavbou (1931) na pětitřídní.

Jejímu bohatému nelehkému životu do r. 1992 je věnováno v našem sborníku MEDLÁNKY 75 LET 13 tiskových stran s fotodokumentací. Stojí za přečtení.

V té době (1992) byla ředitelkou školy Zdenka Fialová, její zástupkyní Jaroslava Skryjová, učitelský sbor dále tvořily:

Zdena Trnková, Dagmar Snášelová, Jana Trojanová, Libuše Šplíchalová, Alena Hladíková.

Vzhledem ke specializované jednosměnné výuce bylo 151 žáků rozděleno: pro I., II. a III.

III. Rozvoj obce

třídu na oddělení A a B po 18 až 20 žácích. Ve IV. třídě bylo 31 žáků. Podmínky této výuky škola prostorově nesplňuje.

Navíc budova školy neúnosně zchátrala. Původní, bezmála 90 let stará část natolik, že již dříve musela být podbetonována a před havárií byla zachráněna ocelovým lanovým obeptutím.

V přístavbě z r. 1931 je podmačeno přízemní podlaží a v tělocvičně trhliny hrozí havárií. Větší škodě tam zatím bylo zabráněno stavební úpravou ploché střechy. Svými rozměry tělocvična také nesplňuje současné platné normy a podmínky tělesné výchovy.

To všechno, a dále pak průběžný a nadále očekávaný přírůstek žáků po dostavbě vesničky SOS a dalších rodinných a bytových domů, i snaha zajistit dětem úplnou základní školní výuku v místní škole, přimělo v r. 1992 zastupitelstvo obce zabývat se neodkladnou přístavbou a rekonstrukcí stávající školní budovy.

Po zjištění předsedkyně školské komise Evy Slavíkové, že na přestavbu a rozšíření školy nemá odbor školství města Brna finance a event. přístavba by musela být vyřešena nejpozději do konce r. 1994, zastupitelstvo připravilo do závěru r. 1992 podmínky pro řešení na širším podkladě.

Z jeho podnětu bylo na 29. ledna 1993 svoláno jednání s účastí zástupců školského odboru města Brna, ředitelů okolních základních škol a zástupců městských částí města Brna: Jehnic, Řečkovice-Mokré Hory, Králova Pole a Ivanovic. Byly na něm projednávány 2 alternativy řešení: výstavba dalších 18 tříd pro vyšší stupeň základní školy nebo dostavba na základní stupeň s 10-12 třídami s příslušenstvím.

K rozhodnutí to bylo postoupeno Magistrátu města Brna. Tam byla 22. února 1993 dohodnuta přístavba na kapacitu 10 tříd + 2 jako rezerva, kuchyň, jídelna s příslušenstvím a tělocvična.

Na tuto kapacitu zadalo Zastupitelstvo MČ zpracování studií firmě MaKaM - Ing.arch. Dušan Cikl a firmě TOMÍŠEK - Ing.arch. Pavel Tomíšek. Podílela se také brněnská Fakulta architektury diplomní prací studenta Vránka.

Z pedagogického hlediska byly jejich studie posouzeny na společném jednání 21. prosince 1993 za Školský úřad města Brna Boženou Částkovou a ředitelkami škol Mgr. Evou Barákovou a Mgr. Zdenkou Fialovou. Obě studie byly hodnoceny jako přijatelné pro I. stupeň školy, pro II. stupeň by musely studie vycházet z nového stavebního programu.

22. prosince 1993 vzal Školský úřad města Brna toto hledisko za podklad souhlasného písemného posouzení, pro které zpracoval upřesněný stavební program přístavby pro I. a II. stupeň školy.

Zastupitelstvo MČ uvažovalo v r. 1994 s projektovou dokumentací a přípravou stavby, v r. 1995 a 1996 s realizací. Předpokládáné a v plánu požadované fin. náklady cca 32 mil. Kč.

4. února 1994 byly studie Ing. Tomíška a Ing. Cikla posouzeny ještě Ing. Jindřichem Macháčem z Brnoinvesty - tentokrát více z pohledu stavebně ekonomického. Srovnáním technických parametrů dospěl Ing. Macháček k lepšímu hodnocení práce Ing. Cikla z atelieru MaKaM.

Další postup zůstal již odvislý od finančních možností města Brna a počtu rozestavěných a nově ke stavbě připravovaných škol, mimoto čeká na stavební opravy 5 škol.

Naše studie přístavby a rekonstrukce probíhají nadále v jednáních s útvary Magistrátu města Brna (odb. výstavby a odb. školství, mládeže a tělovýchovy), které provádějí užší výběr škol a finanční zajištění staveb.

Tak v září 1994 nastoupilo, znovu do stejných, stavebně neopravených budov a učeben, 174 žáků, o 25 více než uplynulý školní rok. S nadějí, že snad příští garnitura se dočká.

Do kantorské péče je převzal ředitelkou Mgr. Zd. Fialovou vedený, od r. 1992 ustálený stejný kolektiv.

Byla otevřena další prvňáčkovská třída - celkem tedy tři třídy s 55 žáky. Zůstaly dvě II. třídy s 53 žáky, dvě III. třídy se 40 a jedna IV. s 26 žáky. Učí se v 8 již dlouhodobě kapacitně přetížených učebnách schválených hygienikem jen na přechodnou dobu.

Tento kritický stav a bezvýhlednost finančního zabezpečení připravované stavební akce přiměl místostarostu MČ Ing. Vencálka ke společnému znovuprojednání věci za účasti všech zainteresovaných orgánů a institucí města Brna.

Konalo se 25. října 1994 v ZŠ v Medlánkách s účastí zástupců odborů výstavby a školství města Brna, Školského úřadu města Brna, Městské hygienické stanice, ředitelky školy Mgr. Fialové, zást. starosty Ing. Vencálka a Mgr. Kuklínkové. Zástupci městských institucí považovali přístavbu za nezbytnou. Řadí ji k prioritním v rámci školství Brna.

V dodatečných písemných odborných vyjádřeních však městský hygienik a odbor školství daly 30 připomínek k zapracování do studie Ing. Cikla, se kterou by mělo být nadále počítáno. Měl tedy projektant do konce roku o práci postaráno.

Protože se stavba neobejde bez dalšího statického zatížení dosavadních starých a mnoha vlivy až havarijně dotčených školních budov nadstavbou, objednal pro Zastupitelstvo MČ místostarosta Ing. Vencálek v říjnu 1994 jejich konstrukčně statické posouzení u geologa Doc. Ing. Otakara Gartnera, CSc.

Jeho posudek je jako garance spolu s dokumentací objednanou Magistrátem města Brna podkladem k dalšímu rozhodování.

Ani rok 1995 nebyl medlánecké škole příznivě nakloněn. Probíhala další jednání na různých úrovních, argumentace byla podporována dalšími vyjádřeními hygienika, pracovníků školského odboru magistrátu a posléze i odboru výstavby, chybělo však rozhodující slovo ze strany politických činitelů města.

Mezitím byli požádáni zástupci Stavoprojekty o pomoc při vypracování nových podkladů a studie na přístavbu a rekonstrukci školy. Celá škola byla opětně zdokumentována a popsána, opakovala se jednání i na školském úřadě. Zde musíme konstatovat, že odtud se nám v určitém období příliš nadšeného povzbuzení nedostávalo, neboť rozšířená studie Stavoprojekty nebyla úřadem doporučena. Dalšími jednáními se rok 1995 rozplynul tak, jako ty předchozí. Mezitím jsme s údivem zjišťovali, že se staví základní školy jinde, než bylo městem původně plánováno, avšak řídíce se pravidlem „přej a bude ti přáno“, nijak důrazně jsme tyto skutky nekomentovali. Na závěrečných jednání nad studiemi bylo ustanoveno, že škola bude mít v konečné podobě 10+4 třídy s úplným vybavením, tedy s novou kuchyní, tělocvičnou, kabinety, šatnami a též s hřištěm, jak má být. Ve Stavoprojektě se úkolu ujala paní Ing. arch. Habancová, která ve spolupráci s Ing. arch. Medunou přispěla některými dispozičními změnami, jež původní návrhy výrazně posunuly k lepšímu.

Rok 1996 byl rokem politického lobování. Starosta Filípek kontaktoval celou řadu svých významných stranických kolegů, od předsedy školské komise při radě města profesora Lukeše, přes členy rady až po paní primátorku, přičemž byl několikrát ubezpečen, že je vše na nejlepší cestě a několikrát se dověděl, že takové školy, jako je v Medlánkách, je dobré zrušit, děti vozit autobusy jinam a budovy pronajmout podnikatelům. Přes tyto peripetie se akce dostává do investičního plánu na rok 1997 objemem 400 tisíc Kč na projektovou dokumentaci a na rok 1998 několika miliony na zahájení staveb. Jednání, nechceme-li přímo použít slovo boj, pokračují. Mezitím stará škola přežívá se svými problémy, hygienici prodlužují svá omezení, trhliny se zvětšují a v Medlánkách se staví bytové domy - přibývají žáci.

V elaborátu o rozvoji Medlánek se dokonce znovu objevuje zmínka o tom, že by zde měla být rezerva pro školu 18-ti třídni. Proč ne.

IV. Životní prostředí

1. Životní prostředí a chráněné oblasti Medlánek

Pod pojmem životní prostředí rozumíme vše, co vytváří na Zemi přirozené podmínky pro existenci a rozvoj organizmů včetně člověka. Jeho jednotlivými složkami jsou zejména ovzduší, povrchové a podzemní vody, horninové prostředí včetně půdního pokryvu a živá složka přírody v celé své pestrosti forem a druhů. Pro harmonický vývoj lidské populace jsou základními předpoklady zdravý vzduch, čistá voda a kvalitní, zdravotně nezávadné a obecně dostupné potraviny. Splnění těchto požadavků však představuje jeden z nejtěžších úkolů, které před lidstvem stojí. Také v našem státě je životní prostředí silně narušené, přestože můžeme v posledních letech pozorovat ve vývoji některých jeho složek určité pozitivní trendy. Tyto změny k lepšímu jsou podmíněny především značnými finančními prostředky, které jsou ze státního rozpočtu k tomuto účelu uvolňovány. Je však nutno mít stále na zřeteli, že snižování negativních vlivů, postihujících životní prostředí, není vždy jen záležitostí peněz, které je společnost schopna a ochotna k tomuto účelu vynaložit. Prvořadými musí být ekologické myšlení a chování, tedy zásadní změny v myšlení lidí a v celkovém pohledu na svět spolu s přehodnocením životních priorit. Vstřípit do podvědomí široké veřejnosti potřebu žít ve zdravém prostředí i schopnost ocenit výchovnou a estetickou funkci přírody bude nepochybně úkol nelehký a dlouhodobý. Úkol o to těžší, že tato problematika byla po celá desetiletí tabuizovaná a silně idealizovaná, protože informace o skutečném zoufalém stavu mělo jen pár vyvolených. Vypořádání se s tímto tíživým dědictvím minulosti se však nevyhneme a rychlost našeho návratu mezi civilizované evropské státy bude v nemalé míře záviset i na našem ekologickém chování. A přitom nejde ani zdaleka jen o to, zda se na nás budou okolní státy dívat jako na civilizované Evropany nebo jako na nepoučitelné barbary. Důvodů, proč se začít co nejrychleji ekologicky chovat, je mnohem více a záleží na nich mnohdy i to nejcněnější, co máme - životy naše a našich dětí.

V průběhu posledního čtvrtstoletí jsme v průměrné délce lidského života v České republice poklesli z desátého místa na poslední hodnocené, tedy na 27. místo v Evropě. Úmrtnost mužů v produktivním věku, která v r. 1986 představovala dvojnásobek v porovnání s vyspělými evropskými zeměmi se dosud výrazněji nesnížila. Česká republika i nadále patří mezi země s nejvíce znečištěným ovzduším a také v tomto směru je pokládána za jednoho z největších znečišťovatelů v Evropě. Přes mnohé nesporné úspěchy jak na poli legislativy, tak v praktickém snižování ekologické zátěže, bude trvat ještě dlouho, než si budeme moci být jisti, že se proces devastace životního prostředí zastavil. Důležitým pozitivním signálem však je, že pro naše nejvyšší státní činitele přestala být ekologie jen šlehačkou na dortu ekonomiky a začali se problematikou životního prostředí vážně zabývat.

Je pochopitelné, že stupeň postižení životního prostředí není na celém území naší republiky stejný. Přesto, že v ročních zprávách Ministerstva životního prostředí ČR o stavu životního prostředí v naší zemi se neuvádí oblast brněnské aglomerace mezi oblastmi nejvíce postiženými, nemáme ani v nejmenším důvod k sebeuspokojení. Pravidelná měření vybraných kontaminantů v tomto regionu ukazují, že vedle snižování obsahu některých z nich dochází i k nárůstu jiných, neméně nebezpečných.

Ani Medlánsko nebylo těchto nepříznivých jevů ušetřeno. Také zde lze v posledních letech pozorovat určitý nárůst kontaminace přìpovrchových půdních vrstev některými látkami, které

IV. Životní prostředí

jsou vedeny v seznamu látek podléhajících se na poškozování zdraví obyvatel. Schematické znázornění nárůstu **polycyklických aromatických uhlovodíků (PAH)** v období let 1991 - 1995 je znázorněno na přílohách 4 a 5, anomálie obsahů **niklu** na příloze 6. Obsahy těchto znečišťujících látek, spolu se zastoupením jiných druhů kontaminantů v půdě, jsou v pravidelných intervalech měřeny v laboratořích brněnské pobočky Českého geologického ústavu. Hlavními příčinami tohoto zhoršujícího se stavu jsou dynamicky se rozvíjející výrobní sektor a stále stoupající počet osobních automobilů. Nelze však podcenit ani málo ekologické chování mnohých medláneckých obyvatel, spalujících v lokálních topeništích látky, produkující při hoření jedovaté zplodiny. Nezanedbatelnou příčinou zvláště sezonně zvýšené koncentrace škodlivin v ovzduší je také geografická poloha Medlánek v tzv. medlánecké kotlině, která neumožňuje přirozenou cestou příliš dobré odvětrávání. Zejména v zimních měsících leží někdy kouřové zplodiny jako příkrov celé hodiny nad obytnou zónou a způsobují dýchací potíže lidem s respiračními onemocněními, jejichž počet stále narůstá.

Usilí o zachování nejméně narušených částí krajiny, často s význačnými a vědecky cennými stanovišti rostlinných a živočišných společenstev, vedlo i v oblasti brněnské aglomerace k vyhlášení několika chráněných území, požívajících ze zákona různého stupně ochrany. Představují fragmenty kdysi rozšířených biotopů, tedy stanovišť rostlinných a živočišných společenstev i objektů neživé přírody, dnes v důsledku činnosti člověka ohrožených ve své existenci. Předpokládá se, že by se tyto kontaminací nejméně zasažené krajinné ostrůvky mohly v dlouhodobé perspektivě stát základem celkového zlepšení funkce krajiny.

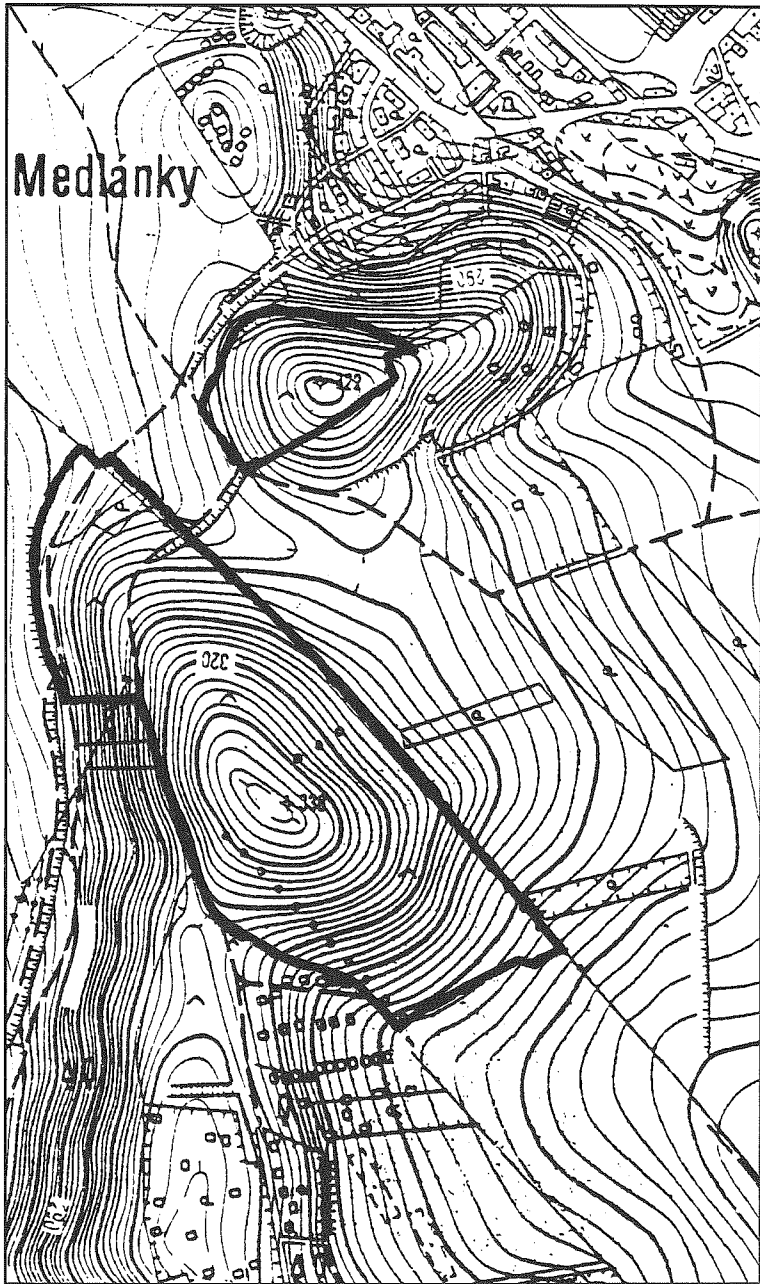
Do katastru městské části Medlánky zasahují dvě území, kterým se pro minimálně narušený přírodní obsah dostalo územní ochrany. Jedná se o přírodní památku „Medlánecké kopce“ a klidovou oblast „Baba“, která má charakter přírodního parku.

Medlánecké kopce

Přírodní památka „Medlánecké kopce“ se rozprostírá na ploše 10,29 ha v katastru městských částí Medlánky a Královo Pole. Chráněným územím byla tato lokalita vyhlášena na 8. zasedání pléna NV města Brna dne 10.12.1987. Botanický průzkum provedl v roce 1993 Mgr. Lubomír Tichý, průzkumem zoologickým se v letech 1995 - 1996 zabýval Josef Martiško.

Tvořena je dvěma izolovanými vrcholy (severní 322 m n.m., jižní 338 m n.m.) táhnoucími se v severním pokračování hřbetu Palackého vrchu, které jsou z geomorfologického hlediska součástí nižší jednotky geomorfologického celku Lipovské vrchoviny a to Palackého hřbetu. Lokalita je tvořena převážně travobylinnými lody s roztroušenými dřevinami. Severní pahorek je téměř celý obklopen zahrádkářskými koloniemi, pahorek jižní z části ornou půdou, z části lesními porosty a bezprostředně navazuje na zástavbu. Pahorky jsou budovány horninami brněnské masívu, především jeho bazické části, tzv. metabazitové zóny. Na stavbě metabazitové zóny se účastní zejména bazické vulkanity, mezi nimiž převažují různé druhy bazaltů, obvykle postižené sekundárními přeměnami. Bazalty jsou masívní, jemnozrnné, šedo zelené horniny, na jejichž složení se účastní lištvité plagioklasy, uralitizovaná zrnka amfibolu a minerály skupiny epidotu.

Tektonicky oddělena od metabazitové zóny je kra silně tlakově postižených (mylonitizovaných) biotitických granodioritů vystupující za medláneckým zámečkem. Jedná se o středně zrnité horniny šedé barvy, často sekundárně zbarvené do červena. Tvořeny jsou především

Hranice chráněného přírodního území Medlánské kopce

Vrchol medláneckého kopce

křemenem, draselným živcem, plagioklasem a biotitem. Druhotnými minerály účastnicími se na stavbě horniny, bývají chlorit, epidot a karbonát.

Z hlediska botanického se jedná o poměrně zachovalou, floristicky bohatou přírodní lokalitu stepního charakteru s porosty xerothermní (t.j. adaptované na podmínky horkého, suchého prostředí) travinné a bylinné vegetace. Mezi významné druhy flóry tohoto stanoviště patří např. černohlávek velkokvětý (*Prunella grandiflora*), hvozdík kartouzek (*Dianthus carthusianorum*), len tenkolistý (*Linum tenuifolium*), chrpa porýnská (*Centaurea rhenana*), hlaváč žlutý (*Scabiosa ochroleuca*), psineček tuhý (*Agrostis vinealis*) a jiné. Z hlediska fyto geografického jsou velmi významné výskyty ostřice úzkolisté (*Carex stenophylla*), koniklece velkokvětého (*Pulsatilla grandis*), plaménku přímého (*Clematis recta*), kozince dánského (*Astragalus danicus*), pochybku prodlouženého (*Androsace elongata*), huseníku ouškatého (*Arabis auriculata*) atd.

Kromě významu botanického má tato lokalita i značný význam zoologický. Domovem jsou zde především různé druhy hmyzu xerofilního (přizpůsobené k životu v suchých podmínkách) stepního charakteru, ale setkat se zde můžeme i s motýlem pestrokřídlecem podražcovým (*Zerynthia polyxena*), jehož nejsevernějším výskytem v České republice jsou právě Medlánecké kopce. Žijí zde také oba druhy otakárků (*Papilio machaon*, *Papilio podarilius*), kudlanka nábožná (*Mantis religiosa*) a na zalesněných stráních orientovaných směrem k letišti se dosud vyskytuje náš největší brouk - roháč obecný (*Lucanus cervus*). Fauna obratlovců je reprezentována především silnou populací ještěrky obecné (*Lacerta agilis*) a četnými koloniemi sysla (*Citellus citellus*), navazujícími na kolonie syslů obývajících plochu medláneckého letiště. Z ptáků jsou významní pěníce vlašská (*Sylvia nisoria*) a fuhýk obecný (*Lanius collurio*).

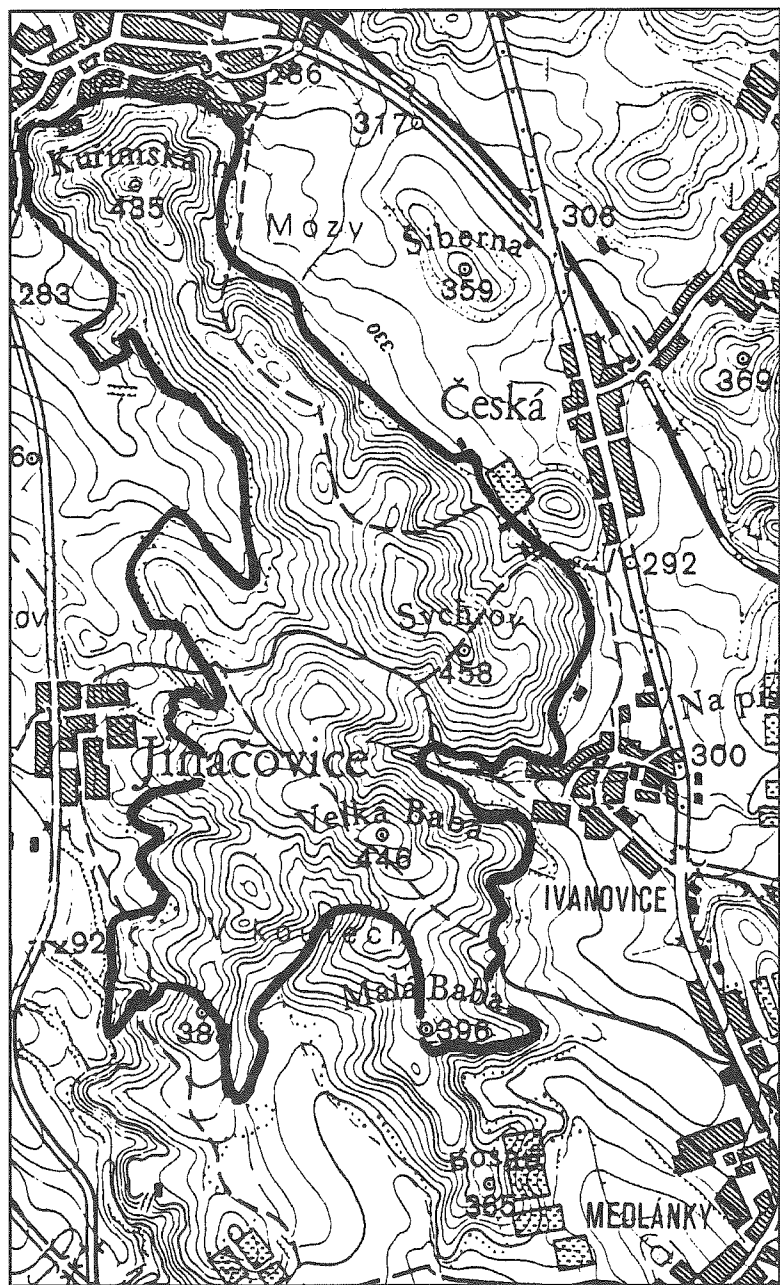
V důsledku návaznosti na občanskou zástavbu a s tím spojenou vysokou návštěvností je chráněná lokalita postižena sešlapem, místy až na matečnou horninu. K vysokému poškozování dochází zejména v zimě jako následek zimních sportů. Velké škody působí také rozdělování neudržovaných ohnišť a znehodnocování půdy vyváženým zahradním odpadem. V rámci ochrany této přírodní památky jsou vyloučeny takové činnosti jako je vjezd motorových vozidel i horských kol, volný pohyb psů, rozdělování ohňů, ukládání jakéhokoliv odpadu a další.

Byl zpracován plán péče o ekosystém medláneckých kopců. Spočívá především v zásadách na posílení populace koniklece velkokvětého a určitých druhů dřevin a navrácení některých v minulosti vymizelých rostlin. Zásadním opatřením je pravidelné kosení ploch, odstraňování náletových dřevin a nepůvodních rostlin. Zároveň bude průběžně sledován vývoj území a bude prováděno vyhodnocování biotechnických zásahů.

Přírodní park Baba

Přírodní park Baba je dalším územím zasahujícím do katastru Medlánec, požívajícím ochrany ze zákona. Jedná se o klidovou zónu rozprostírající se na ploše 854 ha, přičemž větší část tohoto přírodního parku (677 ha) leží v okrese Brno-venkov (k.ú. Kuřim a Jinačovice) a menší část - 177 ha - v okrese Brno-město (k.ú. Ivanovice, Medlánky a Komín). Přírodní park Baba byl zřízen vyhláškou města Brna č.3/1992 za účelem vytváření zdravých životních podmínek pro obyvatele města s cílem plnit v širších krajinných souvislostech funkci významného ekostabilizujícího krajinného segmentu.

Oblast přírodního parku Baba je tvořena souvislým lesním komplexem rozprostírajícím se od jižního okraje Kuřimi (Kuřimská hora) na severu až k hranici katastrálního území Bystřce na jihu. Západní hranice chráněného území probíhá od okraje Kuřimi po západním okraji lesního celku přes katastrální území Jinačovic směrem k jihu. Na východě sleduje okraj lesa směrem k obci Česká, dále na jih k západnímu okraji Ivanovic až do oblasti vrchu Malá Baba. Nejvyššími vrcholy jsou Sychrov (458 m n.m.) a Velká Baba (446 m n.m.). Z hlediska geomorfologického náleží území přírodního parku dílčí jednotce Lipovské vrchoviny, Babímu hřbetu. Podobně jako v případě Medláneckých kopců, i zde je geologické podloží budováno horninami brněnského masívu. Systémem zlomů je rozčleněno do několika ker o různé vertikální úrovni, odkrývajících různá hloubková patra brněnského masívu. Linie probíhající od obce Česká směrem na Malou Babu (396 m n.m.) odděluje západní granodioritový pruh brněnského masívu od východněji ležící metabazitové zóny. Složení metabazitové zóny bylo zmíněno již v oddíle, zabývající se chráněným územím „Medlánecké kopce“. Západní granodioritový pruh je v prostoru přírodního parku Baba budován především biotitickým až amfibol-biotitickým granodioritem typu Veverská Bitýška a amfibolickým až biotit-amfibolickým dioritem. Biotitický granodiorit je šedá, nahnědlá nebo načervenalá masivní hornina složená z křemene, draselného živce, plagioklasu a biotitu. Biotit tvoří výrazná lištovitá až dlouze tabulkovitá zrna, často chloritizovaná. Amfibol-biotitický granodiorit je šedá, nahnědlá až načervenalá, často tektonicky silně postižená hornina. K součástkám, které tvoří biotitický granodiorit, přistupuje v případě tohoto horninového typu ještě amfibol. Diority v oblasti přírodního parku Baba tvoří pruh o šířce až 1 km mezi metabazitovou zónou na východě a granodiority na západě. Amfibol-biotitické až amfibolické diority jsou převážně střednozrné, tmavě zelenošedé horniny, někdy všesměrně zrnité, často však s ploše paralelní stavbou. Tvořeny jsou především plagioklasy, amfiboly a biotitem. Křemen a živce draselné, které jsou běžnými

Hranice přírodního parku Baba

součástkami granodioritů, jsou vzácné. V horninách tohoto typu jsou místy časté jemnozrné, tmavě šedé uzavřeniny, které svým složením odpovídají okolním horninám.

Lesní porosty parku Baba náleží do kategorie lesů hospodářských. Jedná se tedy o lesy produkční, v nichž funkce rekreační je funkcí druhotnou. V severní a střední části parku převládají smrkové porosty s příměsí borovice, modřínu, douglasky a dubu zimního a částečně smíšené listnato-jehličnaté porosty s převahou jehličnanů. V jižní a jihovýchodní části převažují původní listnaté, převážně dubové porosty s habrem nebo bukem, lípou a břízou, z větší části výmladkového původu. V přírodním parku Baba se nachází několik území významných z přírodovědeckého hlediska, které mají charakter regionálních nebo lokálních biocenter. Jedná se o území významná především pro zachování určitého společenstva s typickou flórou nebo faunou. Takovými biocentry jsou v přírodním parku Baba např. Malá a Velká Baba, Sychrov, Pod Sychrovem a Bosně. Tato území jsou dosud tvořena přirozenými lesními společenstvy bukových doubrav a dubových bučin a v nichž se nachází přes 30 chráněných a ohrožených rostlin. Mezi nejvýznamnější z nich patří lilie zlatohlávek, vemeník dvoulistý, vemeník zelenavý, okrotice bílá, okrotice mečolistá, vstavač bezový, růže galská a plamének přímý. Z živočichů je nutno vyzvednout přítomnost celé řady druhů motýlů, patřících nejen v České republice, ale i v celé střední Evropě k druhům ve vysokém stupni ohrožení. Biocentra jsou propojena tzv. biokoridory, umožňujícími migraci jednotlivých živočišných druhů. Systém biocenter a biokoridorů dotváří celý územní systém ekologické stability krajiny.

Jak již bylo zmíněno, posláním přírodního parku Baba je zachovat relativně hodnotné přírodní prostředí, charakteristický ráz tohoto území a chránit ho před činnostmi snižujícími jeho estetickou a přírodní hodnotu. Současně se počítá s jeho využitím pro krátkodobou rekreaci

Sysel dohlíží na letový provoz

2. Zámecký park

Zámecký park obklopuje budovu zámku ze tří stran a měl společně se zámkem pravděpodobně barokní kompozici. Podobně jako celá řada jiných parků i tento prodělával dobové změny, které vyústily v přírodně krajinářskou až romantickou kompozici. Přesto si až do dnešní doby v hrubých rysech uchoval své původní hranice, i když okrajové části byly v mnoha případech narušeny necitlivými stavebními úpravami. Na dlouhodobě neudržovaných plochách se neúměrně rozšířily náletové plevelné stromy, zejména akáty a jasany, které utlačovaly kvalitní a hodnotné dřeviny často až do jejich úplného vymizení. Vážným zásahem do půdorysu parku je oplocení jeho části u zámecké budovy pro potřeby uživatele zámku. Dalším nepříznivým prvkem je oplocená rodinná zahrádka podél hlavního přístupu do parku vedle samoobsluhy. Dnešní stav není zcela uspokojivý, i když je patrna snaha po jeho zlepšení. Úřad městské části zajistil v části parku odstranění nežádoucích a plevelných rostlin, zejména černého bezu a některých přestárklých a napadených stromů. Ve snaze pracovat koncepčně a cílevědomě nechal úřad vypracovat studii obnovy parku. Při jejím projednávání byly z řad odborných institucí vzneseny požadavky na vytvoření klidové plochy s dobrou proporcí světla a stínu. Tento požadavek je vůdčí myšlenkou při postupu prací.

V první etapě prací je osvobození dominantního červenolistého buku od ostatních porostů s jedinečnou podsadbou břechťanu, který svým stále zeleným listem oživuje park i v době vegetačního klidu. V některých místech je třeba ještě výsadby břechťanu doplnit. Další pracovní aktivita bude soustředěna na úpravu porostů na tzv. „paloučku“. Tato část parku je významná svou rozlohou a také možností využití. Na vrcholku „paloučku“ bylo dětské hřiště, které je

Podzim v zámeckém parku

IV. Životní prostředí

zničeno, a také do této části prakticky nevede žádná cesta. V daném prostoru se uvažuje vybudovat parkovou cestu po obvodu podélné opěrné zdi jako cestu procházkovou, z níž bude pěkný výhled do okolí. Dále pak upravit porosty do tzv. háje, kde by zůstaly hodnotné stromy a keře, čímž by se porost zprůhlednil a bylo by možno jej využívat k odpočinku či hrám. Na vrcholku po odstranění zbytků dětského hřiště pak založit travnatou plochu s určením pro hry dětí bez vybavení. Pro sportovní hry nebude park vhodný.

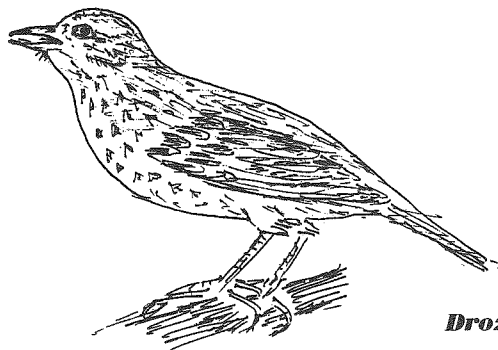
Součástí prací bude i uvolnění porostu černých borovic, které tvoří působivou skupinu. Zároveň je nezbytné plošně urovnat za plechovými ohradami celou tuto část a podél oplotení vysázet okrasné keře, zejména stále zelené, např. tisy, aby byl odcloněn pohled na tuto nevzhlednou část parku. Současně na urovnané ploše založit kvalitní trávník.

Dnešní plochu dětského hřiště je v programu jen udržovat do definitivního vyřešení jejího obsahu.

V této etapě se nepočítá s úpravou cest, protože práce jsou finančně značně náročné a stav nevyžaduje okamžité řešení.

Po ukončení uvedených prací a zajištění pravidelné a řádné údržby bude na základě zpracovaného osazovacího plánu překročeno k zakládání nových výsadeb, zejména okrasných keřů a kvetoucích rostlin a také k vytvoření lepších podmínek pro hnízdění ptactva, protože park je současně ornitologickou lokalitou.

Areál zámku s parkem by měl být jednou z dominant centrálního prostoru obce, tak se s ním počítá ve zpracovávaném územním plánu Medlánek. Vzhledem k tomu, že celý komplex je hodnocen jako zvlášť cenný prostor, je v daném prostředí nepostradatelným prvkem ekologické stability krajiny a současně je registrován jako významná ornitologická rezervace, podalo v roce 1996 zastupitelstvo městské části Medlánek prostřednictvím Památkového úřadu v Brně ministerstvu kultury návrh na prohlášení zámku s parkem nemovitou kulturní památkou.

Drozd zpěvný - *turdus philomelos*

Častý host zámeckého parku. Stěhovavý pták s krásným hlasem.

Medlánecký rybník

Po zasypaní původního rybníka (v letech 1934-1937) na návsi (nynější parčík) byla zbudována na tehdejších loukách požární nádrž. Při tehdy již menším přítoku vody z Medláneckého potoka byla dostačující retenční nádrž s odtokem otevřeným korytem potoka až po zasypaný rybník, odtud dále již zatrubněným.

Padesátá léta tento stav změnila. Luční porost nahradila pařeniště JZD, odtok vody od nádrže byl zatrubněn a nádrž se stala po úpravách užitkovou.

Voda byla užívána k závlaze pařenišť, její odtok regulován stavidlem a stav udržován na maximální výši, takže se mohla volně rozšiřovat vstříc svému přítoku - Medláneckému potoku - a postupem času vytvořit hladinu se zajímavým přírodním zákoutím s porostem orobince, rákosu a sítiny s různými druhy hmyzu - stát se novým rybníkem - i s rybami.

Nejinak je tomu v přítoku - Medláneckém potoce, který svádí vody naší kotliny až do Ponávky a je ožehavým tématem jednání a studií v souvislosti s úvahami o možné stoleté vodě.

Po zrušení provozu pařenišť klidné a vodním ptactvem vyhledávané prostředí s dostatkem vodních rostlin a hmyzu přilákalo k trvalému hnízdění na hladinu rybníka rodinku labutí, sotva kde viděnou v takové blízkosti městského života.

Jak konstatuje Evžen Wohlgemuth v č. 7/1996 našeho Zpravodaje při hodnocení lokality „je medlánecký rybník jedinou stojatou vodou v okolí, zasluhuje si ochranu“. A my dodáváme - vzhledem k jeho ekologickému významu nejméně takovou jako Medlánecké kopce a chráněná oblast Baba.

Medlánecký rybník se stal domovem labutí rodinky

V. Podniky a instituce

Jako jistý dluh cítí autoři předchozího medláneckého sborníku, že nevěnovali dostatečnou pozornost podnikům působícím v medláneckém katastru. Do značné míry to však bylo způsobeno tím, že mnohé podniky se transformovaly, vznikaly či zanikaly, měnily majitele, působíště i výrobní náplň.

Ani zde uvedený výčet podniků není úplný, odráží se v něm do jisté míry i zájem jednotlivých firem podílet se na životě obce, v níž mají sídlo.

Drobní soukromí podnikatelé nejsou jmenováni vůbec, je jich stále velmi mnoho a ne vždy je jejich působení trvalé.

Z výčtu těchto podniků je cítit ekonomická síla, soběstačnost medláneckého území.

Dopravní podnik města Brna - vozovna Medlánky

Počátky a historie

Městská hromadná doprava byla v Brně zahájena 17. srpna 1869 zprovozněním první koňspřežné dráhy na našem území, po Vídni a Budapešti třetí v tehdejší rakousko-uherské monarchii. Provozování dráhy se ujala společnost „Brünner Tramway Gesellschaft für Personen und Frachtenverkehr“ (Brněnská dopravní společnost pro osobní a nákladní dopravu).

Na první trati od Kiosku (Moravské náměstí) do Kartouz (Královo Pole, Semilasso) jezdilo 6 vozů v intervalu 15 minut. V roce 1870 bylo již v provozu 57 vozů, jezdících na čtyřech tratích pro dopravu osob a jedné nákladní vlečce. Součástí této sítě byly tři vozovny a to v Pisárkách, Králově Poli (před dnešním Semilassem) a v Raduitově (Marešově) ulici. Koňspřežná dráha byla v Brně provozována s přestávkou v letech 1875 až 1877 do roku 1881, kdy byl provoz pro nerentabilitu zastaven.

V roce 1884 byla založena akciová společnost „Brünner Dampf - Tramway“ (Brněnská parní tramvaj), která dne 24. května 1884 zahájila na trati Pisárky - Královo Pole provoz parní pouliční dráhy, který byl ještě téhož roku rozšířen na další trať v úseku Václavská - Ústřední hřbitov. Do provozu bylo uvedeno postupně 15 lokomotiv a 31 vlečných vozů. V roce 1886 byla založena nová společnost pod názvem „Brünner Local Eisenbahn Gesellschaft“ (Brněnská místní železniční společnost). Parní provoz nezankl ani po elektrizaci provozu osobní dopravy. Počet parních lokomotiv se pouze snížil na čtyři, které sloužily v nákladní vlečkové dopravě a do osobní dopravy mohly být zařazeny pouze při výpadech elektrické napájecí sítě nebo ke zvládnutí zvýšeného provozu o nedělích a svátcích. Poslední parní lokomotiva „Caroline“ (dnes exponát Technického muzea v Brně) rozvázela železniční nákladní vozy ulicemi města až do února 1926, kdy byla převedena na vlečku Zbrojovky, napojenou přímo na železniční síť ČSD. Tím skončila první etapa parního provozu na kolejích brněnské pouliční dopravy.

Druhá etapa parního provozu nastala až ve čtyřicátých letech po připojení místní dráhy Brno - Líšeň ke Společnosti brněnských elektrických pouličních drah.

V roce 1900 započala v Brně rakouská společnost „Oesterreichische Union Elektrizitäts Gesellschaft“ s výstavbou a provozem pouliční dráhy s elektrickým pohonem. Ještě v roce

V. Podniky a instituce

1900 byla ustavena akciová společnost s účastí města Brna „Gesellschaft der Brüner elektrischen Strassenbahnen“ (Společnost brněnských elektrických pouličních drah). Tato společnost je přímým předchůdcem dnešního dopravního podniku.

Provoz byl zahájen 21. června 1900 na upravených tratích parní dráhy. Po vybudování dalších tratí bylo koncem roku 1903 v provozu pět linek, které byly rozlišeny pomocí barevných terčů. Vozový park tvořilo 41 motorových a 12 vlečných vozů, vyrobených ve Štýrském Hradci a postupně upravených 29 vlečných vozů z období koňské a parní dráhy. Prvními vozy domácí výroby bylo 7 motorových vozů od královopolské firmy Lederer - Porges (pozdější Královopolská strojírna) dodaných v letech 1903 - 1904.

Pro elektrický provoz byla přebudována stará vozovna v Pisárkách a vystavěna nová v Králově Poli (nyní slouží jako budova měnírny).

Před 1. světovou válkou došlo v síti pouliční dráhy jen k dílčím úpravám a změnám. Válečná léta se podepsala na zhoršení technického stavu jak tratí, tak i vozidel. Proto musely po ukončení války nové správní orgány v Brně zahájit obnovu tratí a vozidel, která byla ukončena v roce 1920. Dvacátá a třicátá léta byla ve znamení bouřlivého rozvoje kolejové elektrické dráhy a s tím souvisejících změn a rozšiřování tramvajových linek. Trati se postupně prodlužovaly do předměstí, která byla připojena k Brnu. S prodlužováním tratí souvisely i rozsáhlé dodávky nových motorových vozů, pro které byla v roce 1926 vybudována nová vozovna v Husovicích.

S rozvojem dopravy rostly i nároky na trakční napájecí síť. V počátcích bylo trolejové vedení napájeno z usměrňovací stanice městské elektrárny na Radlase. V následujících letech byly vybudovány dvě nové měnírny s plně automatizovaným provozem - Tábor (1926) a Křížová (1928).

V roce 1930 zavedla Společnost brněnských pouličních drah jako doplněk stávající tramvajové dopravy dopravu autobusovou. Do konce roku 1938 bylo v provozu již 11 autobusových linek. Vozový park autobusové dopravy byl soustředěn v moderních garážích na Grmelově ulici.

2. světová válka opět velmi negativně poznamenala celý systém městské dopravy. Po bombardování Brna a přechodu fronty byla značná část vozidel a zařízení zničena nebo poškozena. Obnova tramvajového provozu trvala několik měsíců, neboť kromě oprav poškozených tramvajových tratí bylo třeba zajistit i obnovu trolejového vedení, které bylo ze 60 % zničeno.

Elektrický provoz byl v plném rozsahu obnoven až koncem roku 1945 na 10 linkách o celkové délce 74,6 km. Autobusovou dopravu bylo po válce nutno začít budovat znovu od základu, neboť většinu provozuschopných autobusů zabavila ustupující nacistická armáda.

Dne 5. května 1946 byl zahájen provoz lodní dopravy. Využití údolní přehrady na řece Svatce k provozu rekreační lodní dopravy mělo své počátky již ve 30. letech, dříve než byla přehrada dokončena. K realizaci těchto záměrů mohlo však dojít až po ukončení války. Provoz zajišťovaly dvě lodě německé výroby, které byly dodány ještě za války. Nejvýznamnějším obdobím rozvoje lodního parku byla padesátá léta, kdy byly postupně spuštěny na vodu lodě vyrobené převážně ve vlastní loděnici, která slouží spolehlivě dodnes.

Poválečná léta se vyznačují další obnovou a výstavbou nových tratí a nákupem nových vozidel. V červenci 1949 se také podařilo zahájit provoz na nově vybudovaných trolejbusových tratích, o jehož zavedení se Brno snažilo již v období první republiky. Pro trolejbusový provoz byla vyčleněna část vozovny v Husovicích, odkud byly vedeny manipulační trati k jednotlivým trolejbusovým linkám.

Rozvoj kolejové sítě, trolejbusových a autobusových tratí, měnění i celého dopravního podniku probíhal s jistými obtížemi i v 50. až 90. letech a jeho vývoj pokračuje dodnes.

Současný stav

V současné době má podnik dvě tramvajové vozovny (Pisárky a Medlánky), dvě autobusové vozovny (Medlánky a Slatina), dvě trolejbusové vozovny (Husovice a právě dokončenou vozovnu v Komíně) a 22 měnění.

Skladba vozového parku MHD je následující:

327 tramvají,	z toho	186 sólových 141 kloubových
301 autobusů,	z toho	228 sólových 73 kloubových
126 trolejbusů,	z toho	118 sólových 8 kloubových a 7 lodí

Síť městské hromadné dopravy sestává ze 13 tramvajových, 14 trolejbusových a 42 autobusových linek. Délka tramvajových tratí (uvedeno jednokolejně) je 160 km. Denně vypraví dopravní podnik v průměru 588 vozů a přepraví asi 830 tisíc osob. Celkový počet zaměstnanců Dopravního podniku se pohybuje kolem 3 450.

Vozovna Medlánky

Tramvajová vozovna v Medláncích je v provozu od roku 1958. Od svého vzniku došlo na území vozovny k výstavbě několika dalších provozů. V současné době se na rozloze 10,6 ha nachází jak tramvajová vozovna, tak vozovna autobusová, Ústřední dílny, sloužící pro opravy tramvají, provozovna Stavba a údržba tratí, pojízdná měnírna a několik dalších menších provozů.

Ve vozovně je umístěno:

181 tramvají,	z toho	153 sólových a 28 kloubových
112 autobusů,	z toho	51 sólových a 61 kloubových

V roce 1996 se podařilo (po několikaleté snaze o získání finančních prostředků) zajistit v prostoru autobusové vozovny výstavbu nové kompresorovny a rozvodů stlačeného vzduchu, které slouží pro plnění brzdových systémů autobusů před jejich výjezdem z vozovny. Dříve musely autobusy po nastartování běžet asi 20 minut, aby se dostatečně natlakoval brzdový systém. Teprve potom mohly opustit vozovnu. Tím docházelo k nadměrnému hluku a zvláště v zimních měsících, kdy bývají časté inverze, k zamořování blízkého okolí vozovny

Pohled na část vozovny DPMB v Medlánkách

výfukovými plyny. Výstavbou nové kompresorovny a rozvodů stlačeného vzduchu, která představovala cca 4.350 tis. Kč a byla plně hrazena z investičních prostředků DPMB, byl tento negativní jev z převážné části eliminován.

Výhledové řešení areálu vozovny Medlánky

Areál vozovny Dopravního podniku města Brna je významným technickým zařízením na území městské části Medlánky. Do provozu byl uveden v roce 1958. Původně sloužil jako tramvajová a trolejbusová vozovna. V šedesátých letech byl areál na západní straně rozšířen o ústřední dílny Dopravního podniku, ve kterých se prováděla těžká údržba tramvají a trolejbusů. V šedesátých letech rozšiřování tramvajové sítě vyvolalo rozšíření tramvajové části vozovny o novou halu. Ta byla uvedena do provozu v roce 1965. Intenzivní rozvoj autobusové dopravy v sedmdesátých letech vyvolal potřebu garážování a údržby velkého množství autobusů a tak byly trolejbusy z Medlánecké vozovny přemístěny v roce 1972 do Husovic a trolejbusová část vozovny byla přeměněna na vozovnu autobusovou. Ta však svojí kapacitou neumožnila garážování všech vozidel. Pro jejich odstavení byly využívány zpevněné venkovní plochy.

V územním plánu města byla pro rozšíření areálu vozovny určena územní rezerva, navazující na jeho severní hranici. Ta ale později byla předána městskými orgány pro zřízení stavebního dvora Vodohospodářským stavbám. Toto zařízení pak v průběhu doby zde bylo stabilizováno a Dopravní podnik tak přišel o svoje záložní plochy. Výstavba sídliště bytových domů

v bezprostřední blízkosti nekrytých odstavných ploch autobusů byla nedomyšleným počinem územně plánovacích orgánů města. Začaly zde vznikat konflikty mezi funkcí bydlení a funkcí průmyslovou. V této inverzní oblasti začalo docházet k negativnímu ovlivňování životního prostředí výfukovými zplodinami autobusů zejména při ranních startech.

Problém zlepšení hygienických podmínek v okolí autobusové vozovny byl zpětně přenesen na úroveň územně plánovacích orgánů města Brna. Zde bylo rozhodnuto o přesunutí funkce autobusové vozovny do větší vzdálenosti od obytného okrsku. Pro výstavbu nového areálu autobusové vozovny byl vymezen prostor na západním okraji stávajícího areálu DPmB, navazující na objekty ústředních dílen. Plochy uvolněné stúsněným provozem autobusového depa by byly po rekonstrukci využity pro provoz tramvajové vozovny, která by tak mohla vyvinout chybějící logický technologický proud v běžném ošetření, prohlídkách a odstavování tramvajů a jejich lehké údržbě.

Šířka pozemku pro novou autobusovou vozovnu byla shodná se šířkou dnešního areálu DPmB, západní hranice byla vymezena tzv. Medláneckou radiálou, tj. silnicí navazující na ulici Purkyňovu a tvořící východní hranu areálu Technoparku. S postupným názorovým vývojem na urbanistickou strukturu Technoparku se měnila i poloha a funkce Medlánecké radiály. Tím se také měnil tvar a velikost pozemku na autobusovou vozovnu. Obdobně, jak tomu bylo u nové stavby vozovny pro trolejbusy v Brně - Komíně, docházelo i zde k postupné minimalizaci pozemku.

Výsledná studie řeší tuto vozovnu jako dvoupodlažní objekt s opravárenskou i garážovací funkcí. Kapacita je uvažována pro cca 150 autobusů. Stavební řešení je navrhováno s ohledem na možnou etapizaci výstavby. Temperovaná krytá stání by měla zaručit maximální ochranu území před výfukovými zplodinami, typickými pro tzv. studené starty. Příjezd do této vozovny by měl být po prodloužené ulici Purkyňově a tak bude životní prostředí obytné zóny osvobozeno od zátěže pro ni nefunkční autobusové dopravy. Výstavba komunikace je ale podmiňující investicí pro výstavbu autobusového areálu. Současná investiční potence města však vede k tomu, že tato stavba nefiguruje v plánu stavebních akcí na blízké plánovací období.

Stavební změna se však ze strany města Brna připravuje i na ulici Hudcově. Je zpracovávána dopravně urbanistická studie prostoru ulice Kuřimské od mostu přes ulici Hradeckou směrem k Řečkoviciím včetně napojení ulice Hudcovy a areálu podniků a ústavů v prostoru mezi areálem DPmB a ulicí Hradeckou. V soustavě křižovatek je vznesen požadavek na omezení současného hlavního vjezdu do areálu DPmB pouze na vjezd pro tramvaje. Zásobovací vjezd by měl být řešen společně s vjezdem autobusů. Pokud nebude dříve přenesena autobusová vozovna do své nové polohy západně od dnešního areálu, bude třeba tento vjezd výrazně přebudovat včetně přilehlých objektů.

Dalším stavebním počinem souvisejícím s provozem městské hromadné dopravy v oblasti Medlánek je prodloužení tramvajové trati z ulice Purkyňovy od smyčky Královo Pole - střelnice. Původní představa o ukončení až v prostoru poblíž zámeckého parku s přímou obsluhou centrální části starých Medlánek byla později korigována s ohledem na potřeby areálu Vysokého učení technického a později i na potřeby Technoparku.

Toto řešení je závislé na řešení mimoúrovňové křižovatky ulice Hradecké s ulicí Purkyňovou. Rovněž nedojasněná koncepce a postup výstavby Technoparku má vliv na realnost této investice. Dopravní podnik si od této stavby sliboval mimo jiné i výrazné zkrácení manipulačních jízd na tramvajové trati v oblasti Králova Pole a Žabovřesk.

Tato příjezdová trať je již delší dobu investičně připravována, a to v několika variantách. Avšak tak jako příjezdná silnice k navrhovanému areálu autobusové vozovny je i tato podmi-

ňující tramvajová trať vázána na investiční možnosti města Brna. V současné době je však jako alternativa této stavby zpracovávána studie tramvajové rychlodráhy v podobě severojižního diametru s trasou ve své severní části v ose ulice Hradecké s ukončením na nádraží ČD v Králově Poli.

Aeron

Není mnoho měst nebo obcí v našem malém státě, které mají na svém katastru letiště a také letecké dílny, ve kterých se opravují nebo vyrábějí letadla.

Jeden z nejstarších plachtařských Aeroklubů na území Československa vznikl na severozápadním okraji Brna v Medlánkách. Vlastní letiště tehdy nebylo tak úplně důležité, nejdůležitější byl kopec, ze kterého se pomocí gumy zvané gumicuk startovalo. Stará letiště se poznají podle holého kopce, kterému se všeobecně říká „galeje“ a všichni pamětníci moc dobře ví proč. Když se létá, tak se taky rozbíjí a platí to všeobecně dodnes. Známý brněnský letec, plachtař, modelář a dnes už vlastně také historik brněnského létání pan Zdeněk Bedřich, který neodmyslitelně „na Medlánky“ patří, říkal vždy začínajícím modelářům: chceš létat nebo stavět (modely)? A větroně - to jsou jen velké modely. A tak vlastně začala historie leteckých opraven na letišti v Medlánkách.

V období druhé světové války vznikla na letišti v Medlánkách letecká škola, které „velel“ předválečný mistr světa v plachtění, dodnes známý rakouský plachtař Toni Kahlbacher. Počet letadel v té době, asi dodnes nepřekonaný, byl řádově okolo 80 ks různých typů motorových a bezmotorových strojů. Konec války znamenal pro dodnes žijícího a létajícího Toniho velké dilema. Dostal rozkaz vše zlikvidovat, prostě zapálit. To mu jeho duše letce nedovolila, tak opustil Medlánky na poslední chvíli, za což ho ještě v poválečném Německu čekalo potrestání.

Po válce bylo všude co opravovat, a tak vznikly Moravské zemské letecké dílny. Později, při tehdejší přestavbě národního hospodářství, zdejší dílny spadaly střídavě pod Moravan Otrokovice a nově vznikající „Velkou leteckou firmu“ Let Kunovice. Dílny sloužily jako prototypové středisko se specializací na větroně a dřevěné konstrukce letadel. V tomto období se zde pohybovali letečtí konstruktéři, kteří jsou do historie Československého letectví zapsáni zlatým písmem. Jména pánů inženýrů: Matějček, Dlouhý, Rublič, Tomáš, Smrček, Skála, Hlobílek a další. Postupně vznikaly prototypy Démant (ve své době měl nejlepší výkony na světě a je dodnes obdivovaný), Spartak, Standard v různých variantách, později pokřtěný podle výrobce Orličanu v Sopotnici Orlík, mimo Blaníku L-13 nejrozšířenější kluzák pro klubové létání u nás, motorový akrobatický speciál Racek a v 70-tých letech motorizovaný větroně M-17, který měl zefektivnit pilotní výcvik plachtařů, motorářů. S postupným přechodem na jiné konstrukční materiály se v dílnách pracovalo s novými materiály a dřevěná letadla pomalu přestala být aktuální. Se vznikem Svazarmu vznikla také potřeba větroně někde opravovat, a tak se postupně mění názvy. Z Moravských zemských leteckých dílen vzniká „Vývojové plachtařské středisko“, později „Ústřední letecké dílny Svazarmu“. V roce 1974 přebírá v rámci integrace tyto dílny Aeron, tehdy podnik Svazarmu. V těchto letech se rozvíjí mimo dostavby prototypu motorizovaného kluzáku M-17 hlavně opravárenská činnost. Byla zahájena stavba nové haly, která měla důstojně reprezentovat novou historii opravárenství letadel v Medlánkách. Necitlivé řízení provozu Svazarmovských flotil větronů odsuzuje postupně k zániku dřevěné konstrukce letadel a doslova ničí Šohaje, Kmotry, Orlíky a další. Přesto,

nebo možná právě proto, v tomto období prochází dílnami Aeronu v Medlánkách až 50(!) letadel do roka, na kterých jsou prováděny generální opravy.

V tomto období zde pracovalo až 50 specialistů. Tak, jak administrativní opatření likvidovala spoustu dřevěných letadel, tak i na Medlánkách ubývalo práce. Při tom na západ od našich, tehdy pečlivě střežených hranic, tato letadla i z předválečné produkce veselé létala dál podle skutečného technického stavu. Všichni tito ptáci nevšední krásy jsou ozdobou v různých muzeích.

V sedmdesátých letech se začíná psát také další kapitola historie Medláneckého Aeronu. Navštívili nás pánové z pražského Vojenského výzkumného ústavu letectva. Zda bychom uměli a byli schopni v kombinaci ze dřeva a laminátu, tehdy tajně až velmi přísně tajně postavit letadélko, sloužící k vojenským průzkumným účelům a také jako terč pro nácvik střelby na letící cíle. A tak jsme začali vyvíjet bezpilotní letoun pod krycím názvem „Sojka“. Od té doby uplynulo mnoho vody, ale spolupráce s dnešním „Vojenským technickým ústavem letectva a protivzdušné obrany“ pokračuje stále. Původně dřevolaminátová konstrukce byla nahrazena celokompozitovou sendvičovou konstrukcí. Letounek je vybaven elektronikou, o jaké se před 12-ti lety jen uvažovalo. Bylo vyrobeno cca 60 ks různých variant prototypů o váze 50-150 kg. Dnes je tento létající robot vybaven autopilotem s družicovou navigací, palubním počítačem a mnoha dalšími unikátními zařízeními výhradně české produkce. V současné době byla předána ověřovací sérii pro Armádu ČR a potom tento výrobek bude zařazen do výzbroje naší armády. O toto zařízení je obrovský zájem na celém světě nejen pro vojenské účely. Např. Kanadská policie těmito letadly chce hlídat pohraniční jezera s USA. Čeká se jen na certifikaci AČR, která je současně v tomto případě majitelem tohoto ojedinělého projektu.

Po roce 1989 Aeron, již jako soukromá firma, vyvinul obrovské úsilí, aby byl změněn systém údržby kluzáků a po nezbytných zkouškách a technické přípravě prokázal, že dřevěné letouny jsou v takovém stavu, že mohou být bez nebezpečí dál provozovány. Začali jsme opravami pro různá muzea. Například pro NTM a Vojenské letecké muzeum v Praze byly postupně opraveny: Praha, Spartak, Šohaj LG-25 (i LG-225), Krajánek Z-24, první prototyp L-13 Blaník, Luňák, ale také vrtulník HC-02, motorový celodřevěný Zlín Z-13 (se zajímavou historií i imatrikulací OK-TBZ-Tomáš Baťa Zlín). Tehdy na Medlánky přijel „starý pán“ a říká: „Já jsem Toni Kahlbacher.“ A tak jsme pro jeho Rakouské plachtařské muzeum opravili již 10 různých větroňů. Nejstarší byl SG-38 Schulgleiter i u nás předválečným plachtařům známý a po válce též vyráběný pod názvem Honza. Aeron se stal dobře zavedeným názvem pro medlánecké dílny a spojení Aeron Medlánky je dnes velmi známým synonymem po celé letecké Evropě.

V posledních letech bylo v Medlánkách opraveno více než šedesát větroňů starších 30-ti let převážně dřevěné konstrukce. Zachraňujeme tak pro další generace stroje ze slavnější letecké doby, než je ta dnešní. V současné době se intenzivně pracuje na dokončení generálky nejstaršího létajícího větroňě Československé produkce Z-24 Krajánek s rokem výroby 1948. Je majetkem Leteckého muzea ve Kbelích a provozován bude s největší pravděpodobností v Medlánkách. Firma získala mimo jiné i třetí místo na Aerosalonu Jihlava 96 za zásluhu o záchranu starých letadel.

Další specialitou zdejších leteckých dílen je výroba leteckých vrtulí. Tato výroba, stejně tak jako opravy letadel, jsou pod dozorem Úřadu pro civilní letectví a pro získání licence je třeba udělat mnoho práce. Také proto je těchto „výrobců“ letadel a příslušenství bez licence dostatek. Medlánecký Aeron tyto licence vlastní jako jeden z prvních v tomto státně. V našich dílnách byla nedávno vyrobena dvoutisící vrtule. Výroba těchto dřevěných vrtulí je technolo-

gicky velmi náročná. Všeobecně veškerý materiál, používaný při opravách nebo výrobě letecké techniky, musí mít atesty. Když někdo vidí „latě“ na vrtule měřit posuvným měřítkem na desetiny mm, jen krouží hlavou. Ale speciální výroba už je taková.

Medláneční občané také zahlédnou „podivné čudo“ - kapotovaný motocykl, na který vyrábí medlánecký Aeron kevlarové karoserie. Znalci ví, že původní myšlenka tohoto zařízení je česká. Znamý letecký konstruktér pan Ing. Andrlé ho v 60-tých letech nazval „Dálníkem“. Po emigraci se usadil p. Andrlé ve Švýcarsku, kde se svým kamarádem Noldim Wagnerem tento stroj dotáhl k dokonalosti. P. Wagner, dříve pilot SWISAIRU říká, že jízda s „mobilem“ je srovnatelná jen s letem v nulové výšce. (Maximální rychlost tohoto sportovního náčiní je neuvěřitelná, někde okolo 250 km/h).

Ve spolupráci s jedním ze slavných konstruktérů Ing. Matějčkem vznikl počátkem 90-tých let také projekt dnes velmi populární kategorie ULL, nazvaný MM-3 (Matějček-Medlánky), později pokřtěný Gustou Vrbackým a Ing. Lexou Vlaštovka. Velmi lehký letounek, snadno postavitelný i v amatérských podmínkách, měl v té době s nejdostupnějším motorem značky Trabant umožňovat „strécovský lítání“ a školení nových pilotů. Díky výše jmenovaným toto letadélko poletuje nad Medláncami a pod přísným dozorem jeho stavitele se v něm seznamují noví adepti létání s pocity v povětří. A že je to paráda, to jsem si ověřil i já na vlastní kůži.

To je velmi stručně z historie leteckých dílen v Medláncích. Snad pro budoucí generace vzpomenu jména šéfků, kteří za téměř šedesátiletou historii vedli zdejší dílny a každý z nich nechal kus svého rukopisu v jejich dřevěných barácích. Byli to pánové Křiženecký, Medek, Gabriel, Laštovička (který dodnes v dílnách pracuje jako stolař-drakař, a to mu, prosím pěkně, bude letos 77 let!!), Běčák, Ondřík a Špaček. Šikovných a obětavých lidí prošlo dílnami mnoho a ani po odchodu se nikdo z nich neztratil. Jejich práce, odbornost a v neposlední řadě také fandovství pro letecký sport vytvořila historii a tradici medláneckých leteckých dílen.

EGÚ Energetický ústav Brno, a.s.

EGÚ Energetický ústav Brno, a.s. je institutem s dlouhou tradicí, dosahující významných vědeckých, technických, organizačních a obchodních úspěchů v celé řadě oblastí a po celou dobu svého působení.

Založen byl roku 1951 pod názvem „Výzkumný ústav energetický“ s ředitelstvím v Praze a pobočkami v Brně, Bratislavě a dalších místech ČR, kdy se pod jeden podnik sloučily samostatné výzkumné skupiny, pracující v oboru provozu a rozvoje elektrizační soustavy, v oboru techniky vysokého napětí a Ústav teoretické a experimentální elektroenergetiky Vysokého učení technického v Brně.

V roce 1990 se v rámci privatizace z pobočky Brno tohoto ústavu stala samostatná akciová společnost „EGÚ Energetický ústav Brno, a.s.“. Rozsah pracovní náplně ústavu, vesměs z oboru elektroenergetiky, lze principiálně rozčlenit do tří hlavních směrů:

- provoz a rozvoj elektrizační soustavy jako celku včetně problematiky přenosu a rozvodu elektřiny, automatizace a řízení distribuční soustavy
- řídicí systémy pro přenos informací pro účely řízení ES a ochrany elektroenergetických zařízení v přenosovém systému a výrobnách
- výzkum vybraných částí silnoproudých zařízení elektrizační soustavy.

Obor činnosti, který se zabývá provozem elektrizační soustavy a jejím rozvojem (od analýz očekávaného provozu v nejbližší perspektivě až po strategické úvahy), a to včetně přenosu,

EGÚ Energetický ústav Brno

rozvodu, automatizace a řízení distribučních soustav, představuje jednu ze stěžejních aktivit ústavu, využívanou jak velkými výrobními energetickými společnostmi ČEZ, a.s. v ČR a SE, a.s. ve Slovenské republice, tak rozvodnými akciovými společnostmi ČR (osm distribučních a.s., souhrnně označovaných jako REAS), významnými partnery jsou rovněž Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR (MPO a některé další společnosti, zabývající se výrobou energetických zařízení.

Kromě uvedených partnerů má dále velký význam pro budoucnost ústavu spolupráce s nově se tvořícím Ústředním energetickým dispečinkem České republiky (ÚED ČR), pro který je EGÚ Energetický ústav Brno, a.s. perspektivním, na energetických společnostech (z vlastnického pohledu) nezávislým partnerem, jehož pracovní oblastí zde bude „zajišťování rovnováhy ES ČR mezi zdroji a potřebou elektřiny“ na všech časových úrovních od vytváření podkladů pro jednoroční přípravy provozu až po její dlouhodobý rozvoj. Zde EGÚ Brno disponuje a pracuje s metodami, vlastními softwarovými prostředky a vlastní technikou na špičkové úrovni. Například její modelový systém MAES pro analýzy provozu elektrizační soustavy jako celku a pro hodnocení a přípravu budoucího rozvoje výrobní a přenosové základny ES je znám a oceňován nejen na úrovni ČR, ale i v zahraničí, o čemž svědčí např. jeho vyžádaná prezentace na Světové energetické konferenci WEC 1995 v Tokiu, a jeho schopnosti lze mj. dokumentovat na kvalitně vyřešeném „Projektu připojení ES ČR a ES SR do UCPTÉ“, který byl ústavu díky jeho reputaci zadán představiteli tohoto evropského sdružení výrobců a distributorů elektřiny jako jedinému partnerovi z oblasti zemí bývalého „východního bloku“.

Rovněž obor výstavby řídicích systémů vykazuje velmi výrazné aktivity, např. v oblasti budování datové sítě energetiky, v oblasti řešení sdělovacích cest v energetice, zejména s vyu-

žitím optoelektronických přenosů, při navrhování a realizaci automatizovaných systémů dispečerského řízení distribučních soustav, při projektech a zavádění hromadného dálkového ovládání (HDO) umožňujícího racionalizaci spotřeby elektrické energie, jakož i v oblasti volby optimálních systémů ochran a automatik.

Obor silnoproudých zařízení elektrizační soustavy se soustřeďuje zejména na výzkum a sledování provozních vlastností transformátorů a spínacích přístrojů v sítích vvn a disponuje vybavenou experimentální základnou včetně síťové laboratoře. Vysoce jsou hodnoceny práce v oboru přepětí a vlivu klimatických podmínek na provoz elektrických zařízení. Prostřednictvím tohoto oboru vyvíjí ústav rozsáhlé aktivity v rámci mezinárodních organizací CIGRE, IEC a v oblasti technické normalizace.

Značný význam pro zákaznickou sféru ústavu představuje také nabídka vlastních produktů špičkových měřících a hodnotících přístrojů, vyráběných ve vlastním výrobním zařízení ústavu.

Z této produkce se například v elektrizační soustavě ČR ve velkém počtu uplatňují kvalimetry EGÚ hodnocené jako přístroje prvotřídních parametrů pro měření kvality dodávané elektrické energie.

EGÚ Energetický ústav Brno, a.s. poskytuje orgánům státní správy a organizacím energetiky i jiných odvětví také široký sortiment zkušebnických, konzultačních a expertisních služeb, zabývá se marketingovými činnostmi a obchodními a zprostředkovatelskými aktivitami v oblasti výroby, dopravy a využití elektřiny a tepla.

Ford Rašino

Firma FORD RAŠINO působí na českém automobilovém trhu již pátý rok. Dnes zaměstnává přes padesát zaměstnanců a pohybuje se v trojici nejúspěšnějších dealerů zn. Ford na území České republiky. I díky nim se Ford stal jednou z nejprodávanějších značek na českém trhu.

Firma Ford Rašino má tyto provozovny:

Servis Vídeňská uspokojí majitele nových i ojetých vozidel Ford. Servis se vyznačuje vysokou úrovní servisního zájemce. Součástí servisu je i autobazar a autopůjčovna.

Dalším servisním zázemím je pobočka v Kuřimi, kde jsou soustředěny opravy těžšího charakteru (havárie a karosářské práce). V areálu je umístěn i prodej nových vozů.

V Medlánkách na ulici Kytnerově se nachází sklad a prodejna náhradních dílů a autodoplňků. Rozsáhlý sortiment doplňkového vybavení a originálního příslušenství je připraven doplnit automobil podle osobního stylu a potřeb zákazníka. Vlastnímu objednávání náhradních dílů pomáhá počítačová síť mezi skladem a výrobcem. Na díl, který by sklad nemohl poskytnout ihned, není nutno dlouho čekat.

Hlavním sídlem firmy a prodejním centrem se stal autosalon na Jihlavské ulici. Tým prodejců je připraven zájemce nezávazně informovat o všech výhodách, cenách, financování vozů Ford. Většinu automobilů může zákazníkovi předvést přímo na silnici. Výrobní program automobilky je dostatečně široký na to, aby splnil požadavky a očekávání individuálních potřeb zákazníka. Na vozy je poskytována záruka 3 roky/100 000 km.

Ford Rašino spolupracuje s leasingovou společností FORFIN Group a.s. Leasingová společnost poskytuje klasický finanční i operativní leasing. Na požádání zasílá kalkulaci zákazníkům vybraného typu. Zástupce spol. FORFIN Group a.s. sídlí v autosalonu Ford Rašino.

Ford Rašino

IMPS, a.s. Brno - vzdělávací institut

Vzdělávací institut akciové společnosti IMPS má více než 20-ti letou tradici. Svým postavením především zabezpečuje vzdělávací programy určené pro vrcholový a střední management, marketingové specialisty, ekonomy, obchodní zástupce, specialisty v oblasti jakosti a kvality, personální managery, pracovníky v administrativě aj. Mezi další aktivity patří kurzy pro hlídací služby, jazykové kurzy, daňové poradenství a semináře reagující na změny v příslušných legislativách a metodikách.

Institut realizuje také poradenské a konzultační služby v oblasti zavádění systému řízení jakosti podle norem ISO 9000, zajišťuje zakázkové vzdělávací programy připravené podle požadavků zadavatele i speciální vzdělávací projekty.

Každý rok absolvuje v různých vzdělávacích kurzech, organizovaných institutem IMPS, více než 2000 posluchačů.

Významnou měrou řešíme požadavky vzniklé na trhu práce. Institut je akreditován Ministerstvem školství, AIVD ČR - Asociací institucí vzdělávání dospělých, CIMA - Českým institutem pro marketing a CAMELIN - Českou organizací pro manažerské vzdělávání.

Pro zájemce registrované úřady práce moravského regionu realizujeme projekty - účetnictví pro podnikatele, celní deklarant, obchodní zástupce - dealer, drobný a střední podnikatel.

Spolupracujeme na tvorbě projektů a vzdělávacích programů se zahraničními institucemi jako např.: SRM Amsterdam, NIMA (holandský institut pro marketing). WIFI Vídeň, AFPA Francie, Business School, The Nottingham Trent University.

IMPS

Zajišťujeme aktivity podporované Národním vzdělávacím fondem a programem Phare Evropské unie.

Lektorský sbor tvoří specialisté různých oborů a zaměření na vysoké teoretické úrovni s bohatými praktickými zkušenostmi, kteří působí ve školství, státních orgánech, významných akciových společnostech i jako samostatní podnikatelé.

Materiálně technické podmínky jsou velmi dobré, vybavení učeben odpovídá současným požadavkům na moderní výuku.

Poskytujeme komplexní služby - ubytování hotelového typu a stravování v jednom objektu.

Institut je situován do klidného prostředí okrajové části Brna s dobrým spojením s centrem města.

Inženýrské stavby Brno

Firma Inženýrské stavby Brno spol. s r.o. vznikla v roce 1991. V privatizačním procesu získala stavební kapacity, které navazují na více než 45-ti letou tradici ve výstavbě, rekonstrukcích a opravách inženýrských sítí, vodoхозяйských staveb a komunikací. Stavby jsou prováděny komplexně v přímé dodávce pro investora, či jako subdodávky pro vyššího dodavatele. V poslední době byla nabídka rozšířena o dodávky pozemních a průmyslových staveb tzv. „na klíč“.

Firma působí převážně v brněnské aglomeraci a v okresech na ni navazujících. Částí svých kapacit provádí výstavbu inženýrských sítí a průmyslových objektů v SRN.

V minulosti zajišťovala výstavbu inženýrských sítí, zpevněných ploch a komunikací prakticky pro všechna brněnská sídliště, pro sídliště v Tišnově, Kuřimi, Blansku, Boskovicích, Letovicích a pro převážnou většinu z nich výstavbu podmiňujících investic - vodojemů, čerpacích stanic, čistíren odpadních vod a tepelných napaječů.

V poslední době při obdobném charakteru výrobního programu je prováděna výstavba, opravy a rekonstrukce inženýrských sítí v řadě brněnských městských částí, v Újezdě a Bílovicích, výstavba sítí, zpevněných ploch a komunikací pro celou řadu čerpacích stanic PHM, pro BVV, pro Brněnský technologický park a další. Mezi významné stavby patří ČOV ve Křtinách a Doubravníku. Značný nárůst činí i rozsah oprav a souvislých vysprávek komunikací v městě Brně.

Firma disponuje v sezoně 400 pracovníky a je vybavena komplexním zázemím. Její obrat se oproti roku 1992 zvýšil více než o polovinu na očekávaných 270 mil. Kč v roce 1996. Současná pozice firmy na trhu stavebních prací ji řadí mezi úspěšné dodavatele staveb mnoha významných investorů.

Další propracování organizační a řídicí struktury a doplnění organizačních a řídicích norem vytvoří podmínky pro postupné zavedení systému řízení jakosti v souladu s normami řady ČSN ISO 9000. Uplatňování systému řízení jakosti a jeho certifikaci jsou chápány jako nutný předpoklad úspěšného působení Inženýrských staveb Brno na stavebním trhu i v budoucích letech. O významném podílu firmy na rekonstrukcích komunikací v Medlánkách píšeme na jiném místě.

Práce IS Brno - ulice Obůrky

Prototypa

kem, kvalitními skladovými plochami a rozsáhlými volnými plochami pro další zástavbu a rozvoj. Zkušebna zbraní a munice zahrnuje 5 střeleckých tunelů, z nichž největší má délku 100 m. Zkoušky za ztížených podmínek umožňuje klimatizační komora s rozsahem teplot od -60 do +60 stupňů C, prachová komora a dešťová komora.

Obchodní činnost společnosti je orientována především na velkoobchodní prodej malířských nátěrových hmot a pastovitých vnitřních štukových omítek fy SEDLECKÝ KAOLÍN, a.s. (obchodní značky SUPERLEX, PREMIÉR, PREMIÉR PLUS, KERAŠTUK). Postupně bude zaváděn i maloobchodní prodej.

Prototypa, a.s. je novou společností, která chce navázat na tradice vývojové základny bývalého koncernu ZVS v oboru zbraní a munice a diverzifikovat do dalších oblastí, pro jejichž rozvoj si postupně vytváří předpoklady a zázemí.

REMING, spol. s r.o. ***investiční výstavba, řemesla, inženýring***

V roce 1990 založili současní majitelé p. Lhotský, p. Macháč a Ing. Žižlavský společnost, jejíž hlavní náplní byla komplexnost dodávek, t.j. staveb na klíč tak, aby bylo možné zákazníka uspokojit v plné šíři jeho požadavků. To v praxi znamenalo nejen svou vlastní náplní výroby, ale i širokým okruhem osvědčených subdodavatelů, realizovat stavby od přípravných prací, zpracování dokumentace až po dodání všech detailů interieru. Krédem firmy vždy bylo

V. Podniky a instituce

a chceme, aby i nadále bylo - kvalita všech provedených prací a splnění požadovaných termínů dokončení.

Proto se nám podařilo zrealizovat mnoho staveb k plné spokojenosti zákazníků. Z nejvýznamnějších to byl například autosalon BMW v Praze na Letné (1992), kavárny a snack bary Krijcos v Praze, České Lípě, Mladé Boleslavi, Ostravě a v Brně (1990-1994), pošty v Brně (1995-1997), Letovicích (1996), Černé Hoře (1997) a Lomnici u Tišnova (1997), Dům módy na nám. Svobody v Brně (1995) a rekonstrukce Bakešovy chirurgické nemocnice v Brně.

Výrobků městského mobiliáře - zastávek MHD - jsme na základě spolupráce s brněnskou firmou CITY-TOOLS osadili již více než 100 ks, a to nejen v Brně, ale i v Mikulově, Znojmě a Hodoníně.

Na zahraničních trzích jsme se prezentovali realizací interiérů Českého centra velvyslanectví v Moskvě (1995), hliníkovými fasádami a interiéry bankovních domů INKOMBANK v Moskvě, Saratově, Omsku a Voroněži (1995-1997).

Současně jsme se významně podíleli jako subdodavatelé na mnoha stavbách jako supermarket Billa v Brně (1994-1996), finanční úřad v Brně (1996), autosalon Ford Rašino (1995), autosalon Opel Jihlava (1996), Moravské kovárny Jihlava (1997) a Zemanova kavárna v Brně (1995). Kvalitou práce a plněním harmonogramů dodávek se snažíme získat důvěru velkých stavebních firem.

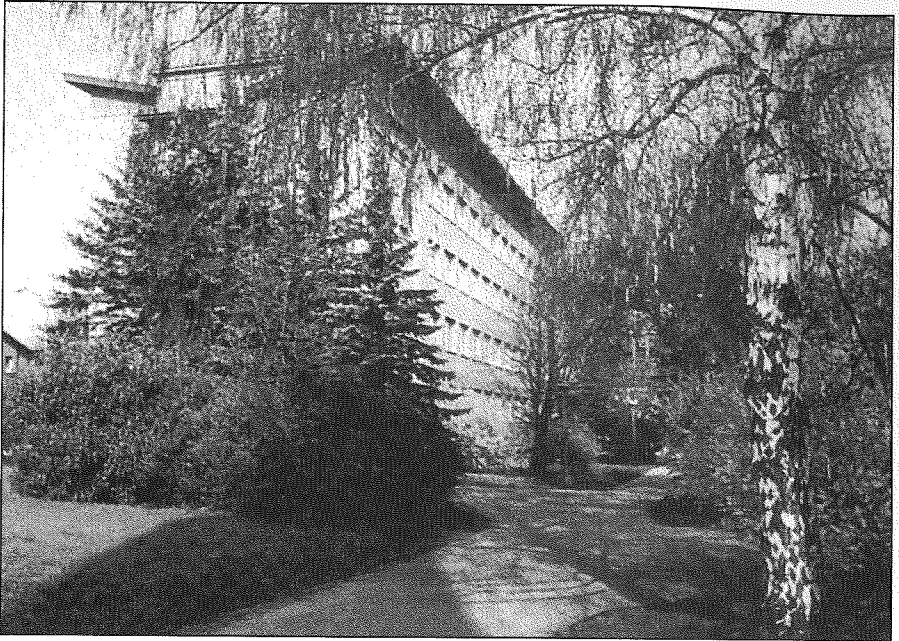
V roce 1992 jsme vstoupili na trh výrobou hliníkových oken, dveří a fasád ze systému WICONA, v té době v našich krajích takřka neznámou. Vzhledem k tomu, že jsme hned od počátku této výroby věnovali velkou pozornost a nám daný smysl pro kvalitu a přesnost, představuje dnes tato výroba významný podíl naší kapacity.

Výzkumný ústav veterinárního lékařství v Brně

Výzkumný ústav veterinárního lékařství v Brně byl zřízen k 1.1.1956. Potřeba takového pracoviště byla zřejmá již ve 30. letech a proto bylo již tehdy rozhodnuto o jeho výstavbě. Úsilí o jeho vybudování však bylo přerušeno válečnými lety a rozhodnutí obnoveno až v r. 1954. Výstavba ústavu v Medláncích byla zahájena v r. 1958 a v roce 1961 byl v nových prostorách zahájen provoz.

Hlavním posláním ústavu je studium příčin chorob zvířat a přítomnosti škodlivých látek v potravinách živočišného původu. Na tomto základě se hledají a zkoušejí účinné látky proti nemocem zvířat a postupy, které mají zabránit kontaminaci živočišných potravin těmito látkami. Ústav se rovněž zabývá vývojem metod zjišťujících přítomnost cizorodých látek v organismech.

Pracovníci ústavu dosáhli v mnoha oborech významných výsledků a přispěli např. k ozdravení skotu od tuberkulózy a prasat od Aujezskyho choroby či k zavedení účinných opatření proti t.zv. králičímu moru. V období po havárii jaderné elektrárny v Černobylu ústav prováděl náročná vyšetření kontaminace potravin radioaktivním spadem. Ústav zachytil nástup nových nové generace diagnostických postupů, založených na imunochemickém průkazu antigenů a profíláték a na metodách molekulární biologie. Právě zde byly vyvinuty diagnostické soupravy pro zjištění infekčních onemocnění skotu, prasat a ryb, které se nyní v naší republice vyrábějí a rovněž úspěšně vyvázejí do zahraničí. O zkušenosti pracovníků ústavu mají zájem i výrobci souprav pro stanovení hormonů a cizorodých látek z Belgie, USA a Kanady.

Výzkumný ústav veterinárního lékařství

Již dvacet let jsou v naší zemědělské praxi využívány výsledky práce ústavu - programy pro řízení chovatelské a veterinární péče o zdraví a reprodukci skotu, založené na každodenním využívání počítačů.

Důležitou částí práce ústavu je i spolupráce s pracovišti humánní medicíny. Zkušenosti z radioimunoanalýzy hormonů skotu přispěly i k rozvoji diagnostiky endokrinních onemocnění a jiných onemocnění u lidí využitím měřicích zařízení a diagnostických protilátek vyvinutých pracovníky ústavu. Další významné výsledky přináší sledování vlivu životního prostředí na kvalitu lidského semene. Pro řadu klinik provádí ústav laboratorní vyšetřování.

Ústav spolupracuje s klinikami lékařských fakult v Brně a Hradci Králové, se Státním zdravotním ústavem, s podniky jako je SEVAC, Lachema a mnoha dalšími pracovišti lékařského výzkumu a farmakologické výroby. V ústavu pracovně pobývají i zahraniční odborníci nejen z Evropy, ale i ze vzdálených zemí jako jsou USA, Kanada, Austrálie, Jižní Afrika, Čína, Madagaskar a pod. Pracovníci ústavu se podílejí i na velkém mezinárodním projektu ozdravení prasat na Madagaskaru od onemocnění, které je spjato s naší zemí názvem Těšínská choroba prasat i osobou prof. Klobouka, který toto onemocnění popsal.

Politické a ekonomické změny po roce 1989 přinesly i některé nové potřeby v zaměření veterinárního výzkumu i praxe.

Zvýšily se požadavky na ochranu lidí před nemocemi z potravin, zavádějí se citlivé diagnostické metody, hledají se možnosti zvýšení účinnosti vakcín a studují se příčiny a důsledky snížení obranyschopnosti organismu. Změnily se i požadavky uživatelů výzkumu: veterinární služba již není státu zodpovědná za kvantitativní ukazatele živočišné výroby. Zvýšily se však

V. Podniky a instituce

požadavky na ochranu zvířat proti týrání, na omezení používání zvířat, zvýšil se rovněž ekonomický význam diagnostiky a léčby onemocnění psů a zájmových zvířat, nesmírně vzrostl význam a cena informací.

Zájem českých a zahraničních pracovišť o spolupráci s ústavem, řada uznání dosažených výsledků na vědeckých konferencích a jmenování pracovníků ústavu do mezinárodních i našich odborných orgánů jsou důkazem toho, že VÚVeL se těmto potřebám úspěšně přizpůsobil.

Dosažené výsledky ocenil i místopředseda vlády a ministr zemědělství Ing. Josef Lux na slavnostním zasedání předsednictva České akademie zemědělských věd, které se konalo 7. listopadu 1996 ve VÚVeL.

WINSTON Import & Marketing s.r.o.

WINSTON Import & Marketing s.r.o. byla založena v roce 1991. Navzdory anglickému názvu (složenému ze slov „to win“ - vítězit a „stone“ - kámen) jde o firmu ryze českou. Soustřeďuje se na dovoz a přímý prodej špičkových výrobků určených pro domácnost a rovněž na jejich distribuci do velkoobchodní a maloobchodní sítě.

Sídlem firmy je rozsáhlý administrativní a výrobní komplex se skladovými prostory v Medlánkách na Hudcově ulici č. 78. Firma má více než 170 zaměstnanců, do rozsáhlé prodejní sítě pokrývající území celé České i Slovenské republiky je zapojeno přes 300 obchodních zástupců. Prostřednictvím sesterských a dceřinných společností rozšiřuje firma svou činnost i do dalších zemí, zaměřuje se rovněž na výrobu a na školicí a poradenské aktivity.

Winston

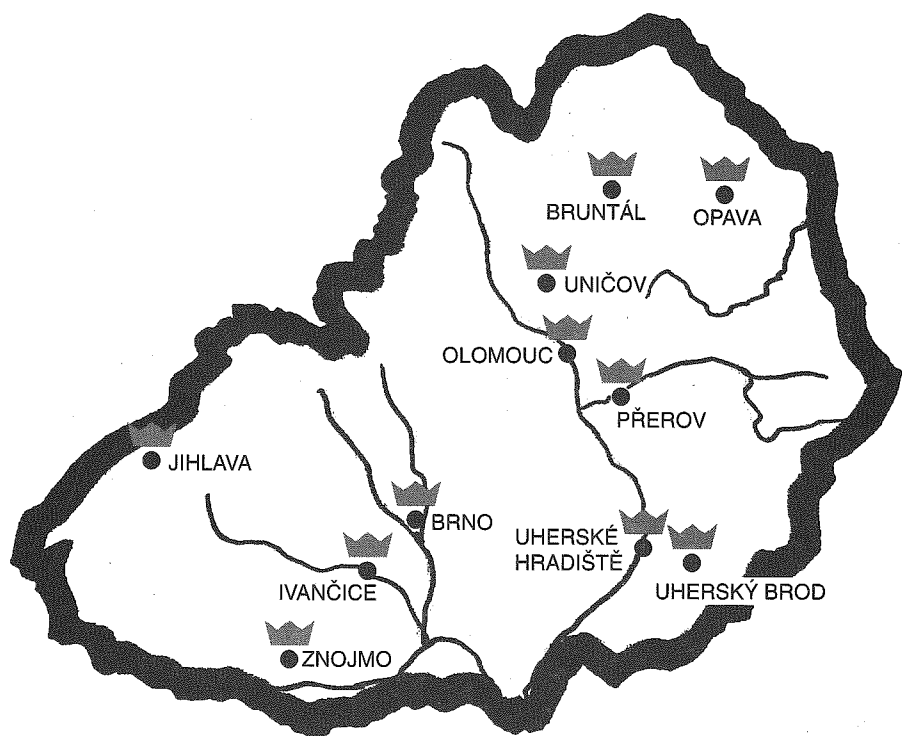
V oblasti velkoobchodní činnosti je WINSTON výhradním zástupcem předních světových výrobců domácích potřeb a drogistického zboží pro území ČR a SR. Mezi jejími zákazníky jsou prodejní řetězce i supermarkety jako TESCO, OBI, GLOBUS, Julius Meinl, BILLA a další.

Firma WINSTON nabízí novinky světového trhu vyrobené nejmodernějšími technologiemi, např. nádobí s keramickým povrchem na bázi titanu nebo nádobí z nerez oceli. Kromě nabídky bohatého sortimentu výrobků je samozřejmostí např. dodávka objednaného zboží přímo do domu. Firma se trvale zaměřuje na svůj základní cíl - nabízet výrobky nejlepší kvality odpovídající zdravému životnímu stylu a doplnit je dokonalým servisem.

Prílohy

Nejvýznamnější královská města založená posledními Přemyslovci na Moravě

Převzato: Zdeněk Bigl - České země za posledních Přemyslovců, vydal Albatros 1993

RODOKMEN POSLEDNÍCH PŘEMYSLOVCŮ

PŘEMYSLOVCI I.

viádí 1192-3 a 1197 - 1230
1. manželka Adlétá Mišeňská
2. manželka Konstancie Uheršká

manžel Valdemar
král Dánský

VÁCLAV I.

narozen 1205, viádí 1230-53
manželka Kunhuta Štaufiská

nar. 1211, abatyše
kláštera u sv. Františka
v Praze, +1282

PŘEMYSLOVCI II.

narozen asi 1233, viádí 1253 - 1278
1. manželka Markéta Babenberská
2. manželka Kunhuta Uheršká

manžel Rudolf Habsburský,
německý císař

VÁCLAV II.

narozen 1271, sam. viádí 1283 - 1305
1. manželka Guta (Jitka) Habsburská
2. manželka Eliška Rejčka

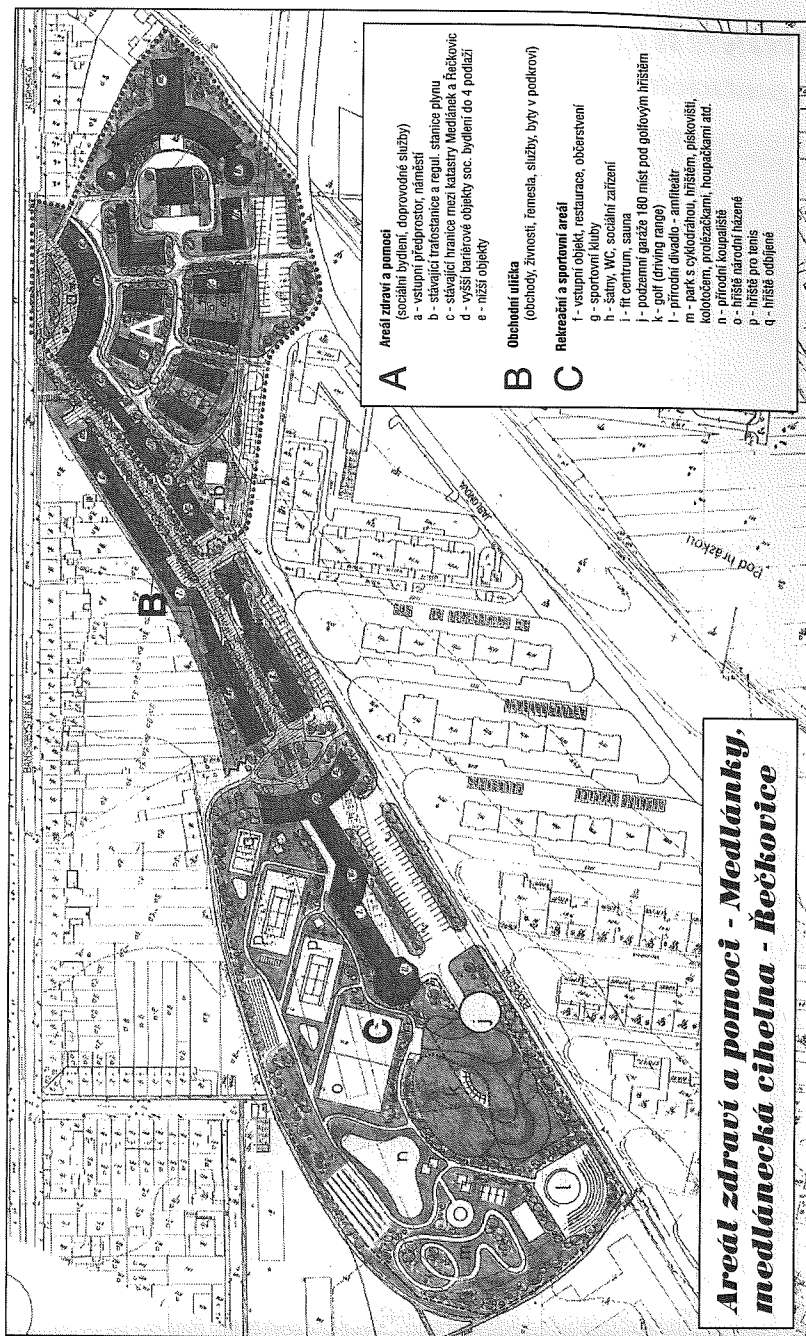
VÁCLAV III.

narozen 1289, viádí 1305 - 1306
manželka Viola Tešínská

manžel český král
Jan Lucemburský,
viádí 1310-46

manžel český král
Jindřich Korutanský,
viádí 1306,7-10

Převzato: Zdeněk Bieg: České země za posledních Přemyslovců, str. 2, vydal Albatros 1993

A Areál zdraví a pomoci
(sociální bydlení, doprovodné služby)

- a - vstupní předprostor, náměstí
- b - stavební hranice mezi katastry Medlánky a Řečkovice
- c - stavební hranice mezi katastry Medlánky a Řečkovice
- d - výšší barevné objekty soc. bydlení do 4 podlaží
- e - nižší objekty

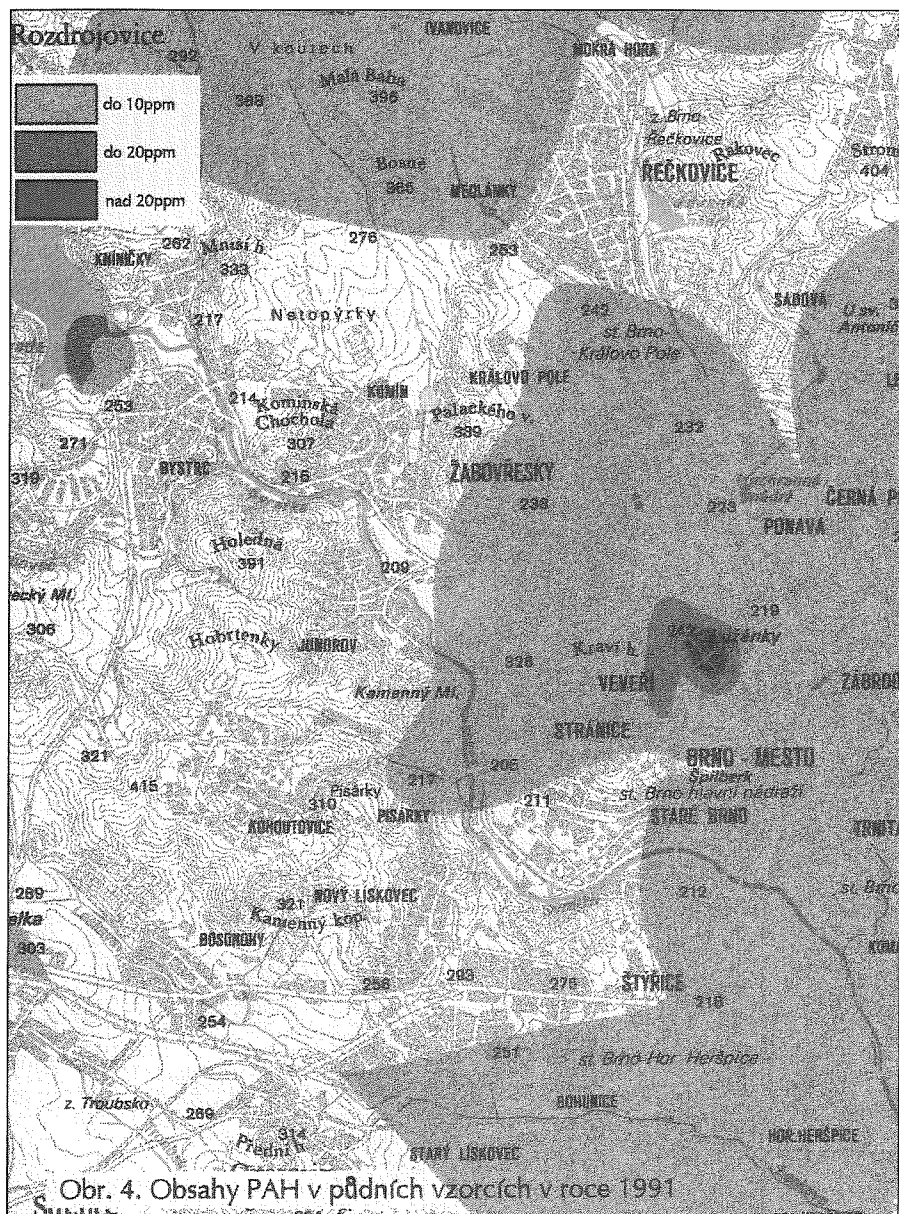
B Obchodní ulička
(obchody, živnostní, řemesla, služby, byty v podkrovní)

C Rekreativní a sportovní areál

- g - vstupní objekt, restaurace, občerstvení
- h - sauny, WC, sociální zařízení
- i - fit centrum, sauna
- j - pozemní garáže 180 míst pod golfovým hřištěm
- k - golf (driving range)
- l - přírodní divadlo - amfiteátr
- m - park s cyklodráhou, hřištěm, pískovištěm, koloběžkami, houpačkami atd.
- n - přírodní koupaliště
- o - hřiště pro tenis
- p - hřiště pro tenis
- q - hřiště odbojky

**Areál zdraví a pomoci - Medlánky,
medlánecká cihelna - Řečkovice**

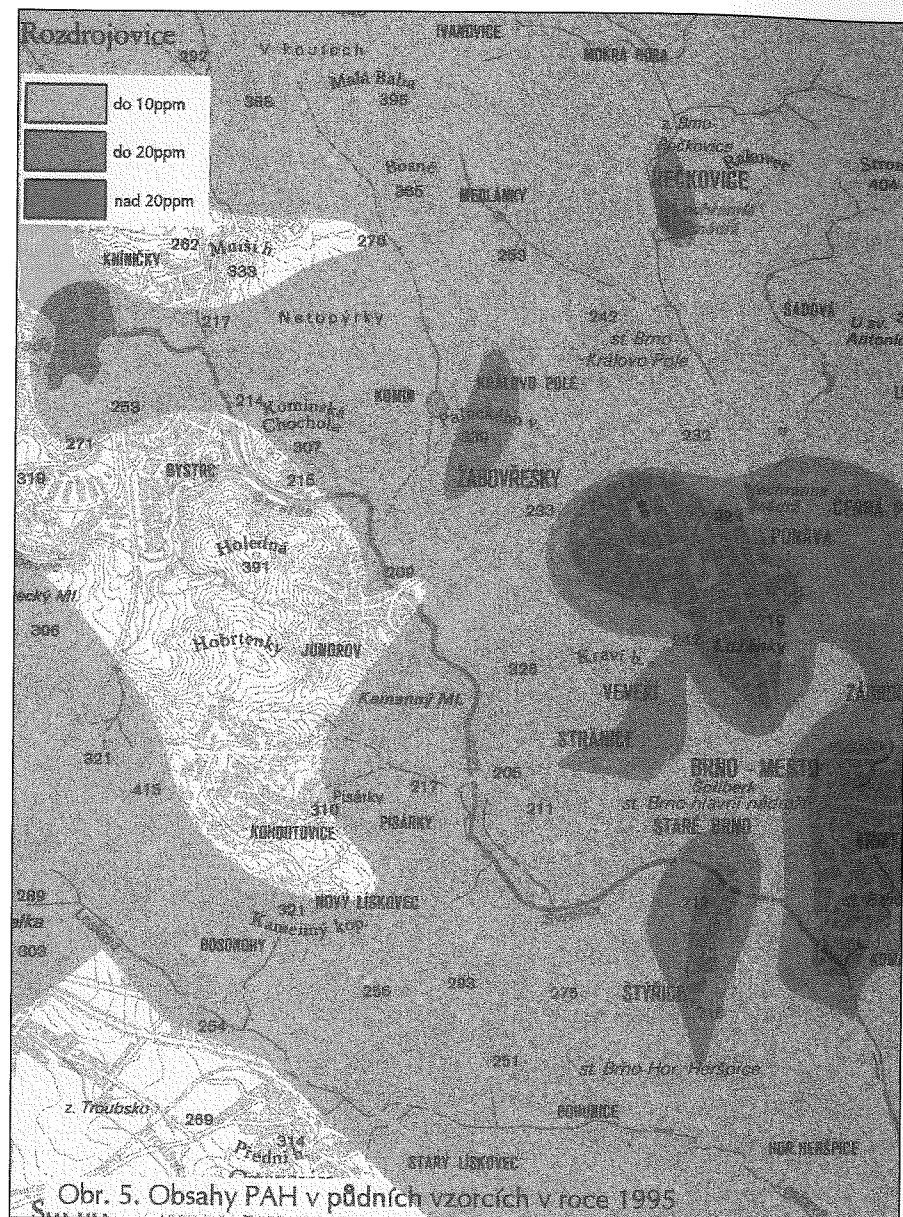
Obsahy PAH v půdních vzorcích v roce 1991

Obr. 4. Obsahy PAH v půdních vzorcích v roce 1991

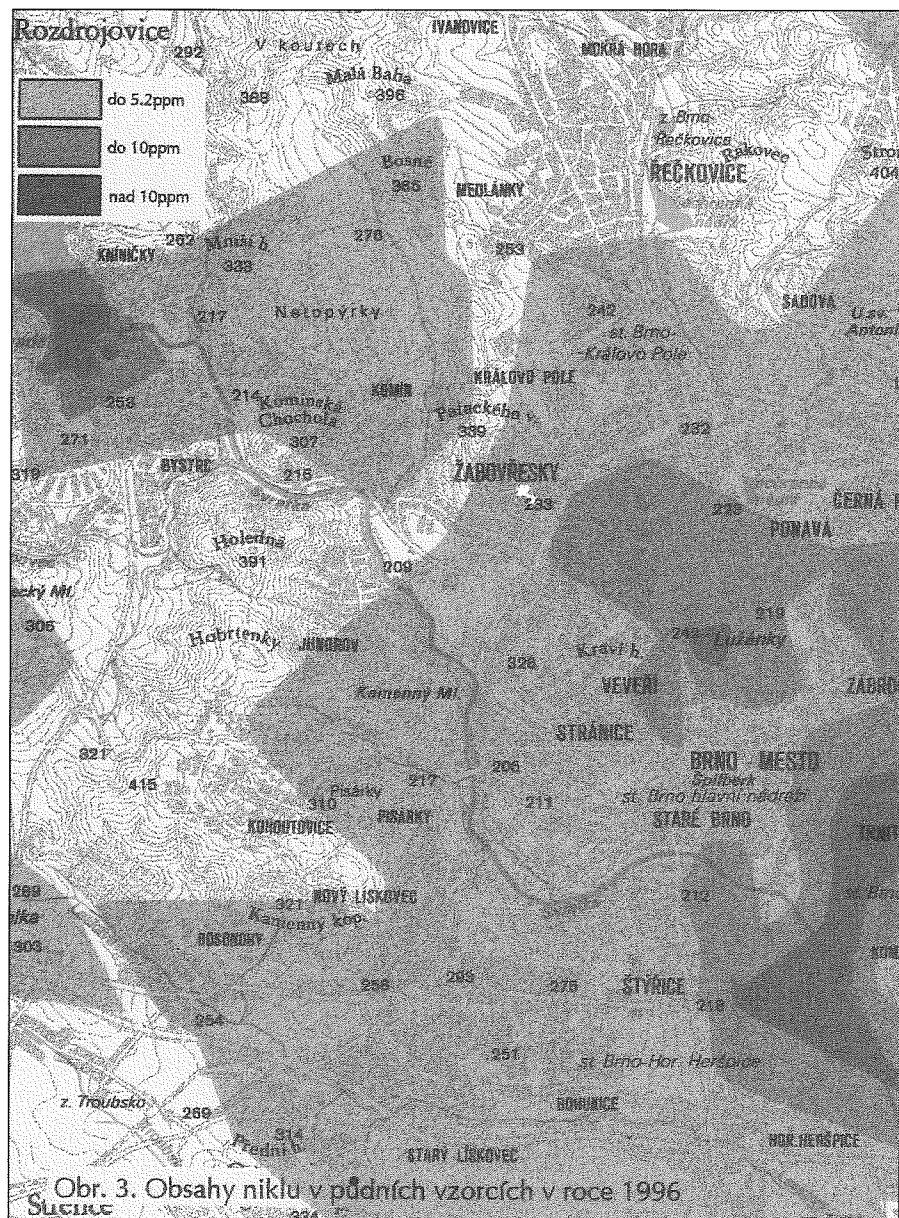
Obsahy PAH

v půdních vzorcích v roce 1995

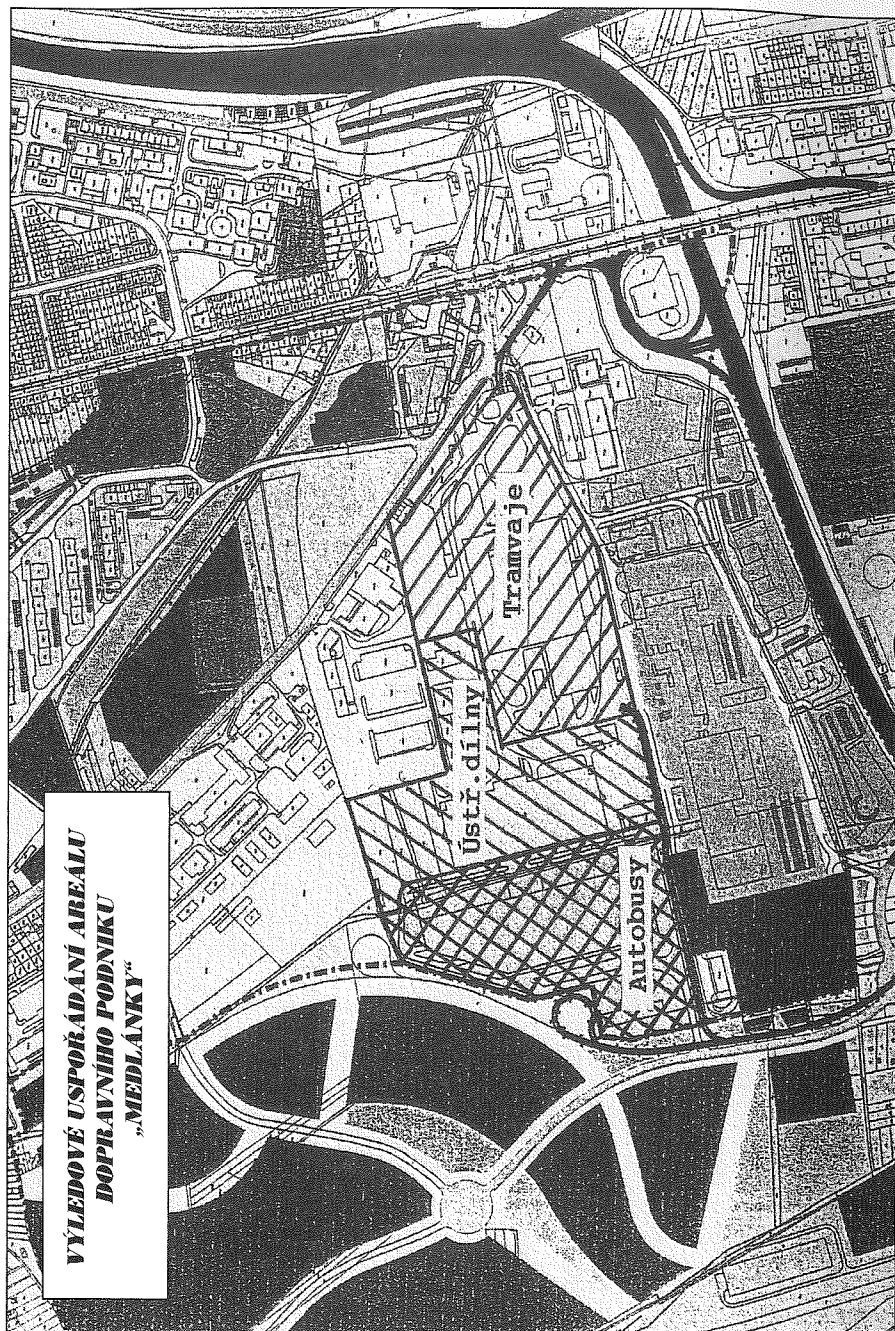

Obr. 5. Obsahy PAH v půdních vzorcích v roce 1995

Obsahy niklu *v půdních vzorcích v roce 1996*

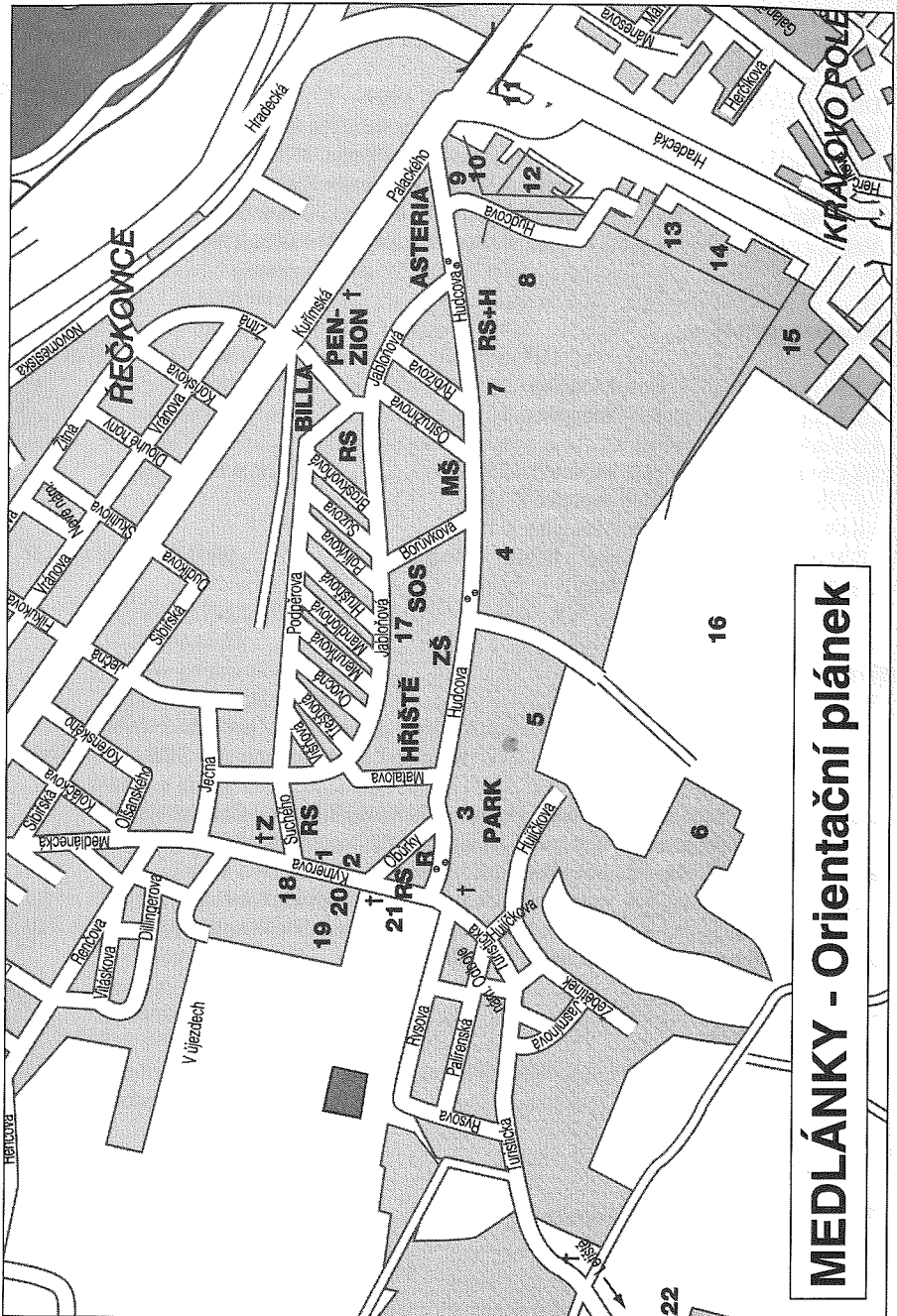

Obr. 3. Obsahy niklu v půdních vzorcích v roce 1996

Seznam významnějších podniků a budov

- 1 Reming, spol. s r.o., Kytnerova 18
- 2 Mestex, a.s., Kytnerova 16
- 3 KOVO, v.d., Hudcova 2
- 4 VÚVeL, Hudcova 70
- 5 SZÚ, Hudcova 68
- 6 EL Rozvodna
- 7 Inženýrské stavby Brno, spol. s r.o. Hudcova 72
- 8 Dopravní podnik města Brna, a.s., Hudcova 74
- 9 ORGREZ, a.s., Hudcova 76
- 10 EGÚ Energetický ústav Brno, a.s., Hudcova 76a
- 12 IMPS, a.s. Brno, Hudcova 78
- 13 Prototypa, a.s., Hudcova 78
- 14 Winston Import & Marketing, s.r.o., Hudcova 78
- 15 VUT Fakulta elektro, Purkyňova
- 16 Technopark
- 17 Svaziko, Jablonoňová 17a
- 18 Ford Rašino, Kytnerova 5
- 19 EKO, s.r.o., Kytnerova 1
- 20 Statek + sýpka, Kytnerova 1
- 21 Reppress, Kytnerova 1
- 22 Aeron, Aeroklub
- R Radnice MČ, Hudcova 7
- ZŠ Základní škola, Hudcova 35
- MŠ Mateřská škola, Hudcova 47
- SOS dětská vesnička, Borůvková
- + Penzion pro důchodce, Podpěrova 4
- RS Křížky, zvonička
- RS Restaurace

MEDLÁNKY - Orientační plánek

Použitá literatura

ke kap. Přemyslovské Brno a Morava za posledních Přemyslovců.

- Dřimal, J.: Dějiny města Brna, díl I., Blok Brno, 1969
- Biegl, Z.: České země za posledních Přemyslovců, Albatros Praha, 1993
- Hosák, L.: Nové československé dějiny, Komenium Praha, 1947
- Nová československá encyklopedie, I. - VI. díl, Academia Praha, 1984-1987
- Hora-Hořejš, P.: Toulky českou minulostí, díl II., Baronet Most 1995
- Válka, J.: Dějiny Moravy, díl I., Mor. vlastivědná společnost Brno 1991

Seznam příloh

- č. 1 Nejvýznamnější královská města ...
- 2 Rodokmen posledních Přemyslovců
- 3 Areál zdraví a pomoci
- 4 Obsahy PAH v půdních vzorcích r. 1991
- 5 Obsahy PAH v půdních vzorcích r. 1995
- 6 Obsah niklu v půdních vzorcích v r. 1996
- 7 Výhledové uspořádání areálu DPmB - Medlánky
- 8 Orientační plánek Medlánky

Ediční poznámka

Veškeré materiály v tomto sborníku použité byly zpracovány v průběhu května 1997.

Fotografie jsou vybrány z archívů ÚMČ (K.Fuchs), brněnské pobočky SOS DV a z podnikových archívů. Foto sysla - O.Tučka.

Za účinnou pomoc při sestavování sborníku děkujeme Jindřišce Chlupové.

Informace o podnicích jsou čerpány z podnikových materiálů, v některých případech redakčně upraveny. Z toho důvodu nebylo možno vždy uvést autora.

Zájemce o události dob minulých odkazujeme na sborník Medlánky 75 let vydaný v r. 1992, v němž je popsána historie Medlánek včetně společenského života od prvopočátků až do konce 80. let tohoto století velmi podrobně.

Obsah

I. Historie

1. Medlánky zkratkou 4000 let (<i>Karel Fuchs</i>)	7
2. Přemyslovci (<i>PhDr. Miroslav Vespalec</i>)	9
Přemyslovské Brno	9
Morava za posledních Přemyslovců	12
3. Demokratická samospráva obce (<i>Karel Fuchs</i>)	15
4. Místní politická scéna	20
5. Vztah k městu Brnu (<i>Ing. Jan Vencálek</i>)	21
6. Úcta k minulosti (<i>Karel Fuchs, Ing. Jan Vencálek</i>)	22
Máme svůj znak	22
Památník odboje	23
Pamětní deska	24
Dvůr bývalého statku	26

II. Společenský život

1. Občanské záležitosti (<i>Marie Kalová, Mgr. Naďa Kuklínková</i>)	27
Vítání občánků	27
Setkání generací	29
Hodové slavnosti v Medláncích	29
Plesy	31
Ostatky	31
2. Spolky a kluby	32
Občanská společenství (<i>Karel Fuchs</i>)	32
Aeroklub Medlánky	33
Z medlánecké letecké láně (<i>Vladislav Zejda</i>)	34
Tábornický klub Býdr (<i>Pavel Krejčí</i>)	36
Sokol (<i>Ing. Josef Ptáček, Karel Fuchs</i>)	37
Fotbalový klub	38
Dámský FC	38
Tenisový klub	39
Zahrádkáři (<i>Karel Huška</i>)	39
Myslivost v Medlánecké kotlině (<i>Ing. Vít Peslar, CSC</i>)	40
Šachový klub	41

III. Rozvoj obce

1. Územní a stavební rozvoj... (<i>Ing.arch. Eva Rozehnalová</i>)	43
Územně plánovací dokumentace	43
Realizované a připravované akce	44
Plánovaný rozvoj	45

Penzion (<i>Ing. Jan Vencálek</i>)	49
SOS dětská vesnička (<i>PhDr. Eva Rotreklová</i>)	50
2. Areál zdraví a pomoci (<i>Mgr. Alena Valentová</i>)	52
Vznik záměru výstavby	52
Základní filosofie	53
Centrum rekondice, rehabilitace a resocializace	54
3. Rekonstrukce a opravy (<i>Ing. Jan Vencálek, Karel Fuchs</i>)	55
Opravy a rekonstrukce komunikací	56
Rekonstrukce radnice	62
Přístavba a rekonstrukce školy	63

IV. Životní prostředí

1. ŽP a chráněné oblasti (<i>RNDr. Zdeněk Novák, CSc.</i>)	67
Medlánecké kopce	68
Přírodní park Baba	71
Skalka	74
2. Zámecký park (<i>Ing. arch. Zdeněk Horský</i>)	75
3. Medlánecký rybník (<i>Karel Fuchs</i>)	77

V. Podniky a instituce

Dopravní podnik města Brna - vozovna Medlánky	79
(<i>Zdeněk Rossi, Ing. Rostislav Košťál</i>)	
Počátky a historie	79
Současný stav	81
Vozovna Medlánky	81
Výhledové řešení vozovny Medlánky	82
Aeron (<i>Jiří Špaček</i>)	84
Energetický ústav Brno	86
Ford Rašino	88
IMPS, a.s.	89
Inženýrské stavby Brno	90
ORGREZ, a.s.	92
Prototypa	92
Reming	93
Výzkumný ústav veterinárního lékařství	94
Winston	96
Přílohy	99

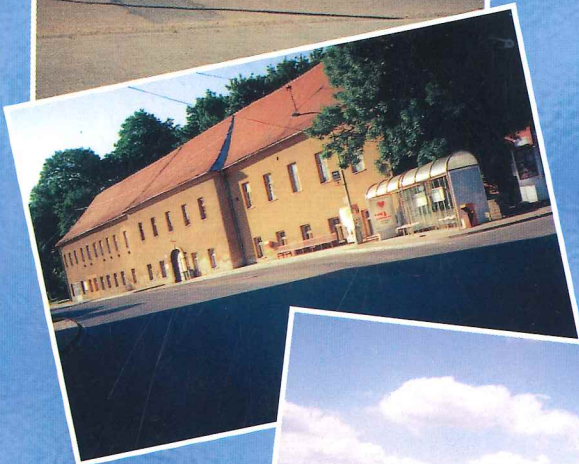
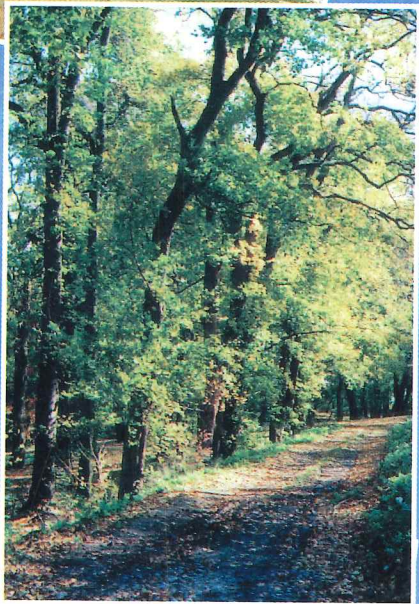
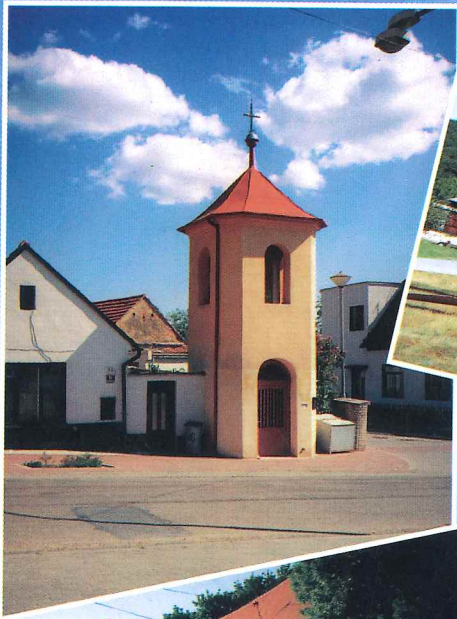
Medlánky - 760 let

Sestavili: Karel Fuchs, Mgr. N. Kuklínková a Ing. J. Vencálek

Vydal: ÚMČ Brno-Medlánky v r. 1997

Tisk: Reprocentrum Blansko

Náklad: 1500 ks

memoria. sed unum littera. quoniam unum et alio littera. confirmatio commendata. Universis in
 bairum Gerlandi. quo cu fidei capellano nro Sordao plebano ecclesie sci Petri in Brunnna
 Rozomech possidem. sine cultu sine in cultu. cu omnibus apud agris parvis passus
 Sordiao. iustis successibus qui p tempore fuerint titulo pnuacionis prefat. Et quia pnu
 contrario tam inue vel amplius. si placuerit. Et de suo. Et capellanus nro Sordiao
 Sordian et Browe ad unum et ad alios hanc ecclesie pnuacione. cu omnibus apud agris. de
 fuerit iniquis. quia plus et bonis nris in ipsa uenit. qua ptocha capellani nri. et
 campis et spibus illis ecclesie ab eorum nro. in eandem pnuacione psequim. Et
 eius honoratur. et maras ualent. Et autem hoc tara pnuis tempibus inuolal
 subscriptis. quoz nota in sequentibus continentur. Etro huerianus et Donn. Am
 filius Sackspulch. Zberlaus sub pneria Bernie. Valdeus sub camerariis mnto nro Bernie.
 et Wolmarus et Osalornre. Sarcloz et Sclowic. Betho fulcemerarius Dei. Iouane. Zauise
 Bruno et Zuchlaus et Bechan. Stahard et Sclahore. Scriban et fratr ei et
 filius Berni. Baderlaus filius Donn. Zambertus et Rozowic. Zmlo fil
 Inscem filius. Ezerzlan. et Bernia. Lomardus scrla Bernensis. Magister et
 Honrie plebanus et Rozren. Bruno eius Bernensis. Mhamm. Pegerin. F. Petrus filius
 et alij quam plures. Acta fe hoc anno gr. 9. et. xxviii. Indictae. viii. i. l. xviii. Et. Septem. At
 re Sordao plebano ecclesie beati Petri in Brunnna. 2 successibus et impetrari. 2. abbas et hominum
 In nos presentibus ac posteris scripti huius inscriptione et copia habuerit. presentium exhibicione
 ma. pnuacionis tractu hinc inde sollempniter et legitime celebrato. totu que ipse i nulla
 uis filius. et alijs quocunq. note censentur. assignatum ecclesie pnuacione. ac ante dicto
 pnuacionis negotium sic pcedit. ut uidebit unus pnuacionu tribuat eo pacto. ut aliter
 us. et ptoch in Sordian et Rozowic ad scolas ecclesie sci Petri pnuacione. ac de ptoch in
 agris paruis passus filius. et alijs quocunq. note censentur. cessit nobis. nec aut pnuacio
 etiam tamen quocunq. in Rozomech habuim. p. seduare ac seruare ipsi. nec non p
 prefat quoz capellani nri ob ampliore firmare pnuacionis pnuacione. nos in duobus
 pnuacionis present pagina legit nri maxime firmis insequitur. et hinc
 et Buckspag. Scholus filius luhur. Roua filius Boure. Illerius
 et Welschom. Althet et frater sui Zlabrus et ybd. Pruhrlaus
 et marou. Iym et selowic. karlaus et frater eius
 et Fruchman. Rozernis et Fruchman. Iubric. et
 Predba et Zlabowic. ad et Valdeus
 Sordian. Welen et Sclahore. Predba et Zlabowic. ad et Valdeus

